LIBERTY ÖZGÜRLÜK

AMARGİ

Sayı: 2 Şubat 92

Türkiye'de Anarşist Düşünce Tarihi Serisi 4

editör: Can Başkent

AMARGİ DERGİSİ SEÇKİSİ

REDDEDİYORUZ

propaganda yayınları

Amargi Dergisi Seçkisi

Türkiye'de Anarşist Düşünce Tarihi - 4

Editör: Can Başkent

Şubat 2011 - Birinci Baskı

ISBN No: 978-0-9877973-8-4 (pdf), 978-0-9877973-9-1 (ePub), 978-0-9879366-0-8 (mobi)

Dizgi: Propaganda Yayınları

Kapak: İç Mihrak Propaganda Tasarım Kolektifi

Düzelti: karakızıl kolektifi

Propaganda Yayınları

www.propagandayayinlari.net

iletisim@propagandayayinlari.net

Can Başkent

www.canbaskent.net

can@canbaskent.net

Sunuş

Amargi dergisini düşündüğümde, aklıma ilk gelen sözcük polemik oluyor. Belki İnternet'in yarattığı şımarık ve küstah iletişim kültürünün oluşumundan çok önceleri yayınlanmış olmasındandır, ben bu polemikleri ve tartışmaları oldukça faydalı ve olumlu bulmuşumdur hep. Ateşli, kimi zaman saldırgan ve ironik ve biraz küstah ve ukala, kimi zaman şevkatli bir ton barındıran bu tartışmalar, bana sorarsanız, bugün dahi sahip olmadığımız bir tartışma kültürüne sahipti. Bu seçkide polemikler yaratan makaleleri okuyabileceğiz.

Amargi'nin bana anımsattığı ikinci kavramsa pasifizmdir. Yazarların pasifizm tartışmalarını, geleneksel anarşizmin bile ancak bir iki kitaptan öğrenilebildiği yıllarda sürdürmesi, nostalji yapıyorsam bağışlayın, duygusal bir saygıyla zihnime ve politik birikimime kazıdığım enerjilerdendir. Radikal ve militan pasifizmin anarşizmle ilintilendirilmesi, Amargi sayfalarında kendini belli etmektedir.

Bu bir tesadüf değil. Amargi ve ekibinin, o yıllarda ziyadesiyle etkin olan Savaş Karşıtları Derneği ve çevresiyle olan organik bağı, hem kuramsal hem de toplumbilimsel açıdan önemlidir. Gerek o yılların politik gündeminin sıcak çatışmalar ekseninde oluşması, gerek anarşist hareketlerin, bugünün aksine, o reel gündeme müdahale etme hakkını kendilerinde görmesi, Amargi dergisini okurken aklımıza gelen kimi gözlemler.

Ayrıca, Amargi, bir otonom tarafından yayınlanan ilk anarşist dergilerdendir. Otonomculuğun zorlukları, aşamaları da bu minvalde, derginin sayfalarından takip edilebilir. Amargi, reel politikaya olan aktif müdahalesi manasında, bana kalırsa, diğer ön-dönem anarşist dergilerden ayrılıyor.

Propaganda Yayınları olarak, bu seçkide KaraKızıl Kolektifi'nin redaksiyonundan ve dizgisinden faydalandık. Kapak tasarımımız da yine, İç Mihrak tarafından yapıldı.

Propaganda Yayınları olarak, huzurlarınıza, yirminci yaş gününde bir Amargi dergisi seçkisini takdim ediyoruz.

Can Başkent
can@canbaskent.net
www.canbaskent.net

Şubat 2012

Sayı 1
Aralık 1991

Çıkarken
İsimsiz

Şu anda; bu ‘çıkarken’ yazısını yazarken, dergiyi çıkarmak için, elde ne para var, ne de dosdoğru bitmiş yazı. Şimdilik para ödemeyeceğimiz bir büromuz var, birde iyi niyetli çabalarımız.

Entelektüel birikimimiz çok az. Anarşizmin tarihini ve teorisini de; Eh! İdare edecek kadar biliyoruz. Yazı yazma alışkanlığımız, mektuplar dışında hemen hemen hiç yok. Bu bir acındırma değil. Yardım çağırışı falan, hiç değil. Üstüne üstlük dergi ücretsiz. Ancak bağışlara da hayır demiyoruz.

Biz söylediklerimize ve ayrımlarımıza güveniyoruz. İyi niyetimize ve dürüstlüğümüze de güveniyoruz. Yapabilirliklerin bir kısmı iradi müdahaleye; bir kısmı da koşullara bağımlı olduğu için; nereye kadar gideriz, nerede takılırız, biz de bilmiyoruz.

Dergi, anarşist / özgürlükçü söylem içinde düşünce ve görüşlerimizin insanlara ulaşmasının bir zemini olarak düşünülürken, hayata müdahale etmenin bir aracı yolu olarak da var. Yani sokak bizim için asıl değeri taşıyor.

Derginin nasıl olacağı konusunda, çok net ve kesinleşmiş kararlarımız yok. Ayrıca, böyle olmasını da anlamlı görüyoruz. Zira bütün anarşistlere açık dediğimiz noktada, bir dizi problem var. Kapalıyız, yani bizden ‘yazı kurulundan’ geçer dediğimiz noktada da bir dizi problem var.

Bu dergiyi çıkaran bizler, belirli anlayış çerçevesinde birbirlerini seçmiş insanlarız.

Ayrıca, kimlik olarak da bir proje içinde çalışma arkadaşı olarak-asgari düzeyde de olsa bir seçim söz konusu.

Başlangıç olarak:

1- Anarşistlerin gönderdiği, çok ters gelmediği sürece, yer ve olanak olduğunda, ilkesel olarak her yazıyı yayınlarız.

2 - Dergiye ilişkin tartışmaya açığız. Açılım birbirimizi seçmekten geçer.

3 - Anarşist grup ve kişilerle, ayrıca daha geniş çerçeveli, ortak bir dergi projesine açığız. Gelişmelere göre bu dergi de bu hale gelebilir.

Amargi olarak, anarşist söylem içinde şu ya da bu yolun-anlayışın savunucusu değiliz. Bütün yolların handikapların olduğunu, önemli olanın, bu handikapları bilmek ve yolların bu bağlamda bir seçim niteliği taşımasıdır. Bu zeminin kendisini, anarşizmin tarihinin sağladığını düşünüyoruz. Elde kalan genellikle pozitif önermeler değil, negatif önermeler. Devlete ve kurumlarına ilişkin, genel olarak iktidara ilişkin negatif çerçeve bizim geleneğimizdir. İnsana ve yaşama ilişkin pozitif saptamalar değişebilir. Yaşamın ve mücadelenin nasıl olması gerektiği konusunda bir çok görüş ve proje de olabilir. Bunların tek'e indirmeye çalışmak hem anarşizmin hem de yaşamın içine etmektir bizce.

Anarşizm, bilimsel veya nesnel bir söylem-hareket değildir. Sonuna kadar ahlaki bir hareketliliktir.

Ayrımını ve varoluşunu, ahlaki düzleme sadık kalışına borçludur. Ahlak ve özgürlük ilkesi gerçekliğini insan ilişkilerinin varlığından alır. Özgürlük ilkesinin, kendi dışında pozitiviteye ve nesnelliğe ihtiyacı yoktur. Bunun dışına çıkıldığı ve bütünselliğe/tekliğe yönelen her çaba, aynı zamanda özgürlüğün katlidir.

Biz Amargi olarak, her grup ve anlayışın kendi pozitivitelerini dayatmaya çalışmadığı her durumda, özgürlük mücadelesinin yallarının açılacağını iddia ediyoruz.

Amargi'yi şu anda oluşturan insanların, hemen hemen hepsi neredeyse farklı alan ve anlayışa yatkın. Bizce olayın güzelliği de burda.

Dikkat ederseniz, liberterlik-özgürlükçülük gibi kavramların dışında, anarşizmi özellikle kullanmış oluyoruz. Zira Türkiye'de yazın hayatında bu ter imin meşrulaşması gibi bir derdimiz var. İkincil olarak da Lenin'den miras kalan, 'her olumsuz halta' anarşizm yakıştırma sına karşı, terimin aslına sahip çıkmak...

Bir Mücadele Perspektifi
Osman Uzun

Bu yazıda açımlanmaya çalışılacak olan, anarşizmin yapısından kaynaklanan bazı şeylerin, hareketin genel bir özgürlük mücadelesi perspektifi çizmesinde, zayıf kalmasına neden olması. Mücadele alanlarının yaratılmasında zorlanma, uzun soluklu mücadelelerin oluşturulamaması marjinallik içinde boğulmak, vs.

Radikal bir söyleme sahip olan anarşist hareket, belki geçmişte mücadele yöntem ve alanlarını bulmakta, sokağa dökülmekte, çok fazla zorlanmıyordu. Ama bugün zorlandığı ve kısır kaldığı çok aşikar. Tarihsel olarak, bu olguya bakmak anlamlı. Ama bu yazının konusu değil.

Tarihsel olarak devrimlerin, özgürlük ve eşitlik taleplerinin totaliter sosyalist devletlerde boğulmasının sonuçları, bütün özgürlükçü söylemlere karşı genel ve köklü bir güvensizliği yarattı. Bu güvensizlikten, en az sosyalistler kadar anarşistler de payını aldı. Anarşizmin devlet, iktidar ve iktidar ilişkileri konusundaki tezleri, sosyalist devletlerin geldiği şu noktada su götürmez bir şekilde doğrulanmıştır. Bu durum, normal olarak anarşizme bir güven bir katılım sağlaması gerekirken, hiç de öyle olmadı. Devrime ve özgür toplumun olabilirliğine karşı güvensizliğin nedenini salt sosyalistlere atıp, işin içinden sıyrılmak mümkün ve kolay bir yol. Ama devrime ve özgürlüğe karşı güvensizlik, şu veya bu düşüncenin ya da uygulamanın getirdiği tahribatların ötesinde çok dan ciddi ve çaplı bir sorun. Devrimler sadece sosyalist ülkelerde başarısız olmadı. Geçici dönemsel istisnalar hariç, bütün devrimler yeni devletlerle, iktidarlarla sonuçlandı. Anarşizm, tarihinde, iktidara yönelmeyerek, iktidar olmayarak temiz kalmayı becerdi. Fakat özgür toplumların olabilirliği iktidarın köklerinin uzunluğuna ilişkin büyük sorular ve bulgular karşısında, bütün 'özgürlükçü' söylemler gibi, o

da küçüldü ve marjinalleşti. Bunun temel nedeni, iktidarsız bir toplumun nasıl alacağı konusunda doyurucu yanıtların zor verilmesi. Anarşizm gibi özgürlük noktasında çok duyarlı bir hareketin kendisinin özgür toplumun olabilirliğine inancını kıracak çok fazla şey görmesi ve boğuşması, fazladan bir etken oluyor. Bu saptamaların iki yönü var: Birincisi; olguların kendisi, yani neredeyse insan ve toplumun var oluşundan kaynaklanan diyebileceğimiz nedenlerden dolayı, iktidarın zorunluluğu. İkincisi; iktidarın zorunluluğu yargısının genel kabulü; ideolojik düzlemde bu kabulün, hayatın sürekli örgütlenmesinde, en az birincisi kadar etken olması. Bu genel kabul, iktidarların kendilerini savunmalarının güçlü bir malzemesini oluştururken, teorinin safdilliğine düşmeyen, rahatlamayan anarşizm için ayak bağı oluşturmayı sürdürüyor.

Radikal bir söyleme, hareketliliğe sahip olan anarşizmin radikalliğinden kaynaklanan, zaafları ve doğurduğu sonuçlar:

Devrime, dünyayı değiştirmeye inancın, böylesine güdükleştiği bir çağda anarşizmin söylemine ters düşmeden, yürütebileceği özgürlük mücadelesine, tekabül edebilecek etkin bir devrimci dalga yok. ‘Ortada dayanabilecek ne bir sınıf, ne de kitle söz konusu’. Sonuçta; tavizsiz söylemin radikalliğine halel getirmeyen, sadece bireysel başkaldırı, hatta bireysel intihar eylemleri, daha açık olalım: Bireysel terör kalıyor. Bir de bütün iktidar ilişkilerini reddetmiş münzevi ya da bir lokma bir hırka yaşam tarzı. Benim kişisel olarak, hakkıyla yapılıyorsa ikisine de itirazım yok. Özgürlüğe giden yolların bir ikisi de budur.

Kişi kendisini yaşadığı şu tahakküm toplumundaki yaşamını bir uzlaşma onurundan ve insanlığından taviz verme olarak görüyorsa, (ki öyledir) uzun vadeli ödünlerin verildiği, kitlesellik dertlerinin girdiği bir özgürlük mücadelesine benim gönlüm el vermiyor, kendimi sonuna kadar savunamayacağım alanlarda bulunmam diyorsa, tekrar söylüyorum; söylediğini eyleyebiliyorsa eyvallah. Bütün kurumlarda bütün ilişkilerde tahakkümü gözlüyorsak, duyuyorsak yaşamayı sürdürmek biraz da onursuzluğa rağmen var. Her anarşist bunu içinde duyumsar. Tahakküme her başkaldıranın, her direnişin özgürlük demek olduğu da, özgürlüğün bir yal, arayış, mücadele olduğunu da bilir. Ama bir şeyler yapmak konumunda kuşatılmışlık kendini farkettirir. Tavizsiz kuşatılmışlığın dışına çıkmak, hem

bir dizi problemi içerir, hem de kolay değildir. Tahakküm ilişkilerinin hüküm sürdüğü, baştan aşağı reddettiğimiz bir dizi kurumlarla birlikte yaşıyoruz. Dolayısıyla anarşist söylem hangi alanda kaf dağındaki Anka kuşunu göstermenin dışında bir şeyler söylemeye kalkıyorsa, kendini red ile de baş başa kalmış buluyor. Derneğin öğrenci hareketliliği içinde okulu terk edin, eğitim istemiyoruz, gibi önermeler, anarşizmin yapısına çok uygun. Fakat nedense bunlar belirli patlama dönemleri hariç bir türlü aktivite oluşturamayan, yerini de bulmayan önermeler oluyor. Okulu terk ettik, ne yapacağız? sorusuna karşılık önerebileceğimiz, başka bir yapı ve oluşturduğumuz yaşam alanları da yok. Benzeri bir dizi örnek verilebilir. Ve hep aynı nokta ile karşılaşırız. Anarşist hareket, kendi yaşam alanlarını yaratıncaya, sıcak bir mücadele ortamı oluşturuncaya kadar, 'Reddi ile de yürümek zorunda'. Burası oldukça zor bir yerdir. Zira bazı muhalif söylemlerle, ayrımların karışma tehlikesini de içeriyor. Bence anarşizm ayrımlarını kurumlar içindeki mücadelesinde çok net koyabilir. En temel ayrım da, anarşizmin muhalif bir söylem değil, özgürlükçü bir söylem olmasından kaynaklanıyor. Kurumlar içinde, uzun veya kısa yürüyüş ten söz etmiyorum. Ekonomik-demokratik mücadele gibi formasyonlara da girmiyorum. Sivil toplum kurumları içindeki mücadele, kurumların dışında bir hareketlilik becerildiği ölçüde zaruriyet değildir. Bunun içindir ki, anarşizmin kurumlar içindeki özgürlük mücadelesi, kurumlar dışı diğer anarşist mücadele biçim ve yöntemlerini dışlamaz, aksine radikal eylemliliklerinin becerildiği noktada kendi durumunu daha fazla bir ayıp alarak görür. Peki o zaman taktik bir mücadele biçimin den mi söz ediyoruz? Eh, belki biraz öyle. Ama asıl olarak bu yaklaşım düzenin sınırları içindeki, talep ve eylemliliklerin, insani boyutuna ilişkin ahlaki tavır alma zorunluluğundan kaynaklanır. Teorilerin yaşama uymadığı gibi, ilkelerin birebir yaşama uymadığını da bilmemiz gerekiyor. Örneğin; Kürt halkının direnişi gibi çok somut bir durum var önümüzde. Onlar için özgürlük; Bağımsız veya federatif bir kürt devleti dernek ise, acaba nasıl, bir tavır almamız gerekiyor? Devlet ve özgürlük, bu iki karşıt kavram fena halde birbirine yakınlaşmış durumda. Orada tavır almamızı kolaylaştıracak, anarşist bir hareketlilik de ufukta görünmüyor.

Yaşamın içinde tavır alabilmek için, genel ilkelerle çelişmeyen, alt ilkelere ihtiyacımız var. Bunlardan bir tanesi, 'mazlumun yanın da almak'. Bu ilke, eğer dürüst bir şekilde hayata geçirilirse, kurumlar içindeki dana fazla

özgürlük istemlerinde, ekonomik talepler de anarşizm aktif bir kerhen destekleyici olabilir.

Kerhenlik onun mücadele ettiği alanı, komple yok etmek ya da radikal bir şekilde farklılaştırmak gerektiği yargısından kaynaklanır. Yani hem bazı alanlarda mücadele edip, hem alanı hem de aradaki kendini reddetmek mümkün. Bulunuşun kendisini mazlumun yanında olunduğu için, anlam kazanırken, reddedişin kendisi uzlaşmamanın, iktidar olmamanın sigortasını oluşturur.

Sivil toplumun her özerklik talebinde, aslında yeni bir devlet tanımı, yeni bir devlet istemi vardır. Anarşistler yeni devlet istemenin kefaretini tabii ki üstlenmezler.

1) Sivil toplumun, iktidarla consensus'unu oluşturduğu her yerde; ya bu consessus'u bozmaya çalışır ya da talepleri bir adım ileri götürmeye çalışır.

2) Sivil toplumun isteğini devletten talep yerine, kendi özyapılanmaları, özgüven zemini üzerine oturtmaya çalışır.

3) Devletin içkinleşmesinin önü uyarılarla, mütemadiyen kesilir. 4) Dayanışma ve paylaşma kültürünü yaratmaya çalışır.

Tabii ki bütün bunlar, devletin rasyonalizasyonunun sınırları içinde boğulup kalmayı, tamamıyla engelleyecek bir reçete oluşturmuyor. Bu tehlike her zaman olacaktır. Tıpkı başka alan ve yöntemlerde, başka tehlikelerin olduğu gibi.

Söylemin radikalliğinden kaynaklanan başka bir zaaf da anarşistlerin kendi aralarındaki ilişkilerinde, otorite, iktidar konusunda çok duyarlı olmalarından kaynaklanan, herkesin birbirinde otoriterlik yada bunu beceremediği için, yapamadığı yargıları etrafında, okların sürekli olarak fırlatıldığı bir çatışma yoğunluğu. Bu durumun varlığı ilişkilerin gizli ast ve üst'lerini oluşturmamasının sigortası olması gerekirken nedense genelde hiçbir şey yapılmadan dağılmanın gerekçesini oluşturuyor. İç ilişkiler anlamında, mükemmelliyetçilikten vazgeçilmeli. Eleştirilerin genelde pozitif motivasyondan değil, negatif motivasyondan kaynaklandığı sürekli

göz önünde tutulmalı. Bence kısmi geçici otoritelere okey çekilmeli. Zira insan ilişkilerinin tamamen eşitlenmesini beklemek yanlış daha da ötesi kötü bir şey olur. Önemli olan otoritelerin olması değil, anların kurumlaşması ve bulundukları yerde kendilerini rasyonalize etmeleridir. Diğer bir noktada iç ilişkilerin, özgürlük mücadelesi aktivitesi ile orantılı gitmesi gerektiğidir. Zira mücadelenin az ve hiç olduğu noktada devletin sınırları içinde, özgür-eşit birliktelikler en fazla özgür ve eşit bir şekilde birbirlerini yerler. Bir de özgürlüğün, her istediğini yapma algısına karşı sınır ve kural koyma korkaklığı var. En küçük toplumsal birim dahi; doğal olarak belirli sözleşmeler üzerine kurulur. Eğer sözleşmelerin içeriğine itiraz yoksa; sözleşme sözleşmeyi oluşturanların üzerine çıkmadığı ve her an değişebilirliğini bozacak, birebir ilişkileri aşmadığı, sözleşmenin genel geçer ilan edilmediği yani hukuk oluşmadığı sürece problem yoktur. Tabii ki söylenenler alternatif yaşam birimlerine de ilişkindir. Alternatif yaşam birimlerinin gerekliliğine inanıyorum. Özellikle doğayla uyumlu bir yaşam birimi, kavramlarımızı dilimizi oluşturmakta çok şey katacaktır. Yaşam birimlerini oluşturma manın hem bir dizi mazereti var hem de hiç bir mazereti yok. Eğer kent içinde kalıp, sürekli doğaya gitmekten söz ediliyorsa, radikal kopuştan dem vuruluyorsa, fakat bir türlü gidilemiyorsa, söz pasifize olmanın gerekçesini oluşturmaya başlamış demektir. Yaşam birimlerinin içeriği ya da çerçevesi konusunda eğer her şeyin sonuna kadar paylaşıldığı, paylaşım delisi, açıklık delisi, dürüstlük delisi, çok sıkı birliktelikler kurmaya, oluşturmaya çalışılırsa öncelikle SIKAR. Daha da önemlisi; ahlaki otoriter belirlenmiş bir yapı oluşturmuş oluruz.

Bütünsellik Derdi

Anarşizmin özgürlük noktasındaki radikalliği onun hem iktidara yönelmemesinin sigortasını oluştururken, hem de bütünsellik gibi bir arayışa girmesine iteledıği içindir ki sürekli bir handikapla izdivaç olur. Ya da buna bir gel-git, gerilim demekte mümkün. Negatif anlamıyla anarşizmin radikalliği her zaman başarılı ve doğru sonuçlar verdi. Fakat ne zaman ki pozitif şeyler söylemeye başladığı, ya oralarda kısır kaldı, fazla ileriye gitmedi ya da çuvalladı. Radikallik özgürlük talebinin içinde bütün iktidar kırıntılarını dahi atmaya çalışırken, bir bütünlük ideallik noktasına geldiğinde ise özgürlüğün erimiş olduğunu gördüğü içindir ki bundan genellikle vaz geçer. Anarşizmin başarısı da, başarısızlığı da ama asıl olarak başarısı bu baba handikapta yatar. Bu handikap başka şekillerde bütün

düşünsel akım ve özgürlük hareketlerinin de handikabıdır. İster adı tanrının düzeni olsun, ister doğanın ister bilimin, tarihin falan filan kurulacak bütün bütünlüklerin insana ve özgürlüğe yer bırakmadığının kanıtını verir. Bütünlüğün kurulmadığı yerde ise özgürlük genel anlamı ile tartışılıyordur. Anarşizmin bu noktadan yola çıkarak, genelde devlete ve kurumlarına ilişkin bir isyan hareketi olarak algılanmasının kendisi çok anlamlıdır. Bu bir zaaf gibi görünse de aslında güçtür. Yapılması gereken handikabın aşılması değil, durumun rasyonalizasyonunu güçlendirmektir.

Negatif Söylemin Pozitivitesi
Ahmet Nazım Hür

Özgürlükçü söylemin güçlülüğü ve güçsüzlüğü negatif söyleminde yatmaktadır. Pozitif söylemlerin şabloncu olduğu ve insanı uzak programlar ürettiği sosyalizmin çöküşü ile bugün bir kez daha doğrulanmıştır. İnsana uyması mümkün olmayan şablonlarıyla insansız, insanı doğanın efendisi gören ve doğa üzerinde kurulacak tahakkümün güçlülüğü ile insanın özgürleştiğini savunan tezleriyle hümanist Sosyalist söylem (bugün hümanizmi savunmayan sosyalistler de vardır Lenin'i savunmayan Sosyalistlerin olduğu gibi) oluştuğu ilk günden bu yana özgürlük düşüncesinden uzak Etiği ve Kich estetiğe sahip şatosu tahakküm ile ayakta durdurulmaya çalışılmış ve sonunda tüm otoriter düşünceler gibi yıkılmıştır. Bugün iktidarın tadını tatmış sosyalist yöneticiler hiçbir vicdani rahatsızlık duymadan ülkelerini kapitalizme sat ma yarışına girmişlerdir. Çünkü yönetenin ideolojisi yönetmektir. Yönetimin şeklinin Sosyalist, Faşist, Kapitalist olması yöneten için farketmez.

Negatif söylemin, özgür bir dünya isteyen insanlar için önemi yadsınamaz. Bugünkü yaşam biçimi içinde oluşmuş bireyler kendi özbenliklerine varabilmek için negatif söyleme tutunmak zorundadırlar. Pozitif söylemler bugünkü yaşamı yeniden üretmekten başka bir işe yaramazlar.

Bugün kendi ile uğraşmayan, kendi içindeki bugünkü yaşam biçiminin pisliklerini, benliklerine yapışan çamurları temizlemek derdinde olmayan insanların, dünyayı değiştirmeleri düşünülemez. Yaşam iki yönlü mücadeleyi gerektirir. Bir yandan kendi iç benliğimizde bugünün pisliklerinden arınma, kendi öz benliğimizi ve iç barışımızı sağlama

mücadelesi, diğer yandan dışarıdaki otoriter yaşamı değiştirmeye yönelik özgürlük mücadelesi. Negatif Söylem çıkış noktası olarak bu iki mücadele içinde olmazsa olmazdır.

Bugün özgürlükçü mücadele biçimlerinin en büyük problemlerinden biri negatif söylemin pozitivitesidir. 19.yüzyıl Anarşist düşünürleri kendi çağlarında ki diğer düşünürler gibi büyük hatalara düşmüşlerdi Aydınlık felsefesinden ilham alarak, insanın özde iyi olduğu düşüncesinden hareketle ilerici diye adlandırılan insansız cennetler hayal etmişlerdir.

Bugün artık insanın özde salt 'iyi' ya da 'kötü' olmadığını, insanın otoriter ve özgürlükçü yönlere sahip olduğunu biliyoruz. Ayrıca, üretimin bir çıkmaz olduğunu, teknolojinin insanın ihtiyaçlarına cevap vermek yerine yapay ihtiyaçlar üretmekten başka işi olmadığını da biliyoruz. Tüm bunlara bağlı alarak nükleer fiziğin ve genetik biliminin gelişimi dünyayı insanın düşünemeyeceği kadar büyük ve tehlikeli cehennemlere gebe bırakmıştır. Günümüzün en büyük sorunu, insanın insana ve insanın doğaya otoriter yaklaşımıdır. 19. yüzyıl Anarşist düşünürleri devleti, insanın özgürlüğünün üzerinde duran bir ur, bir canavar olduğunu ve devletin yıkılması ile insanın özgürlüğü yakalayacağını düşünüyorlardı. Çünkü o zamanın devletleri bugünkü kadar gelişmiş değillerdi. Artık günümüzde devlet, bilimin de yardımıyla iktidar ilişkisini iki kişi arasındaki ilişkiye kadar genişletmiştir. Bugün Özgürlükçü/Anarşist düşüncenin problemi, devletlerin kaldırılması yanı sıra, devletlerin insan ilişkilerine soktuğu iktidar ilişkilerinin de yok edilmesidir.

M. Foucoult'nun 'iktidarın mikro analizi' yazısı sonunda özgürlükçü mücadele biçimleri kendilerini tekrar sorgulamak ihtiyacı hissetmelidir. İki insan ilişkisinde bile iktidar var ise önümüze iki yol çıkmaktadır. Birincisi; hiçbir şeyi değiştiremeyiz düşüncesinden hare ketle bizi yılgınlığa ve nihilizme sürükler. Bence nihilizm yaşanılan sistemin emniyet subablarından başka bir şey değildir. Yaşamı ve ölümü anlamsız bulan bu düşünce insanı, ister yaşamı, isterse ölümü seçsin bugünkü yaşamı anlamlı kılmaktan öteye gidemez. Nihilizm konusunda başka bir yazıda düşüncelerimi daha geniş aktarmaya çalışacağım. Böylece önümüzde ikinci yol kalıyor. İkinci yol ANKA kuşunun aranmasıdır. İki kişi arasındaki ilişkide bile iktidar mücadelesi olduğunu bilerek gayet pratik çözümlerle bu

iktidar ilişkisini en aza indirgemektir. Bunu yaparken mücadelenin iç ve dış olarak iki yönlü olduğunu unutmamalıyız.

Özellikle gelişmiş ülkelerde (tabi ki gelişmişlik kavramı tartışılır) Özgürlükçü/Anarşist mücadele biçimleri genel olarak devletin sınırları dışına çıkamamaktadır. Negatif söylemin pratikte bazı pozitif sorulara suskunluğu özgürlükçü mücadele biçimlerini 19. yüzyıl Anarşist düşünürlerin ve hatta Marksın pozitivitesine itmektedir. Bugün iflas eden Marksist düşünce kabuk değiştirip Özgürlükçü mücadele biçimlerine yaklaşarak yaşamayı ummaktadır. Nitekim negatif söylemin kendi pozitivitesini oluşturamazsak bugün yükseliş durumundaki Özgürlükçü Anti-Otoriter mücadeleler yerini otoriter ters ütopyalara bırakacaktır.

Bugün savaşın her biçiminin egemen olduğu dünyamızda Antimilitarizm, negatif söylemin net olarak pozitif görüntüsü olan bir alandır. İktidar ilişkisi olarak devletlerin insanlara şırıngaladığı, devlet insan, insan insan, insan doğa ilişkileri dışında, bireyin devletlere rağmen kendini var edebildiği bir alandır. Bireyin kendini net olarak ifade ettiği Anti-Militarizm sevginin yerine her yanımızı şiddeti n sardığı dünyamızda, örgütlü şiddete indirilen en büyük darbedir. Devletlerin kanlı parmaklarıyla imzaladıkları, kanlı savaşların sonucu kanlı barışlarının sahteliğini yüzlerine vurucu evrensel bir mücadeledir. Günümüzde bir takım ülkelerde tekrar hortlatılan milliyetçilik akımlarına karşı da birbirini baş düşman ilan etmiş ülkelere karşı da ırksal, dinsel, ülkesel kimliklerden sıyrılmış olması nedeniyle dünya barışı için en doğru mücadele biçimidir.

Devlet kendi meşruluğunun çok zorlandığı bu alandaki iktidar ilişkisini 'gelişmiş' ülkelerde alternatif hizmet v.b. kurumlarla korumaya çalışmaktadır. Her zaman olduğu gibi bugünde biçimsel özgürlükçü/ antiotoriterler devletçi mantıklarıyla devletlerin kendilerine sunduğu bu alana sarılmış ve bireyin devletle arasında militarizm alanında kopardığı iktidar ilişkisini yapıştırmaya çalışmaktadırlar.

Anti-militarizm, militarizmi red etmekle özgürlükçü negatif söylemi, militarist yapılara rağmen kendini var ederek negatif söylemin pozitivitesini oluşturduğu bir alandır. Anarşist/Özgürlükçü mücadele biçimleri bireyin iktidarla ilişkisini net olarak kopardığı başka alanlar bulamadığı sürece,

devletin sınırları içinde, zaman zaman moda olan mücadele biçimlerine mahkum olacaktır.

Sayı 2
Şubat 1992

Antimilitarizme İlişkin Ayrımlar
Vedat Zencir

Antimilitarizm konusunda bazı ayrımlar karıştırılıyor. Bu karışıklıklar, şöyle ya da böyle hareketliliğin gelişimini sekteye uğratıyor. Bu broşürde mümkün olduğunca bazı ayrımları netleştirmeye çalışacağım. İkincil olarak, farklı anlayış ve kaygılardan yola çıkan antimilatiristler için. en geniş eylemlilik zeminini oluşturmak gibi bir amacımız var.

Bireysel Şiddet - Kurumlaşmış Şiddet (Militarizm)
Şiddet, insanın doğasına aykırı veya doğasının dışında, sonradan edinilmiş bir şey değildir. Ahlaki olarak şiddeti kötü, insanlık dışı şeklinde nitelendirebiliriz. Ancak, insan doğasında şiddeti yok saymak ve bunu kanıtlamaya çalışmak gibi bir anlayış, öncelikle insan doğasını belirlemeye çalıştığı için tehlikeli ve sakattır. İkincil olarak, insanda şiddetin bulgulandığı her noktada, bütün savunularını yitirmeye mahkumdur.

Şiddet de, Pasifistlik de (şiddeti reddetmek anlamında) insana özgü şeylerdir. İnsanlığın her aşamasında şiddet var. Şiddeti insana dışsal gören anlayışla, ilerlemeci ideoloji ve militarizm, insanı doğanın efendisi sayarlar. Bu anlamda aynı metafizik temeli paylaşırlar. Zira her iki felsefede, insanın doğaya tahakkümüne peşinen meşruluk sağlar. İnsanın doğaya tahakkümü ile insanın insana tahakkümü arasında çok sıkı bir bağlantı söz konusudur. ‘Doğada da, insanda da şiddet vardır, öyleyse ordular olacaktır’. Yargısı eğer doğru bir yargıysa ve bireysel şiddetten militarizm zorunlu olarak ortaya çıkıyorsa; Antimilitarist olmak için direnen bir kafanın bu durumda iki çözümü vardır. Ya insan doğasında şiddetin olmadığı yargısına sarılacak ya da insanın pasifist bir ahlak anlayışı doğrultusunda bütünüyle ‘yapabilirliğine’, ‘eğitilebilirliğine’ inanacak. Bir seçim olarak pasifistliği seçecek, başka insanlarında kendisi gibi seçebilirliğini söyleyerek, en azından sorumlu olmaktan kurtulacak. Birinci anlayışta olan insan, önce kendi içindeki şiddet duvarına çarparak çok çabuk parçalanacaktır. İkinci anlayışta tehlikeli olan, en az militarizm kadar totaliter bir toplum yaratma

potansiyeli olması ve sözde sorumluluktan kurtulma yanılmasıyla militarizmin dolaylı yollardan da olsa yaşamasına katkıda bulunmasıdır.

Bireysel şiddet ve kurumlaşmış şiddet arasında, anlaşılır ve ciddi bir bağ vardır. Ancak bu bağ zorunlu değildir. Yani bireysel şiddetten, kurumlaşmış şiddet zorunlu olarak çıkmaz. Şiddetin örgütlenmesi, devletin ortaya çıkmasıyla eşzamanlıdır. Devletsiz ve ordusuz bir toplum göremediğimi: için, genel anlamıyla şiddet ve militarizm sürekli karıştırılıyor. Dolayısıyla bireysel şiddetten, militarizmin zorunlu çıkacağı yanılgısıyla militarizmin gerekliliği yargısı buluşuyor. Toplumsal ve tarihsel olarak baktığımızda, ordunun imparatorluklarla birlikte ortaya çıktığını görürüz. Tam olarak bir saldırı ve fetih amacıyla oluşturulan ordu; İmparatorun geniş topraklarındaki halkı bir arada tutmaya, imparatorluk adına çalıştırmaya, yeni fetihler için asker toplamaya yarar. Ordunun çıkışını, bireysel şiddetin zorunlu uzantısına veya toplulukların öz savunmasına bağlamak, orduya haksızlık yapmak olur! İmparatorluklardan geriye doğru gittiğimizde militer öğeleri daha az görürüz. Eski topluluklarda, topluluğun kendisini savunması için, gerektiğinde savaşabildiği insanların bir araya gelmesi söz konusudur. Burada bir şef olabilir. Ancak bu yine de ordunun özelliklerinden uzaktır. Olayı bireysel şiddetten başlayarak düşünsek bile karşımıza tahakküm ve güç çıkacaktır.

Varsayalım ki, iki ilkel insan bir şeyi paylaşamadı ve ikisi de o şeye sahip olmak istiyor. Çıkacak olan kavga sonunda, güçlü olan ya da silahı daha ileri olan diğerini öldürdü. Eğer onu öldürmeyip, kölesi-askeri haline getirecek kadar 'akıllanmışsa, militarizm yeşerdi demektir'. Ama bu durumda da belirleyici olan, şiddetin varlığı değil, şiddetin tahakküm için kullanımıdır.

Militarizmin varlığının ve şiddetinin nedeniyse, erkin erkliğini sürdürmesiyle, insanların tahakkümüyle doğrudan ilgilidir. Şiddetin uygulanmasının nedeni yaşamsal değil, erkseldir. Nedenler de çoğu zaman somut değil soyuttur. Bireysel şiddet, kendi adına kendisi için hareket ederken, militarist şiddet, başkaları adına, genel adına, hatta abararak insanlık adına hareket eder. Militarizmin varlığı için şiddet zorunludur ve olmazsa olmaz bir şeydir. Ama genel anlamıyla şiddet için militarizmin gerekliliği, olmazsa olmaz değildir. Şiddet militarizmin malzemesini

oluşturur ama neden, yukarıda belirttiğimiz gibi güç-erk istemidir. Erkin erkliğini koruyabilmesini ve yaşatabilmesinin en önemli yolu, şiddeti örgütlemesinden geçer.

Örgütlenmiş Şiddet Başka Amcalardır!

Nedense bireylerin kendi aralarındaki sorunları kendi yöntemleriyle halletmeye çalışmaları, devlet için bağışlanmaz bir suçtur. Ve devletler, hukukun adillik kisvesi altında, çatışmalarda hakim olmaya, hak eden yere ceza vermeye pek heveslidirler. 'Kramer Kramer'e Karşı'da bir sahne; çocuğun babasına sorduğu soru çok anlamlıdır: 'Ayrılmak için neden başka amcalara gidiyorsunuz?' 'NEDEN BAŞKA AMCALARA GİDİYORUZ?' Örgütlenmiş şiddet başka amcalardır. Ve onların işi, sürekli ceza vermektir. Kendilerine hiç de vazife olmayan, hiçbir alakalarının olmadığı çatışmalarda, adalet cübbesi altında 'haklı' ceza dağıtırlar. Şunu hiçbir zaman unutmayalım ki, bireyin kendi ölçülerinde karşısındakine kestiği cezanın korkunçluğu karşısında ürperenler, hukukun cezasını meşru ve insani görenler, HİÇBİR BİREYİN HAPİSHANESİ YOKTUR.

Bugün bütün devletler, iktidarlarını, ordularını, polislerini ve mahkemelerini bir zorunluluk temeline oturtuyorlar. Bu zorunluluğu, bütün insanların iyi olmadığı, kötülerin ve canilerin de olduğu, düşman ulusların bulunduğu, insanların yaşamlarını ve mallarını güvence altına almak, korumak mantığı zeminine oturtuyorlar. Şu ciddi bir soru, herhangi bir organ, insanlar adına insanları korumak, onlara adalet dağıtmak hakkını kendisinde nasıl görür. Ve insanlar kendilerini korumak adına, bir organa neden vekalet verirler? Ve sonra da bu organların gazabından neden korunmaya çalışırlar?

İktidar, hukuk toplum adına hareket ederken: (Temsil şekilleri, nitelikleri farklı olabilir.) Hepsi chaosun önleyicisi cosmosun zorunlu koruyucuları ve adaletin gerçekleştiricisi oldukları rasyonalizasyonuna sarılıyorlar. Seçilmek veya seçilmişler tarafından seçilmek, toplumun geneli adına, herkes adına karar vermek için yeterlidir. Dolayısıyla hukukun müeyyidelerinin caydırıcılığının olmadığı yerde, suça, kötülüğe meyilli olan insan, bütün düzeni, toplumsal barışı yıkacaktır. Kısacası, müeyyide olmadan, bu insanlar rahat durmazlar. Bunu bildikleri için de, kendilerini zaptedecek, yola getirecek kurumlara ihtiyaç duyarlar. Ve onları seçerler.

Yani birey, bir özne olarak seçme noktasında kendi kaderini belirler. Fakat iyilik, adalet, düzen, barış gibi sözde bireyi koruyan değerler, asıl olarak büyük anlamda özne olan devlete ve ulusa aittir. Zaten devletin yasalarının dışında birey düşünülemeyeceği için öncüllerin devlete ait olduğu ve ancak yurttaş kimliği ile birey, hukukun oluşmasında katkıda bulunur. Seçse de seçmese de, oy kullansa da kullanmasa da, reddetse de etmese de, ‘toplumsal concensus’un oluşturduğu yurttaşlık haklarına ve görevlerine tabidir. Dolayısıyla, bireyin, genellikle devleti ve hukuku doğar doğmaz onayladığı için. pek fazla söz söylemeye hakkı yoktur. Sonuçta her çocuk asker doğar.

Militarizmi yalnızca orduyla sınırlamamak gerekir. Devletin hukukuna ve yasalarına dayanan her kurumlaşmış şiddet, militarizmdir. Tutarlı bir antimilitarist tavrın, zorunlu olarak diğer kurumlara da (başta polis olmak üzere) reddetmesi gerekir. Aynı şekilde yurttaş kimliğini onayladığı, devletin kurumlarına vekalet verdiği, özlük haklarını yasalara devrettiği her yerde ve anda kendisiyle çelişir. Hem yurttaş olup, hem de tutarlı bir antimilitarist olmak mümkün değildir.

Tabii ki hemen bütün kimliklerden sıyrılıp, komple devletin ve yasalarının dışına çıkmaktan söz etmiyorum. Ama en azından, orduyu red, kişinin salt ahlaki değerlere
dayanarak, hukukun-devletin dışına çıkmasının billur bir başlangıcı olabilir.

Bugün dünyadaki gelişmelerin de ışığında artık zorunlu askerliğin, bir devlet politikası olarak da yavaş yavaş ortadan kalktığını görüyoruz. Ciddi bir ordu geleneği olan Türkiye'de de profesyonel orduya geçmek için hazırlıklar yapılmaktadır. Sivil hizmetin devletlerin politikası olarak ortaya çıktığı şu günlerde, sivil hizmeti bir aşama, bir kazanım olarak savunmanın da bir manası kalmıyor. Aksine ‘hantallıklarından sıyrılması’, ‘mobilize olması’, ‘devletin askeri yükünün azalması’ anlamıyla, sivil hizmete artık ordunun ihtiyacı vardır. Ahlaki olarak da sivil hizmetin kabulü ciddi bir çifte standartlıktır. Bu ‘ben öldüremiyorum ama, sen öldür ' demenin’ kaçamak bir yolundan başka bir şey değildir. Antimilitaristler artık sivil hizmetin çifte standartlığını sorgulamak ve aşmak zorunda değil. Artık yurttaş kimlikleri içinde uydukları her yasanın, bulundukları her statünün, meşru bütün kimliklerinin orduya ve devlete hizmet olduğunu bilmek

zorundalar. Kuşkusuz kendisini ciddi olarak antimilitarist tanımlayan her kişi orduya dolaylı hizmetin ne olduğunu, kendisinin de bunun içinde olduğunu biliyordur. Tabi ki önemli olan bunu bilmek değil. Önemli olan. öncelikle dolaylı hizmeti; devlet, ulus. yurttaşlık gibi kavramlarla bir bütünlük için de algılamak ve çok ciddi bir şekilde taşınan kimliklerden (resmi kimlik anlamında da) rahatsızlık duymak. İkincil olarak da süreç içinde total reddin (diğer kurumları da kapsayan anlamıyla) olabilirliğine inanmak ve bunun yollarını aramaktır. İlk planda askerliği redde, polise ve mahkemeye başvurmamayı ekleyebiliriz. Bireyin devletle ilişkisinde ilk olarak orduyu reddetmesi çok anlamlıdır. Bütün temsil kurumlarında olan, bireyin adına hareket etme, karar verme orduda çok keskin bir şekilde kendisini gösterir. Birey başka kurumlarla ilişkisinde kendi benliğini koruma ve özgürlük yanılsamasını yaşayabilir. Ama orduda asla. Ordu yanılsamaya ne izin verecek düzeyde örgütlenebilir, ne de yapısı buna müsaade eder. Dolayısıyla da en iyi, sağlam yurttaşlık dersleri de orduda verilir.

Bütün Devletler Paranoyaktır

Çocukların doğacakları yerleri seçme hakları yoktur. Doğar doğmaz bir milliyete ve onun tarihine sahip olurlar. Çocuklar seçmeyerek geldikleri toprakta, düşmanlarını belleyerek, milliyetlerini bilenerek seçerler! Sonrada karşı ulusun topraklarında doğsaydılar, buradakilerin düşman olacaklarını hiç düşünmeden asker olurlar. Ve yeni haklı savaşlara (fırsat çıkarsa) giderler. Ölürler. Sakatlanırlar. Bütün milli tarih derslerinde, ordularının muzaffer, düşman ordularının namert, vahşi olduğunu. ...vs. öğrenirler. Bütün milli tarihler hep haklıdırlar. Düşman topraklarına girdiklerinde, bayraklarla, sevinç gösterileriyle karşılanırlar. Düşmanlar topraklarına girdiğinde kan, gözyaşı, yıkım ve bir dizi tecavüz götürürler.

Bildiğimiz gibi, Türkiye'nin üç tarafı denizlerle, dört tarafı düşmanlarla çevrilidir. Sadece Türk Devleti böylesine paranoyak değildir. Bütün devletler aynı şekilde paranoyaktır. Kuşkusuz müttefikler de vardır. Fakat onlar da her zaman kazık atabilirler. İşin ilginç yanı. devletler bu paranoyaklıklarında haklıdırlar da! Zira devletler her zaman ‘büyüme’ eğilimindedirler. İttifaklar kurulur, ittifaklar bozulur, yeni ittifaklar kurulur. Bir ulus diğerine bazen kardeş bazen de baş düşman olur. Tarih boyunca coğrafya ‘haklı’ savaşlarla sürekli değişe gelmiştir. Ve her ulusun diğerine

saldırmak için, tarihten her zaman yeterli malzemesi kalmıştır. İktidarlar iktidarlarını sürdürmek için bu malzemeyi insanların kanıyla yaratır. Hem de sürekli kullanır. Tarihteki savaşlara tarafsız bir açıdan bakmaya çalışsak bile, kimin eli kimin boğazında belli olmayan bir muamma ile karşılaşırız. Antimilitarizm yapısı gereği evrenseldir. Dolayısıyla her türlü ırksal, ulusal, uluslararası belirlenimlerin dışında, yadsınamaz bir ahlaki değerler üzerine kuruludur. Orduyu radikal red, ordunun ve devletin bütün savunularını temelden yıkan, billur, insani bir tavır olması nedeniyledir ki, orduların, devletlerin korkulu rüyasıdır. Örneğin, dünyada hiçbir devlet askerlik redçilerine sığınma hakkı vermiyor. Devletlere bunun için hak vermemek mümkün mü?

Radikal bir antimilitarist devletle olan yurttaşlık sözleşmesini, askerliği reddiyle terfikte tek taraflı olarak bozarken, bir dizi tohumu beraberinde atmış olur. Devleti oluşturan bir dizi ana unsur, yasalar saylanmamaya adaydır. Ulusal güvenlik, sınırlar da bunlardan birini oluşturur. Antimilitaristlerin düşmanları olmadığı ve bütün ‘kültür’leri kardeş gördükleri için ‘ulusal güvenlik’, ‘sınır gibi dertleri de olamaz.

Tarihin bıraktığı, kim kimin toprağına tecavüz etti, hangi ulus haklıydı, hangisi haksızdı gibi kimin eli kimin boğazında belli olmayan soruların yükünden de kendini muaf tutar. Dolayısıyla onlar için bütün sınırlar sunnidir ve sınırlar korunması gereken şeyler değil, çiğnenmesi gereken savaş mevziileridir. Devletlerin paranoyak olduğunu söylemiştik ama şunu unuttuk: Devletler paranoyak olmak zorundadır. Üstelik paranoyaklıklarını toplumun geneline de geçirmesi gerekir. İç ve dış düşman olmadan hiçbir devlet meşruluğunu sağlayamadığı gibi, iktidar iktidarlığını uzun süre rasyonalize edemez. Dolayısıyla iktidar iktidarını sürdürebilmesi için sürekli düşmana ihtiyaç duyar. Düşmanın umulmadık bir zamanda ortadan kalkmasıyla, panik halinde yeni düşman aranır. Nato'nun varlığını korumak için çırpınışlarında, bu filmi gayet komik bir şekilde izledik. Yani. düşman devletler aslında birbirlerine sürekli şükran borçludurlar!

Sermayenin milliyetini hızla yitirmeye devam ettiği, Avrupa birliğinin tek devlet çatısı altında birleştiği bir dönemi yaşıyoruz. Avrupa ülkeleri tek devlete doğru giderken, kapitalizmin ulusal yanının can çekiştiğini bağırıyor. Fakat Kapitalizm bir yandan uluslararasılaşırken, bir taraftan da

yeni güçler dengesinde ulu-sal kimlikler sırıtmaya devam ediyor. Almanya. Avrupa birliğini oluşturan diğer ülkelerden farklı bir tavır olarak Hırvatları desteklerken, bunu herhalde ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına inandığı için yapmıyor! Aynı şekilde ABD ile Avrupa arasındaki AGİK-NATO çekişmesi ve ABD ile Japonya arasındaki ekonomik savaş, kısacası dünyadaki dengeler ulusal kimliklerden çok da bağımsız değil. İşin diğer yanı silah sanayinin çarklarının dönmesi için ulusal çatışmalara, kamplaşmalara her zaman gereksinimi olduğudur. Eğer ilerde uzaydan bir düşman edinilebilirse savaş sanayii ulusal çatışmalara ihtiyaç duymaktan vazgeçebilir. Ama şimdilik böyle bir şey yok. Dağılan Sovyetlerdeki, Balkanlardaki, Doğu Avrupa'daki ülkeler, bakir pazarlar olması itibarıyla kapitalizmin iştahını kabartırken, bir yandan da gelişen milliyetçilik silah sanayiini uzun süre ihya edeceğe benziyor.

Tespitler, tahliller ne olursa olsun, olan ya da olacak savaşların önlenebilmesi ve özgür bir yaşam için, ırksal, ulusal, birleşik ulusal devlet kimliğinden sıyrılmış ciddi bir antimilitarist mücadele şart. Çünkü bu anlayışın dışındaki her çaba, reel politikanın batağında çırpınmaya ve başka varyasyonlarda silahlanmaya, savaş üretmeye mahkumdur. Sadece kapitalizmim değil, devletin, iktidarın olduğu her yerde ordu ve savaş da zaruri olacaktır. Devletlerin olduğu yerde, sözde savaşı önlemek için kurulan Birleşmiş Milletler gibi kuruluşlar da, sadece savaşın daha usturuplu yapılmasına yarayacaktır. Nitekim Irak'ta yapılan muazzam katliamın meşruluk belgesi Birleşmiş Milletlerden çıkmakta fazla tereddüde uğramadı.

Dünyamızdaki silahlanmanın, savaşların önlenebilmesi, özgür bir yaşamın olabilmesi için Anti-Militarist bir mücadele şart ama, sanıyorum ki antimilitarist mücadelenin gelişebilmesi, bir şeyleri gerçekten değiştirebilmesi için, öncelikle dünyanın değişebileceğine savaşların önlenebileceğine ilişkin genel bir inanca, motivasyona gereksinim var. Bunu şunun için söylüyorum: Devletin insan ilişkilerine yaygınlaşıp, güçlenmesi bir düşünce yapısını da beraberinde getirdi. Bu olabileceklere değil, sürekli olabilirliklerin sınırlarında hareket etmeye alışılmış rasyonel düşünce, hayalleri küçümseyen, aşağılayan kronik bir soğuk algınlığı. Aynı zamanda motivasyonu ve inancı beraberinde getirecek, radikal mücadele ve projelere ihtiyaç duyar.

Radikal Pasifizm - Antimilitarizm - Anarşizm
Radikal pasifizm ve anarşizm iki önemli antimilitarist unsurdur. Bu iki anlayışın antimilitaristliğine farklı kaygı ve önyargılar kaynaklık ederler. İkisi de antimilitarizm noktasında zorunlu temasa girdiği içindir ki her zaman birbirinden kolayca ayırmak mümkün olmaz. Zaten bu yazıdaki ayrımlarda çözümsel olmaktan öteye geçmeyecektir. Fakat yine de önyargılarının faklı olması, antimilitarizmin mahiyetini ve sonuçlarını belirler. Farklılıkları bu bölümde kısaca açıklamaya çalışacağım. Ama benim asıl derdim, farklılıkların üzerine gitmek değil, aksine kesişimleri yakalamak. İki anlayışın antimilitarizm noktasında, diğerinin önyargısıyla zorunlu temasa girmesi çok önemli. Çünkü daha sağlıklı ve geniş antimilitarist tavrı sağlayabilecek nitelikte. Her biri diğerinin antimilitarizmini eleştirirken bazı tehlikelere işaret etmesi dolayısıyla; bu tehlikelerden komple kurtulmanın değil ama, tedbir almanın-anlamanın yolunu açar nitelikte.

Radikal Pasifizm: Asli olarak insan yaşamıma kutsallığından yola çıkarak antimilitarizme varır. İnsan, metafizik bir önyargı olarak asla öldürülmemesi gereken kutsal bir yaratık olarak kabul edilir. Öncüllerini en iyi şekilde Hıristiyanlıkta bulan bu anlayışın, öldürmeme yargısına, insana tanrısallık yüklemesi kaynaklık eder. İnsan tanrı olma potansiyeline sahip bir yaratık olarak kabul edilir. Dolayısıyla şiddetin her türünün kullanımı tanrısallık yolunda ciddi bir sürçmedir. Şiddet 'buradaki yaşam savaşının' en kesin örneğidir. Yani 'dünyeviliğin belirleyicisidir'. Şiddetin kullanımı, başkalarına zarar vermekten çok, kullananın 'sürçmesi' ile önem taşır. İnsan kullandığı şiddetten birinci derecede sorumludur. Şiddeti uygulayan aynı ölçüyle kendisine dav-ranılmasını da hak etmiş olur. Radikal pasifizmin metafizik düzlemde savunulmadığı anlayışta da, 'şiddeti kullanmaktan dolayı sorumluluk duymak belirleyicidir'. İnsan eğer isterse bütün benliğinden şiddeti-nefreti atabilir. Tanrıya-ölümsüzlüğe ulaşmanın yolu insanı sevmekten geçer. Başkalarım sevmek kendini sevmektir. (Ya da tersi) Militarizm bütün bunları imkansız kıldığı için, radikal pasifistler zorunlu olarak antimilitaristtir. Militarizmle ilişkide, militarizmin tahakküm yanından çok şiddet ve öldürme niteliği önem taşır. Radikal pasifistler aynı nedenden dolayı da bu noktada tahakkümü kesin reddeder. Zira komutana itaat ettiğinde, tanrısallığına ihanet etmiş olacaktır. İtaat, başka şeylerde

olabilir ya da görülmeyebilir. Ama militarizme gelindiğinde, itaatsizlik kesin olmak zorundadır.

Anarşizmin antimilitaristliği, dünyevi bir özgürlük, önyargısından kaynaklanır. Militarizmi reddi asli olarak onun tahakkümünün netliğinden dolayıdır. Benzeri şekilde anarşistler de diğer alanlarda tahakkümü görmemezlikten gelip, sineye çekebilir, rasyonalize edebilir... vs. Ama militarizm de kendisiyle barışıklığını asla sağlayamaz. Anarşizm, özgür bir yaşantının olabilmesi için militarizmi kesin reddeder. Tahakkümün en güçlü silahı olan şiddetin örgütlenme tehlikesine karşı da, pasifizmi sorgulama potasına almak zorunda kalır. İnsana ve yaşa genelde aşkın bir anlam/değer yüklemez. (tabii ki Tolstoy gibi R. Pasifizmin ve anarşizmin buluştuğu durumlar da söz konusu.) Anarşizm önyargısının pozitif kaynağını, olanağın ve estetiğin özgürlükte buluşmasından alır. Militarizmi/Tahakkümü yaşamın ve güzelliğin katledicisi olarak gördüğünden, onlarsız bir 'Ölümlü' yaşantıyı seçer.

Antimilitaristler genelde pasifisittir. Sanırım bunun en temel nedeni; Özgürlüğe giden yollardan en güvenlisi ve militarizmin karşısında meşruluk sınırlarının billur olmasından kaynaklanıyor. Pasifizm, şiddeti kabul eden anarşizm kadar tehlike içeriyor. Birincisi; Pasifist söylemin günlük anlamda pasifize olmaya dönüşmesi. Devletle karşı karşıya gelmemek, rizikolara girmemek için söylemin rahat bir sığınak haline gelebilirliği. İkincisi; metafizik ideal bir bütünlük kurmaya çok açık olması. Bu da pasifizmin ideal insanlık söylemi altında 'Ahlaki-Tahakkümcü' bir yapıya gitme tehlikesini içeriyor. Anarşizmin handikabı da şu: Şiddet, Tahakküme/baskıya karşı savunma amacıyla zorunlu olarak kabul edilir. Ama bu zorunlulukların sınırları, her zaman genişleme tehlikesine, şiddetin örgütlenme/ kurumlaşma meşruluğuna zemin hazırlayabilir. Diğer bir zaafı, karşı çıkılan yapıya karşı, savunma sınırlarının billur olmamasıdır. Zira sonuçta ortak bir araç kullanılıyor.

Bana öyle geliyor ki. pratikte, düşüncede, duyguda militarizme karşı oluşacak yol, pasifizm ile anarşizm arasında sürekli gidip gelecektir. Çünkü başta da söylediğim gibi şiddet de, pasifistlik de insana ait olan şeyler.

Bana öyle geliyor ki, pratikte, düşüncede, duyguda militarizme karşı oluşacak yol, pasifizm ile anarşizm arasında sürekli gidip gelecektir. Çünkü başta da söylediğim gibi şiddet de, pasifistlik de insana ait olan şeyler.

Ben en azından anarşistlerin gel-gitten yorulmaması için bir yol öneriyorum. Kaba olarak, özgürlüğü bilinci ilke, pasifizmi alt ilke olarak önerelim. Pasifizmi özgürlük mücadelesinde ‘Güvenli’, ‘Anlamlı’ bir yol olması dolayısıyla, zorunlu değil gerekli bir şey olarak alalım. Sanının bu algılayış hem bir dizi şeyi açıklayacak hem de pratiğin önünü rahatlatacaktır. Bu ne şiddeti ne de pasifistliği bayraklaştırmaktır. Salt bir öneri olarak sunulan pasifizm, bireylerin ya da yapıların ‘Yeter’ dediği noktada terk edilebilir bir şey olur. Tabur kötü de olsa ben bu önerime ‘Pragmatik pasifizm’ adını veriyorum. Pragmatik pasifizm önerilen/istenilen bir şey. Ahlaki olarak da ,olsa dayatılan bir şey değil. Örneğin, bireysel şiddet ya da savunmacı şiddet konusunda baştan alınacak genel bir tavır yok. Bu mücadele durumunda da, iç ilişkiler anlamıyla da böyle. Bu bireylerin de çevresindeki ilişkilerin o andaki durumunda ne varsa o olur tavrıdır. Zira bireysel ya da savunmacı şiddete genel geçer bir tavır, önlem düşünecek olursak, bu ister istemez tahakkümcü bir yapıyı oluşturacaktır. Aynı zamanda da başka bir varyasyonda, militarizmin savunma mantığının içine düşmek olur. Yalnız yaşamsal anlamda pasifist bir kültürden, gelenekten, etkileyeciliğinden rahatça söz edebiliriz.

Devrimcilik ve Kürt Sorunu Üzerine
Ahmet Nazım Hür

14 yaşından bu yana kendimi devrimci olarak görüyorum. İlkokulda bir arkadaşımla her gün okuldan kaçma planları yapar, okulun çevresinde bir tur attıktan sonra tekrar okula giderdik. Orta ikinci sınıfta yani 14 yaşına bastıktan sonra zoru başardım. O günden bugüne içimde hiç bitmeyen bir fırtına, bir coşku, bir boyun eğmeme isteği var.

Devrimciliği herkes kendine göre tanımlayabilir. Geçenlerde çok iyi tanımadığım bir arkadaşın tanımı yaklaşık şöyle: Devrimcilik, kapitalist sistemin metalaştırdığı insanın, kapitalist sistemi yıkarak yerine ilerici sosyalist sistemi kurması için savaşmasıdır. Ve o arkadaşa göre de sosyalist olmadığım için devrimci değilim. Kendisinin de çok fazla anlamadığı ve

Marksizmi üçüncü elden anlatan bir kitaptan alınmış daha doğrusu ezberlenmiş bu kuru, tekelci mekanik anlayış bugün kendini tek doğru olarak sunmaya çalışıyor. Elbetteki köşeyi dönme düşüncesini yaşam biçimi haline getiren milyonları düşünürsek bu kişiler oldukça anlamlı bir yer kazanıyor. Yanlış olan bu kişilerin kendilerini tek doğru kabul etmesi ve başka düşüncelerin doğru olamayacağı yargısı. Yaşama siyah ve beyaz olarak bakan bu düşünce ilk önce kendi düşüncelerine ters düşmektedir. Bence devrimcilik, yaşama müdahale iradesine yönelik duygu çağlayanıdır.

Eylül öncesi sosyalist muhalefetin en büyük hatalarından bir tanesi popülizm batağına düşmek olmuştur. Devrimcilik adına var olan sistemin değer yargıları çok daha fazla katı bir şekilde savunulur olmuştu. Eylül sonrası özellikle 982-985 yılları arasında insanlar şapkalarını önlerine koydular ve düşünmeye başladılar. İnsanların kendilerini böylesine sorgulamaları beni umutlandırmıştı. Geçmişin hataları tekrarlanmayacak, doğru değerler korunacaktı. Gel gör ki, son zamanlardaki gözlemlerim beni tekrar hüsrana uğrattı.
Eylül öncesi genç yaşta ölen yüzlerce genç ne sosyalizmi biliyorlardı nede kapitalizmi. Ama bu gençler kendilerine devrimci diyorlardı ve devrim için öldüler. İnançları adına var olan yapının her türlü işkencesine karşı çıkan insanlar da devrimcidir. İster sosyalist olsun, ister anarşist olsun, ister müslüman.

Ben özgürlüğe inanırım. Özgürlük için yaşar, özgürlük için mücadele ederim. Bence, her özgürlükçü devrimcidir. Özgürlük kimsenin tekelinde olmadığı gibi devrimcilik de kimsenin tekelinde değildir.

Son zamanlarda ortaya çıkan bir durumda, Kürt olmayan yada Kürtleri savunmayan kişilerin devrimci olamayacağı yargısı.

Benim için insanların kendilerini istedikleri gibi ifade edebilmeleri önemlidir. İnsanlar kendilerini Türk. Kürt, Yunan olarak ifade etmek istiyorlarsa etmelidirler. Benim için insanın kendini ırksal olarak ifade etmesi aşılması gereken bir durumdur. Bu söylediğim insanların kendi dillerini, kendi gelenek ve göreneklerini yaşayamaması tabi ki değildir. Bunu engellemeye kalkanların karşısında olacağım su götürmez bir kesinliğe sahiptir. Ancak bunu yapmam ezilenin yanında olduğum anlamına

gelmez. Daha açıkçası ben ezene karşıyım, ezilenin yanında olmam ancak onun şu anki konumundan dolayı ezmeyen değil, ezmemeyi savunması durumunda olacaktır. Bugün kürt sorununa baktığımız da, kürtlere yapılan baskının elbetteki karşısındayım. Ancak devlet olmayı düşünen, hiyerarşik, örgütlenmiş şiddeti savunan kişi ve grupların yanında olmam mümkün . değildir. Bu insanların iktidarı ele geçirdiklerinde bugünkünden çok daha fazla tahakkümcü olacakları bellidir. Çünkü en yeni devlet en baskıcı devlettir. Anlaşılması gereken her iki tarafında çifte standartıdır. Hiçbirinin elleri birbirini suçlayacak kadar temiz değildir.

Bugün dünyamızda ki en büyük tehlikelerinden bir tanesi Milliyetçilik akımlarının tekrar gündeme gelmiş olmasıdır. Bir Anti-Nasyonal olarak her türlü nasyonal düşüncenin karşısındayım. Ve bugün şöyle bir çevremize baktığımızda şovenizm tehdidini görmek pek zor olmayacaktır. Bu tehdidi ortadan kaldırmak için gerek Türklerin, gerekse Kürtlerin çok dikkatli olması gerektiğini düşünüyorum.

Sonuç olarak, insanların birbirlerine düşmanlığını körükleyecek politikalara karşı olmak, alet olmamak her devrimci insan için vazgeçilmez bir durumdur.

TÜRK-KÜRT-YUNAN ŞOVENİZMİNE HAYIR.

TÜRK-KÜRT-YUNAN HALKLARI KARDEŞTİR.

Bir Mücadele Perspektifi Üzerine
Kemal Demircioğlu

Osman Uzun'un, Bir Mücadele Perspektifi adlı yazısı, problem ortaya koyma anlamında başarılı denilebilir. Ama gerek çözüm önerileri gerekse açıklama yetersizliği nedeniyle kötü. İmla ve kötü kurulmuş cümlelerden tabi ki söz etmiyorum. Zira giriş yazısının alçak gönüllülüğü bu açıdan Amargi'yi komple affetmek zorunda bıraktırıyor.

Kısa tarihsel değerlendirmeye söyleyeceğim pek fazla bir şey yok. 19.yy'dan farklı olarak 20.yy'da insana ve iktidara ilişkin bulguların özgürlükçü söylemleri, yorduğunu ama, hemen ekleyeyim, geliştirdiğine de

itirazım yok. Anarşizm dayandığı ahlaki alan gereği ‘bilimin’ ‘felsefenin’ bulgu ve sorularına karşı, kendini genişletme, yenileme şansına sahipti.

Marksizmin (tırnak içinde ‘özgürlükçü’ söylem altında sınıflanarak kastedilen) psikanalize, varoluşçuluğa vereceği fazla bir cevap olamazdı. Bu konulardaki adaptasyon çabalan da hep komik oldu. Liberal ideoloji, insan bilimlerindeki ve felsefedeki değişimi, çok iyi bir şekilde ideolojisinin alt yapısı olarak oluşturmayı başardı. Anarşizm'in de en az Liberalizm kadar şansı vardı. Fakat, Anarşizm bu şansım farklı nedenlerden dolayı yeterince kullanamadı.

Şimdi, bulgular ve sorular, utangaçça söylenmeye çalışılan insanın varoluşundan mı kaynaklanıyor? Yoksa oluşmuş toplum, oluşumunda kemikleşmiş olduğu için mi varoluşundan kaynaklanıyormuş gibi görünüyor?

Birincisini dersek, hiç şansımız yok. Liberalizme hemen yamanalım. Sanırım şu ayrımı yapmakta fazlasıyla yarar var. Toplumdan eğer, teknolojik bir sistemle, ulusal - uluslararası geniş büyük organizasyonlardan söz ediliyorsa: Bu içerikteki toplumun ‘varoluşundan’, ‘yapısından’ kaynaklanan bir iktidar zorunluluğu söz konusudur. Olay insan varoluşu değil, sözünü ettiğim toplumda, yaşamayı seçişle ilgilidir. İkinci saptama, böylesine bir ayrım yapılsaydı, ‘iktidarın zorunluluğu kabulünün ideolojik düzlemde (kısaca) iktidarı sürekli üretmesi anlamlı olurdu’. Saptamalar açık olmayınca, sorularda yanlış soruluyor. Yada yanlış soruların tuzağına düşülüyor. Özgür toplumun nasıl olacağı konusunda, ‘doyurucu cevapları’ Marksistler verdi. Ya da verdiklerini sandılar. En azından milyonlarca insanı bir süre içinde olsa ikna etmeyi başardılar. Sonuçları, kısa tarihçede mevcut. Anarşistlerin, özgür toplumun nasıl olması gerektiği konusunda doyurucu cevaplar vermemesi anarşizmin zaafı değildir. Zaaf, köle düzeni içinde kölece yaşamayı seçenler de, özgürlükten, özgürlüğün sorumluluğundan korkanlardadır. Bakınız ‘bütünlük derdi’ başlığı altında yazılanlara. Orada meselenin muhtevasına oldukça doğru yaklaşılmış. Ukalaca olacak ama Osman Uzun'a yazısını bir daha okumasını öneriyorum. Kurumlar içi yada sivil toplum mücadelesine giriş çabası, çok ihtiyatlı ve genelde başarılı bir çerçeve çizilmiş. Ayrıca böylesine zor, bela bir konuyu ele aldığı için Uzun'u kutlamak gerekiyor. Bir Mücadele Perspektifi ile, kurumlar içi

özgürlük mücadelesi cümleleri birlikte algılanınca, her ne kadar bir tehlikeyi içeriyorsa da yazar bunun farkında. ‘Anarşist hareket kendi yaşam alanlarını yaratıncaya, sıcak bir mücadele ortamı oluşturuncaya kadar, reddi ile de yürümek zorunda. ‘Gayet özenli bir cümle keşke yazının bütününde de böylesine özen gösterilseydi. ‘Orası’ oldukça zor bir nokta. Muhalif ve özgürlükçü söylem aynını da iyi fakat eksik. Taktik bir mücadele biçiminden mi söz ediyorum derken, o çok utangaç, eh belki de hemen alttaki açıklamaya hiç ama hiç uymuyor. Öncelikle, Sosyalistlerin ‘akademik-demokratik mücadele’ formülasyonu ile. kurumlar içindeki mücadelesi, iktidarı almanın stratejisi içinde, bir taktik mücadele olarak yerine oturur. Bu iki, taktik ve strateji, askeri terimin utangaçça da olsa anarşistler tarafından kullanılması oldukça tehlikeli. Anarşistler için, kurumlar, iktidarı almanın bir basamağı olmadığı için ‘taktik’ lafını sanki kendini ele veriyormuş gibi telaffuz etmenin hiçbir anlamı yok. Sivil toplumcu anlayışla da temelden çok net ayrımlarımız var. Sivil toplumcu anlayış, devletsiz-erksiz bir toplumun olamayacağı önyargısından yola çıkar. Devleti de sivil toplum ahırında evcilleştirmeye çalışır. Dolayısıyla Anarşizm, iktidarı veya devletin ehlileşmesini hedeflemediği için, gönlümüzü ferah tutmakta yarar var. Anarşizm'in kurumlar içindeki mücadelede, ‘aktif bir kerhen destekleyici olabilir’ sözü bana Lenin'in demokratik merkeziyetçilik formülasyonunu hatırlattırdıysa da, en azından şimdilik durumu kurtaran bir aynın gibi görünüyor.

Geçmişte, değişik tartışmalar içinde sivil toplumun devlete olan görece özerkliğine değinildiyse de kurumlar içi mücadele formülasyonuna giren çaba bu noktaya temas etmek zorunda. Anarşistler için problemin zor gibi görünmesi birazda görece ayrıcalıkta, sivil toplum kurumlarının, kendine ait şeylerde de bir matah bulunmamasından kaynaklanıyor. Örneğin: Eğitim kurumu içinde çocuğun aileye mi, devlete mi aitliği meselesi. Doğal ki, en iyisi hiçbirine ait olmaması. Fakat ortada olan bir şey var. Evde bol bol dayak yiyen çocuk okula gittiğinde de kulağı çekiliyor. Bazen ‘devlet baba’, aile babasının baskısından çocuğu kurtarıyormuş gibi müşfik görünüyor. Bazen de aile babası yada anası okulun çocuk üzerinde uyguladığı baskıya karşı çocuğunu korumaya çalışıyor. Şimdi burada bir ikileme düşersek yada bir açmaz içindeymişiz gibi kıvranırsak vay halimize. Mesela basittir. Bu iki tahakküm ilişkisine mümkün mertebe fırsat vermemektir. Bu arada çocuklarımızın okula gitmemesini onlara tavsiye ederiz. Osman Uzun,

açmazlara, ikilemlere düşmeye çok hevesli olacak ki, yazısında bolca ikileme düşüyor. Kürt sorununda da aynı tavrın göstergesini veriyor. Anarşistler devlete karşı mücadele verirken kuşkusuz kültler üzerindeki baskıya da karşı çıkacaktır. Ama bunu yaparken ne militarist bir yapıya yedeklenmek ne de ulusalcılık mantığına düşmek zorunda. Ulusal kurtuluş mücadelesi mantığı bizim için çözüme götüren değil, iktidarı farklı kimlikte yaratan bir yoldur. Devletin kimliği ne, olursa olsun, devlet devlettir. Devlet'le özgürlük sözcüklerini yan yana, üstelik birmiş gibi almak bir anarşist için absürdle iştigaldir. Sonuç olarak bizim bağımsızlık mücadelelerinin değil, özgürlük mücadelelerinin yanında olmamız gerekir.

Uzun'un yeni bir açılım keşfetmiş gibi söylediği ‘mazlumun yanında olmak’ alt ilkesi aynı yanlış düşüncenin ürünü. Öncelikle mazlum her zaman özgürlükçü değildir. Ciddi şekilde iktidar olma isteğini barındırdığı gibi özgürlük ve adalet istemi, çoğu zaman salt konumundan dolayıdır. Ve her an bunlardan vazgeçmeye hazırdır. İkincil olarak ‘mazlumun yanında olmanın’ ahlaki duygusu, Nietsche'nin deyişi tam olan ‘decedans’ ahlaka tekabül eder. Sanıyorum, ahlak anlayışlarımız Uzun'la oldukça farklı. Böylesine ahlak anlayışı her zaman destek olduğu anlayışın çifte standartlığını içinde taşımaya mahkumdur. (Nedense şu anda bir arkadaşım aklıma geldi. Bu arkadaş futbol maçı izlerken sürekli yenilen takımı tutar. Karşılıklı bol gollerin olduğu maçlarda da tuttuğu takım sürekli değişir.)

Hayata müdahale edebilmek için bizim genel ilkelerimiz yeterlidir. Tahakkümü red ya da direnme pratikte mazlumu korumak, zulmedene birlikte direnmek olarak da ortaya çıkacaktır. Yalnız önemli bir farkla ki, o da ayrımlarımızı ve ilkelerimizi yitirmemenin sigortasını değil, garantisini oluşturacaktır.

Sayı 3

Dünü Değerlendirme, Bugüne Çağrı
İsimsiz

1980 sonrası yıllarda gerek darbenin militarist yumruğu, gerekse 80 öncesi yanlışlıkları insanları düşünmeye ve okumaya itti.

Darbenin baskısının azalması toplumdaki özgürlük ateşinin alevlenmesine yol açtı. İlk kıpırdayışlar yine gençlik arasındaydı. Ancak bu seferki gençlik asık suratlı, yorgun insanlardan değil, cıvıl cıvıl kaynayan, eğlenmesini, düşünmesini bilen bir gençlikti. Eylül sonrası düşünen gençliğin ilk çığlığı; oluşması ve hayata geçmesi büyük coşkulu ‘toplantılarla’ gerçekleşen YENİ OLGU dergisinin çıkışıyla oldu. Kimler yoktu ki Yeni Olgu'da, en hızlısından en kaplumbağasına kadar sosyalistler, eski sosyalist olmasına karşın kendini ve ideolojisini sorgulayan insanlar, alternatif bir yaşam peşinde koşan ve bugünün pisliklerinden kaçmaya çalışan ütopistler, özgürlüğü yeni yeni keşfetmeye başlayan ve birey olmak için uğraşan kişiler, şiir sevenler, şiir okumayı sevmeyip şiir yazmayı sevenler yeteneksiz şairler, yazarlar, iyi niyetli gençler bu liste uzatılabilir. Sonuç olarak 68 ruhundan nasibini çeşitli nedenlerle 80'li yıllarda alan Türk Gençliği. Türk Gençliği diyorum, çünkü o zamanlar kürt lafı ağza alınmazdı. Büyüklerimiz kardaki ayak gıcırtılarından oluşan bu sözcüğün dağ Türklerine ait olduğunu söylerdi. Ayrıca Milliyetçilik bugünkü dünyamızda olduğu kadar revaçta değildi.

İktidar mücadelelerini ve politikanın ayak oyunlarını sevenler ön yargısızca düşünmeye çalışanların yaşama hakkını gasp edince son on iki yılın ilk özgürlükçü dergisi yayın hayatına son verdi. Ancak burada oluşan dostluklar ve alternatif bir yaşam isteği, bir takım insanlara Anti-otoriter bir yaklaşımla Türkiye'nin Eylül sonrası ilk komünün oluşmasına yol açtı.

Bu arada eski sosyalist gelenekten gelen ve kendini Anti-otoriter diye tanımlayan bir grup kişi Sokak Yayınlarını kurdu. Sokak yayınları üç kitap çıkardı. Bu kitaplar İda Mett'in KRONSTADT 1921, George Sorel'in

MARKSİZME ELEŞTİREL YAKLAŞIMLAR, Orwel'in ASLAN ve UNICORN idi.

Kronstadt 1921 adlı kitap zamanlama olarak çok iyi bir zamanda çıkmasına rağmen 1985) vitrinlere, gazete köşelerine yansımadı. Çünkü düz kafalı köşe yazarları aynı türküyü tutturmuş gidiyorlardı.

Yayıncılığın gerek zorluğu, gerekse kişilerle iletişim isteği Sokak Yayınlarını çıkaranları periyodik bir dergiye zorunlu kıldı. Baştan sona özveriyle oluşan bir çabaydı bu dergi. Adı Özgürlük bayrağının rengiydi : KARA

Kara kendini politik bir dergi olarak tanımlıyordu. Ekim 1986'da başladığı yayın hayatı Kasım 1987'ye kadar sürdü. Bu süre içinde 12 sayı dergi, bir özel sayı, iki seçki ve bir broşür çıkardı.

Bir-iki sayı sonra her derginin başına gelen kısırlık gerek direngenlik ve gerekse Anarşist düşünceyi açıklayan ilk dergi olması nedeniyle ilerki sayılarda aşıldı.

Ancak bu seferde belli bir politik tarzı seçen Kara'yı oluşturan kişileri rahatsız etmeye başladı. Kara'nın Türkiye'deki ilk oluşum olması, Anarşizmin yelpazesinin pek çok kesiminden insanları bu oluşumda toplamıştı. Kara Bildirge Karayı oluşturan kişilerin düşüncelerinin diğer düşüncelere bir dayatması idi. Bunları yazarken yanlış anlamalara fırsat vermemek için, kişilerin haklılığından yada haksızlığından söz etmek değil, olanları anlatmak niyetinde olduğumuzu bildirelim.

Bu çatışmalar ve hoşgörüsüzlük sonucu Kara yayın hayatına son verdi. İyi mi oldu, kötü mü oldu tartışmaları yersiz. Ancak Kara, Anarşistlerin ilk dergisi olması sonucu; hem Anarşizmi Türkiye'de tanıtma misyonunu üstlenirken hem de bir bilgi akışı merkezi olma, dolu dolu tartışma ortamları oluşturma işlevini bizce fazlasıyla yerine getirdi. Ancak Kara, Anarşistlerin ilk dergisi olması sonucu; hem Anarşizmi Türkiye'de tanıtma misyonunu üstlenirken hem de bir bilgi akışı merkezi olma, dolu dolu tartışma ortamları oluşturma
işlevini bizce fazlasıyla yerine getirdi.

Kara dergisinde tartışılan en çok iki kavram, politika ve ahlak idi. Bugün hâlâ geçerliliğini koruyan Politika tartışmasının iki ucu; Politikayı red etme ve ahlaki bir geleneği savunma ve politikanın pisliğinden uzaklaşma, tahakküm ilişkilerini red edip, varolan tahakküm ortamının dışına çıkmanın yollarını aramak için projelere soyunma.

Diğer uç, Tahakkümün her yerde olduğu ve karşı politika yapmanın yolunun politika yapmaktan geçtiğini söylemektedir.

Bu tartışmalarda eksik olan her yolun handikapları olduğu ve iki yolunda birbirinin alternatifi değil, tamamlayıcı olduğuydu.

Amargi bu eksikliği gördü. Ve bu eksikliği gidermeyi kendine görev saydı. Bu açıdan Kara ile benzeşen Amargi'nin farkı, Anarşizmin içindeki değişik düşüncelerin bir arada olmasından rahatsızlık duymamak, daha da ileri giderek düşünceler bir diğerine dayatmadığı sürece birlikte hareket edebilme alanları açmaktır. Bundan dolayı Amargi'yi Anarşist düşüncenin belli bir yanına sokmaya çalışmak yanlıştır. Bu konuda gelen eleştirileri de bir daha yazmamak üzere cevaplamış oluyoruz.

Kara'nın kendini feshetmesi sonucu dört değişik görüşteki ‘otonomlar’ ortaya çıktı. Bu değişik görüşteki insanların otonomlukları tartışılırsa da bizde bu tartışmalara girip vakit kaybetmektense bu terimi tırnak içinde kullanmak çok daha yapıcıdır diye düşünmekteyiz.

Birinci ‘otonom’ Türkiye'de periyodik bir derginin Anarşist düşüncenin gerçek anlamıyla anlaşılması için elzem olduğunu ve bunun için çaba sarfetmek gerektiği düşüncesiydi. Bu dergi Türkiye'yi çözümlemeli, ‘kitle’ anlayışına yeni bir bakış açısıyla bakabilmeyi başaran Politik bir yayın organı olmalıydı. 1988 ve 89 yılları arasında yayın yaşamına devam eden EFENDİSİZ dergisi sadece 6 sayı çıkarabildi. Kitlelere ne yazık ki ulaşamadı. Bunun nedenlerini en iyi Efendisiz dergisini oluşturanlar anlatabilir. Dışardan gazel okumak niyetinde değiliz. Ancak bir Anarşist olarak bizim gördüğümüz eksiklik, eski sosyalist geleneğin asık suratını bu dergide gördüğümüz ve kendi düşüncesi dışındaki diğer Özgürlükçü yapılara saldırı ve kendi doğrusunu dayatmasıydı. Ayrıca kitleler bir yana

kendine anarşist diyenlere bile ulaşamadı dergi Liberterlere Çağrısı pek çok Anarşiste dergi kapandıktan sonra ulaşabildi. Umut ediyoruz ki aynı şeyler Amargi içinde olmasın.
ikinci ‘otonom’ dergi çıkarma derdinden önce, şehirlerde merkezler, mahalleler oluşturulması için projelerin ve yaşam beraberliklerinin hayata geçirilmesi idi. İlgi görmedi, bunu savunanların da bu doğrultuda iyi niyetlerinden başka herhangi bir çabayı da görmedik.

Üçüncü ‘otonom’ diyebileceğimiz oluşum biraz daha nihilist, biraz daha marjinal denebilir. Özellikle anarşist Estetiğin önem kazandığı bu oluşum -ki Kara Sanat seçkisi bu kişiler tarafından çıkarılmıştı- kendi alanlarında çalışmalarına devam ettiler. Şu an onardan herhangi bir haber alamamış olmamıza rağmen bugün de kendi doğrularında çalıştıklarını sanıyoruz.

Dördüncü ‘otonom’ Atelye A projesiydi. Atelye A ‘otonomunu’ son olarak ele almak istedik. Bunun nedenlerinden biri de Amargi'de bu otonomdan insanlarında olması Yani biraz torpil geçtik.

Atelye A bir yaşam birliği projesiydi. Temel olarak kırsal yaşantıyı hedefleyen, şehirlerde varoluşunu mücadeleye dayandıran bir oluşum, zorunlu çalışmaya karşı çıkan bu insanlar, insanın yaratıcılığına güvenen ve alternatif yaratımlarla yaşamı bütün algılamaya çalışan bir otonom. Yaklaşık iki yıl sürdü.

İthaka'dan sonraki tek ciddi Komün olan Atelye A, İstanbul'daki Atelyesinden yaklaşık altı ay sonra izmir'den bazı kişilerin katılımıyla İzmir'de de bir merkez oluşturmayı başardı. Projeyi tanıtım için İstanbul'da pek çok dergi hazırlıklarına girişildiyse de iki sayılık Underground bir dergi dışında yayın yapamadı. Bu dergi de çok kısıtlı insanlara (hukuk öğrencilerine) yönelik politika karşıtı bir dergi idi. Ayrıca Atelye A projesinden söz edilmiyordu. Dergi projeleri İzmir'de de yapılmasına karşın başarılamadı.

Yayın çıkaramamasına rağmen Atelye A, gerek el sanatları ve kitap sergileriyle, gerekse de Merkez atelye ve dükkanlarında ki ilişkileriyle Anarşizm üzerine düşüncelerini insanlara aktarmaya çalıştı, eksik de olsa.

Bu tartışmalarda eksik olan her yolun handikapları olduğu ve iki yolunda birbirinin alternatifi değil, tamamlayıcı olduğuydu.

Atelye A projesi bugün yaşamda değil, ancak atelye Anın logosu olan gülen mikrobumuz Amargi'nin logosunu oluşturmakta, kulaklarımıza özgürlük çığlığını haykırmaktadır.
Amargi oluşumu bizim irademiz dışında oluşan yaşama, müdahale etme derdindedir.

Bunun yollarını aramaktadır. Kendini özgürlükçü olarak tanımlayan ve yaşama müdahale derdinde olduğunu söyleyen insanlarla ortak bir zeminde buluşma derdindedir. Bu zemin düşüncelerin birbirine dayatmanın olmadığı, birbirini tamamladığı özgürlük zeminidir.

Gelin birlikte yaşama müdahale alanları oluşturalım. Ya da gelmeyin, ama yaşama kayıtsız kalmak ve lafazanlık yapmak yerine bulunduğunuz yerde, kimlikte, yaşamı özgürlük yolunda dönüştürmeye çalışın.

Çünkü, biz biliyoruz ki, sessiz kalmak, otoritenin yanında olmak demektir.

Saygı ve Sevgilerimizle

Yaşasın Özgürlük

Devam Edebilirken
İsimsiz

Bu sayımızda bize ulaşan birçok sözlü, imalı (yazılı değil) soruya ve yaşanılan problemlere ilişkin bazı açıklamalar yapmak zorunlu hale geldi.

AMARGİ otonomunu oluştururken, birkaç şey birden hedeflemiştik. Bugün geldiğimiz, tıkandığımız yer ise, önceden malumunuzdu. Yani dergi çıkartmakla hareketliliğini oluşmayacağı ve hareketliliğin olmadığı yerde ise, insanların olmayacağı gerçeği. Dergiyle ilk hedeflediğimiz, anarşistlerin genelde rehavetlerini bir ölçüde bozmak ve motivasyon sağlamaktı. Başlangıç olarak, bu iki küçük hedefe sanıyoruz bir ölçüde ulaştık. En azından bunun için çaba sarfettik. Tabii ki iletişi, koordinasyon konusunda

acilen gidermemiz gereken bir dizi problemlerimiz hala var. Bu durumu aşmak için, lütfen kıçınızı kaldırın, çaba gösterin / gösterelim!..

AMARGİ otonomunun asli hedefi, Türkiye'de bir türlü yaratamadığımız, anarşist hareketliliği oluşturmaya zemin hazırlamak, katkıda bulunmaktı. Gerek derginin perspektifi gerekse ‘çıkarken’ yazısının çok esnekmiş gibi görünen içeriği, bu amacı gerçekleştirmeye ve pozisyonumuza uygundu. ‘Çıkarken’ de ‘... Her grup ve anlayışın kendi pozitivitelerini dayatmaya çalışmadığı her durumda, özgürlük mücadelesinin yollarının açılacağını iddia ediyoruz..’ derken, ‘bütün yolların handikaplarının olduğunu, önemli olanın bu handikapları bilmek ve yolların bir seçim niteliği taşıması.’ derken de; bir belirsizlikten, çizgisizlikten söz etmiyorduk. Aksine, geleneğimizi ve onun sorumluluğunu yüklenmeye çalışıyorduk. Ayrıca henüz, ne bir gelenekten ne de hareketlilikten söz edebildiğimiz Türkiye'de, bu anlayışı savunmanın somut önemi ve zarureti de söz konusu.

Amargi, Türkiye'de oluşmasını istediğimiz hareketliliği tekeline almaya çalışan değil, onu oluşturmaya yönelik çabalardan biri olmaya aday. Yani mütevazılığa devam.

‘Derginin çizgisi nedir?’, ‘Bu antimilitarist bir dergi mi?’... gibi sorulara cevap verecek olursak; dergi şimdilik oldukça kalın, kara bir çizgi üzerinde gitmeye niyetli. İkinci sayı, Anti-militarizm ağırlıklı . Eğer diğerleri yazarlarsa, onlarda yoğunlaştıkları bu alanda, bir şeyler yapmaya-yazmaya devam edebilecekler. Hemen çağıralım; şu anda öğrenci kartı / kimliğine sahip A' arkadaşlar, neden okul, öğrenci hareketliliği üzerinde yazmıyorsunuz? Daha önce de belirttiğimiz gibi, Amargi'yi oluşturanların hemen hepsi farklı eğilimlerde. Fakat bu durum, derginin sayfalarına yeterince yansımıyor.
Bunun nedeni çok basit; TEMBELLİK...

Dergiye ilişkin en çok sorulan dolaylı / dolaysız sorulardan bir tanesi de şu; ‘Dergi kapalı bir yapı mı? ‘açılıma açık değil mi? Valla dergi bürosunu, yaşam hengamesinden dolayı çok fazla açık tutamıyoruz. Ama bu derginin kapalı olduğu anlamına gelmez. Üstelik gelen arkadaşların, bir çoğuna anahtar bile dağıtmış bulunuyoruz.

Her politik söylem ve çaba yapısı gereği genişlemek derdini içerir. Yine her politik söylemin-yapının 'nasıl genişlemeli?' ye verdiği cevaplar da faklıdır. Amargi'nin bir otonom olarak, kendi genişlemesine verdiği cevap şuydu: Açılım birbirimizi seçmekten geçer. O günden, bu güne az da olsa bir açılım oldu. Birbirimizi mekanik değil, bir uğraş-çaba etrafında seçtik. Bu arada doğaldır ki, bazılarıyla da 'seçişmedik'. Seçişmediklerimizle, sokakta birlikte olmayacağımız anlamına hiç mi hiç gelmiyor.

Aksine Amargi, otonom bir yapı olarak, öncelikle diğer anarşist gruplar, otonomlar, örgütler ve kişilerle birlikte sokağa çıkmanın yollarını arıyor. Anarşist söylemin, gerek açılımının, gerekse insanlarla buluşmasının kurallarını koyma densizliğine düşmüyoruz. Kimsenin de buna hakkı olmadığını hatırlatıyoruz. Bu noktada bir ayrımı yapmakta yarar var. Genel bir hareketlilikle, bunu oluşturan yapıları birbirinden ayırmakta yarar var. Yapıyı oluşturanlar, yapının çerçevesini ve olması gerekenleri belirler. Yapı eğer genel hareketliliği belirlemeye, tekeline almaya, tekleşmeye yönelirse bunun adına parti deniyor. Yapılan da politika değil, siyaset oluyor. Böylece kendimizi daha fazla tanımlamış-açmış oluyoruz. Fakat söylediklerimiz 'çıkarken' de söylediğimiz hiçbir şeyi ekarte etmiyor. Hala söylüyoruz; ortak bir dergi projesine açığız. Bu dergi de o hale gelebilir. Tabii ki bunun için öncelikle bir şeyler yapmaya ilişkin niyetin olması, daha da önemlisi çabanın ve kararlılığın olması gerekiyor. Biz kendi adımıza yıllardır söyleyip de yapılmayan şeylerden sıkıldık. Ya siz?..
Yıllar önce, ilk göz ağrımız 'Kara'nın 10. sayısındaki 'Kara Bildirge'de aynın bu yazının kaygılarından kaynaklanan şunlar yazıyordu: 'Liberter bir hareket dergi sayfalımdan çıkmaz ve çıkmamalıdır. Liberter bir harekete davranır ve örnekler. Bu nedenle Kara, kendisinin dergi boyutunda bir liberter etkinlik (Panel, broşür, vb. de olabilir.) ve liberter düşünce birikiminin yansıtılmasının, geliştirmeye çalışılmasının bir aracıdır. Ama politik, liberter bir yayın organı, toplumsal hareketlilik olmaksızın, ağzıyla kuş tutsa, bunca televizyon, bunca renkli gazete, bunca radyo, video... vb'leri varken yaygınlık kazanamaz. Kazanıyorsa eğer, o yayın organının statüko karşıtlığı, zaman geçirmeden sorgulanmalıdır.' Yine 'Niçin Efendisiz?' yazısında politik bir hareketliliği oluşturmanın derdini ve çabasını alıyoruz. O gün, bu gündür, yani il göz ağrımızdan bu yana aynı dertle muzdaribiz. Amargi'de bütün çabalarımıza rağmen, bir hareket olamamanın, 'politika' yapamamanın sıkıntılarını yaşıyor. Bu durumun

kendisi, dergiye kısırlık soyutluk olarak yansıyor. Bu sadece bizden kaynaklanan bir durum değil ama, aktüele müdahale edebilmek için (bireysel mücadeleleri de hesaba katarak) politik güç olmak gerekiyor. Bu olmadan, yaratılmadan istediğimiz kadar Türkiye tahlilleri yapalım, yerli olanı yakalamaya çalışalım, olan/olacak olanlara ilişkin yazalım, HAVA!..

Amargi, sağımızdan, solumuzdan, çoğu zaman da taa içimizden yakarak geçen (Nevruz olayları gibi) olaylara yeteri kadar müdahale edememenin sıkıntısını yaşıyor. Dolayısıyla, söylediklerimizi söyleyeceklerimizi, yaptıklarımızla - yapabilirliklerimizle dengelemek gibi ahlaki bir derdi de taşıyoruz. Sonuç olarak, bulunduğumuz durumda Amargi ne aktüel - politik bir dergi oldu, ne de teorik bir dergi. Salt teorik bir dergi çıkarmaya zaten ne niyetimiz var ne de bunun insanları biziz. Çabalamaya gücümüz oranında devam edeceğiz.

Sayı 4
Ağustos 1992

Barış ve Demokrasi
İsimsiz

Sovyetlerin dağılması, ABD'nin bir süper güç olarak yaşadığı ekonomik kriz, Avrupa'nın ABD ile yarışan süperlik çabaları, Japonya'nın ekonomik başarılarının rahatsız ediciliği, Almanya'nın AT ile AT'ye rağmen büyük Almanya girişimleri...vs., bütün bunlar değişen coğrafya ile birlikte, yeni bir paylaşım savaşının açık görüntüleri. Geçmişten farklı olarak, bu paylaşım savaşının bütün yükünü ve acısını, Ortadoğu / Asya, Balkanlar çekiyor. Bu iğrenç paylaşım savaşının adını ABD ‘Yeni Dünya Düzeni’ olarak koydu. ABD bu adı koyarken tabii ki kendi egemenliğindeki bir dünyadan söz ediyordu. Aynı şekilde bu tanımlamaya sahip çıkan, ortak olan her ülkede kendi egemenliğini öne koyarak algılıyor. Ve öyle de eyliyor. Körfez savaşı ile ilk kez kurulmaya başlanan yeni düzenin, tek nedeni, Sovyetlerin ‘süper’likten koşullu çekilmesi değildi. ABD'nin yaşadığı ekonomik kriz. Japonya'nın ekonomik başarıları, Avrupa Birliği'nin hakimiyetini arttırması nedenler arasındaydı. Körfez savaşında Irak halkı yeni dünya düzenine 200.000'i aşkın ölü vererek katkıda bulundu. Bugün çevremizdeki milliyetçi-bölgesel savaşlarda halklar yeni ölüler vererek katkıyı sürdürüyor. Yetmiş yılı aşkın totaliter bir yönetim altında ezilen halklar özgürlük diye iki şeye sığındılar ve onu istediler. Milliyetçilik, bazı yerlerde de din. Bugün süper güçler ve çömezleri milliyetçiliği halklara özgürlük olarak sunuyor. Zemini zaten güçlü olan milliyetçiliği güç alanlarının genişlemesi doğrultusunda, demokrasi ideolojisine yedirilmiş olarak körüklüyor. Bir tarafta milliyetçilik körüklenip, bölgesel savaşlarda silah sanayinin cebi dolarken, bir taraftan yeni dünya düzeninin ideolojik kılıfına uygun, savaşları önleyici pozisyona giriliyor. Aslında, çifte standartlığın örneklerini vermeye değmeyecek kadar da olaylar ve alınan tavırlar açık. Almanya, Yugoslavya krizinde, Hırvatlara açık ve aceleci destek verirken, yapılan sadece aceleciliğin getirdiği politik gaftı. Yine Makedonya konusunda Yunanistan'ın aldığı aceleci tavır Avrupa'da ikinci bir dışişleri bakanının başını yedi. Türkiye çifte standartlığını, Irak Kürtleri ile kendi topraklarındaki Kürtlere biçtiği hak ve

özgürlüklerde yeterince açık sunuyor. Örnekler çoğaltılabilir. Fakat herkesin üzerinde inatla birleştiği Yeni Dünya ve O'nu oluşturan değerler var. Demokrasi - Serbest Piyasa - Hukuk Devleti - Çevreci Ekonomi...vs.

Demokrasi ideolojisinin dünya düzeni ile birlikte işler hale gelmesinin en büyük nedeni kuşkusuz Sovyetler'in dağılması ve sosyalist ideolojinin ekonomisiyle birlikte iflası. Sosyalist ideolojinin iflası bütün özgürlükçü düşünce ve hareketlerinin ölümü olarak genişletilip lanse edildi. Liberal ideolojinin ve onun sunduğu rasyonel devlet biçiminin asıl başarısı burada yatıyor. Bizce önemli olan ne Avrupa'nın ne de ABD'nin yeni dünya düzeni ve demokrasi laflarının inandırıcılığı değil, önemli olan sözde muhalif ve özgürlükçü hareketlerin, liberalizmin sunduğu mentalitenin dışına çıkamaz hale gelmeleri, sunulan kavramlarla düşünmeleri ve hareket etmeleridir. Yani reel politikanın batağına kolay gelen ve orada kolay boğulan, devrimci ve özgürlük ruhunu yitirmiş bir dünya. Bireyin özgürleşmesinin Batı demokrasisinin sunduğu rasyonel devletin, rasyonel kavramları içinde algılayan, devleti sivilleştireceğim diye içkinleştiren ve de güçlendiren bir anlayış.
20. yüzyıl devleti bilimin yardımıyla kendini yenilemesini başardı. 19. yüzyıldaki, tahakkümdeki acemi devlet yerini akılcı, gönüllü kulluk üzerine bir teba - yığın yaratma ve başkaldırıları kendi içine emerek yok etme işlevini ustaca beceren sözde demokratik, özde tahakkümü en tehlikeli biçimde bireye şırınga eden devlete bıraktı.

Böylelikle 19. yüzyılın anlamlı başkaldırıları bir elli yıl daha yaşayabildilerse de, özellikle son onbeş yıldır, artık içselleşmiş devlet düşüncesinin sınırları içinde kaldı.
Bugün sistem içi ve saptırılmış başkaldırı alanları içindeki milliyetçilik esasına dayalı, bağımsızlık savaşları, Batı devletlerinin ve ABD'nin özgürlük ideolojisi olarak savunulmaya başlandı.

Devletler çifte standartların canlı örnekleridir. İşine geldiği yerde en özgürlükçü, en demokratik kılıfa büründükleri gibi, işine gelmediği yerde en vurdum duymaz, en büyük tahakküm yandaşı oluvermeyi en iyi onlar becerir.

Bugün dünyamızda bir üçüncü dünya savaşı yaşanmaktadır. Bu savaş diğer iki dünya savaşından farklı olarak yöresel, bölgesel olarak sürmekledir. Doğu Bloku'nun dağılmasından sonra, şimdi oynanan senaryo, özgürlük adına birlikte yaşayan insanların milliyetçilik ve bağımsızlık sloganıyla birbirlerinin boğazlarını kesmesi senaryosudur.
Biz anarşistler bu anlamda çok dikkatli olmak zorundayız. Oynanan senaryoları görmek ve özgürlük yanılsamalarına düşmemek zorundayız. Bugün için ulusal bağımsızlık savaşlarını desteklemek, tahakkümün ideolojisini savunmak demektir. Çünkü biz ulusal bağımsızlık savaşlarının özgürlük yolu olmadığını biliyoruz. İdeolojik olarak da devlet denetimli, demokrasicilik oyunu olduğunu da biliyoruz. Bugün savunulması gereken enternasyonalizm değil, anti-nasyonalizmdir.

Biz anarşistler, anti-militaristler, ulusal bağımsızlık hareketlerini ve savaşlarını değil, bireyin özgürlüğüne dayalı, tahakküm karşıtı, anti-otoriter özgürlük hareketlerinin ve mücadelelerinin desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bugün milliyetçilik adına birbirini öldüren insanlar, yarın oluşturacakları devletler sayesinde birbirlerini baş düşman ilan edeceklerdir. Böylelikle militarizm, özgürlük hareketlerini boğmak için yıllardır dile getirdiği bahaneyi tekrar gündeme sokabilecektir. Biz Türk, Yunan ve Kürt halkları bu senaryoyu çok iyi biliyoruz.

Bugün gerçek şudur ki, sorunların çözümü, devletler denetimindeki çifte standartlı yaklaşımlarla değil, özgürlükçü aktif, anarşist, anti-militarist bir federasyonla mümkündür.
Tehlike büyüktür. Milliyetçi yaklaşımlarını, vatandaş statükolarını bir yana bırakıp özgürlükçü kardeşliği savunalım. Kültürel farklılığımızı devletler çerçevesinde değil, birlikte yaşamak iradesi çerçevesinde ele alalım.

Marxizm'de Özgürlük ve Birey
Necmi Bayram

Marxist teoride bireye yer yoktur. Bireyin kendisi bağlı olduğu sınıfta boğulmak zorundadır. Çünkü Marxistlere göre bireyin, sınıfsal konumu içinde, tarihsel zorunluluğu vardır. Birey, bağlı olduğu sınıfın aktörüdür ve

kendisine verilen tarihsel misyonu yerine getirmekle yükümlüdür. Ve onun kurtuluşu, kendisini sınırlayan doğal zorunluluklardan kurtularak, ana güçlerin maddi üretiminde gerçekleştirmenin ilerlemesidir.

Birey marxist teoride önemsiz küçük bir nesnedir, edilgendir. Ona tarihsel misyonunu anlatacak gerçek özneye gerek vardır, proletaryanın partisine. Tabii ki buna proletaryanın partisi demek yanlış olur, gerçekte bu oluşum bilimsel sosyalizmi kavramış entelektüel marxistlerden oluşur. Onlar tarihsel zorunluluğu, toplumların kendisine göre aktığı bilimsel yasaları - ki bu yasalar insana eylemci olarak fazla bir alan bırakmamaktadır - en iyi şekilde bilenlerdir. Onların görevi, proletaryayı, önlerinde bilimsel temellere göre çizilmiş yol çerçevesinde, bilinçlendirmektir. Böylece de iktidarda olma gücü, önderlik gücü proletaryada - devrimi gerçekleştirmekle yükümlü olan - değil de, partidedir.

Burjuvazinin bireye yüklediği konum ise onun 'otonom' bir varlık olduğudur. Tabii ki bu bir yanılsamadır. Birey başkaldırmadığı sürece 'her şeyi' yapabilir. Diğer tarafta ise 'marksist' olduğu ve 'tarihsel misyonunu' yerine getirdiği sürece özgürdür.

Gerçeklikte, proletarya toplumsal özne değildir. O edilgendir, pasif öznedir. Gerçek özne ise partidir. Partinin bütün yaptıkları toplumun refahı içindir. Onlar her şeyi bilimin kurallarına göre planlanabileceğine, düzenlenebileceğine inandıkları için, her şeyi tepeden inme olarak alarak birey artık teknolojik (robot) bireye dönüşür ve eylem duygusunu, başkaldırma isteğini kendi kendine yok eder, düşünme yetisini kaybeder. Çünkü, artık her şey parti tarafından kendisine verilmekte, ne kadar çalışırsa o kadar başarılı proleter olacağı mantığı kol gezmektedir.

Marksist teoride birey sadece partinin üst kademelerinde bulunanlardır. En büyük birey ise 'Genel Sekreter'. Motor görevini üstlenen proletarya, dümen görevini üstlenen ise partidir. Kaptan kim? Büyük birey genel sekreter, tarihin nihai bir geleceği olduğunu ve bu nihai geleceğe ulaşmanın zorunluluk olduğunu bilen kibriti çakan ateşleme yapan kişi. Büyük birey ve ortakları (parti), bilimin yasalarına göre toplumu yaşatmak için buyurgan olmak durumundadır. Aşağı kademelerde başları yukarıda, 'hazırol' pozisyonunda bekleyen muhteşem proletarya. İşte özgürlük!

Proletaryanın partisinin ona verdiği önemi, doğal önder - gelmiş geçmiş en büyük bireylerden biri - Lenin'in iki sözünden rahatça anlayabiliriz: ‘Bir ahçıya bile devleti yönetmesini öğreteceğiz.’ (1) ‘Her işçi devleti yönetebilir mi? Pratik adamlar bilir ki bu bir masaldır.’ (2)

Lenin'in ilk sözünü Devlet ve Devrim adlı yapıtından aldık. 1917 yılında yazılmış. Fakat aradan üç yıl geçmemiş, 23 Ocak 1921'de yapılan Rusya Madencileri 2. Kongresi raporunda da ikinci sözünü kullanıyor. (Yorum size ait!)

Bu açıdan baktığımızda tabii ki bireyden ve onun özgürlüğünden bahsedemeyiz. Bilimin yasalarına göre kendi dışında işleyen bir toplumda yaşamak zorunluluğunda bırakılan bireye ‘piyon’ rolü verilmiştir ve yerine getirmekle yükümlü olduğu şeyleri yapmak zorundadır. O artık toplumu oluşturan taşlardan biri değil, bilimin çerçevesi içinde kendisini kaybetmiş, her şeyi verildiği gibi kabullenen bilgisayar gibidir. Gelecek adına yapılan her şeyi - katliamları, işkenceleri, yasakları, özgürlüğü kısıtlayan yasaları- kabul etmek durumunda kalmaktadır, çünkü bunların hepsi onun ve içinde yaşadığı toplumun refahı içindir. Bu çerçevede, özgürlükten bahsetmek, güneşe her zaman çıplak gözle bakmak gibidir.

Demo-Terör
Vedat Zencir

Newroz olaylarından bugüne kadar devletin sistemli - akılcı, ideolojik askeri bombardımanı yaşıyoruz. Türkiye Devleti ve burjuvazisi gelişiminin önündeki iki engeli kaldırmak için, bütün manevra yeteneklerini sergiliyor. Gerek devletin ‘yıpranmışlığı - eskiliği’, gerekse Ortadoğu ve Asya'ya ilişkin yüklendiği - yüklendirildiği misyon dolayısıyla, ciddi sıçramalar yapma zorunluluğunu getiriyor. Fakat, öncelikle Kürt halkının başkaldırısı ve şehirlerdeki şiddet eylemleri gelişimini, değişimini ciddi şekilde engelliyordu. Engelliyordu diyorum çünkü, Kürt meselesi hala bir engel teşkil ediyor. Ama şehirlerdeki şiddet eylemleri artık değil. Devlet bahar operasyonuyla birlikte, sözünü ettiğim iki engeli bir desteğe dönüştürmeye çalıştı. Açıkça söylemek gerekirse bunda da gayet başarılı oldu. Tabii bu başarı asli olarak bu taraf için geçerli. Daha doğrusu devlet, ideolojik

hegemonyasını ezici-inandırıcı bir şekilde ancak Türk halkına kabul ettirebilirdi. Hedefte zaten oydu. (Veya sonuçta ya da olayların gelişiminde o hale getirmeyi becerdiler.) Güneydoğu'da ise ideolojik olarak kaybettikleri savaşa ancak ‘Askeri çözüm’ uygulayabilirlerdi. Dolayısıyla bütün demokrat, açık rejim görüntüleri doğuyu değil, batıyı ikna içindi. Yani devlet, sunduğu demokrat yüzüyle hem batıdaki insanını kazanıp hem de uluslararası kamuoyunda meşruluk zeminini oluştururken; doğuda Kürt halkını bastırıp yıldırmaya çalışıyordu. Böylece devletin bütün organlarıyla ciddi kopukluğun ayrıklığın olduğu halk; aktif olarak kazanılıp devlete yaklaştırılıyordu. Devlet halkın bir taraftan milliyetçilik duygularını ok-şarken diğer taraftan demokrasi taleplerini, terörünün meşruluğu haline getirmeyi çok iyi başardı. Otoriter, despot baba evlatlarını şefkatle kucaklamaya hazırdı. Baba ile evlat birbirlerine sarıldılar. Bu kucaklaşmadan polis teşkilatı da payını aldı. Yılladır bütün sevimli görünme çabalarına rağmen, halkla bütünleşemeyen polisi, ilk önce 055 ile bu bütünleşmeyi sağladı. Daha sonra evlatların desteğiyle teröristleri VURAN yakalayan polis halk Türk bayrakları asarak destekledi.

Halk artık devletin i-şine karışmayan, uzaktan izleyen pasif bir kitle değildi. Demokrasiye kendi aktif katılımı olmadan sahip çıkılamayacağını anlamış ve YURTTAŞ olmuştu. ‘Bu duruma devletin felsefi ideolojik zeminini hazırlayan, zorla da olsa öğreten sivil toplumcu aydınlarımız çok sevindiler.

Bütün bu söylediklerimle kimse dalga geçtiğimi sanmasın, zira ben gayet ciddiyim. Çünkü demokrasi dediğimiz şey rejim isteniliyorsa bunun kendisi ve olma süreci artık tam da böyle bir şey. Bu bağlamda iktidar, demokrasi ve hukuk devleti istemlerinde samimiyetsiz falan değil, aksine gayet samimidir. Hatta toplumdan bile daha samimi daha ileri durumdadır. Çünkü asli olarak devletin önü tıkandığı için demokrasi talebi söz konusudur.
Devletin en güçlüsü ideolojik hegamonyasını en iyi kuran ve o derece askeri baskı gücünü az kullanma gereği duyandır. Türkiye devleti bugünlerde ideolojik hegomanyasını gerçekleştirmek için ciddi bir atak yapmıştır. Bundan dolayıdır ki, ikili bir karakterin zorladığı oyunu sahneye çok iyi koyuyorlar. Devlet baskınında, ideolojisininde akılcı bir şekilde uyguluyor. Baskıcı olmak zorunda çünkü, başkaldırmış bir halk var. Baskıcı olmak zorunda çünkü, kitlesel desteği olmasada şehirlerde önlemekte

zorlandığı kendisine karşı şiddet var. Çıplak şiddetin ve baskının çözüm getirmediğini deneyerek öğrendiler.

Dolayısıyla devletin, baskısının ve şiddetinin meşruluğunu çok iyi oluşturması gerekiyordu. Yani ideolojik üstünlüğünü sağlamadan kalıcı bir çözüme gitmesi mümkün değildi. Ve 'Hukukun sınırları içinde güvenlik görevlileri caydırıcılığını göstermeye başladı' Devlet baskısının gerekçeleri ile, ideolojisini yeniden kuruyor. Bu süreçte Başbakan veciz sözleriyle, demokrasi ve Hukuku hem topluma hem de devlet adamlarına öğretiyor. (Solcularımız nedense öğrenmemekte direniyor) Cumhuriyetten, demokrasiye geçişi tamamlama aşamasında olan Türkiye Devleti için, Bu hükümet bir şanstır!..
Devletin ideolojik hegemonyasını gerçekleştirmesi için iki temel şeyin olması gerekir. Nispi de olsa ekonomik refah, ve iktidarın rasyonel yaygınlaştırılması. Devletin küçültülmesi diye yutturulmaya çalıştıran şeyin kendisi, iktidarın rasyonel yaygınlaştırılmasından başka bir şey değildir. Ne derece yaygınlaşırsa o derece görünmez. Yani devlet, aslında o kadar fazla büyür ki, insanlar bu dev aynasında kendilerini görürler. Meseleye birde halk tarafından bakarsa, buna bir 'İçkinleşme süreci' diyebiliriz. Geldik mi yine sivil toplum meselesine!.. (Sivil toplumculara gıcığım da... Ben de!..)

Burjuva devrimi/batı demokrasisine kadar, halkın devlete bakışı, 'cellatlara bakışı ile aşağı yukarı ayni idi' Yani devlet toplum dışı idi!.. Biraz marjinal biraz kriminal idi!.. Suçlu olanda, güçlü olanda oydu. 'İncil'deki orakçıydı devlet' Sonra ne oldu? Orakçılar oraklarını mı bıraktı? Yoksa herkese ruhsatlı olarak mı dağıttılar? Yoksa halk orakçıları devirip orakçımı oldu? Konumuzun çerçevesi bu derin konulara girmeye izin vermiyor. Kısaca olaylar aşağı-yukarı şöyle gelişti: Halk önce cellatlara ev vermeye, mahallelerinde birlikte yaşamaya başladı. Sonrada kendisi cellat oldu. işler bu noktada gerçektende karıştı. Benim sivil toplum ile sivil devleti sürekli karıştırdığım gibi...

Türkiye'de işler, bu karışma düzeyine birilerinin maharetli elleriyle geliyor. Görünen o ki, çok yakında parlamento/düzen dışı muhalefetin varlığı iyice güdükleşecek. Anlamlı bir dinamik atfetmeme rağmen Kürt Ulusal sorunu, yine bu tesbidin dışında kalıyor. Sorunun Ulusal olması ve boyutları, düzen içine girmeyi her açıdan engelleyecek durumda. Bu bağlamda, Kürt Ulusal

dinamiği ne bel bağlayan Türkiye Solcularının görmesi gereken odur ki; bu sorun nasıl çözülürse çözülsün, Türkiye solcularına getireceği bir şey olmayacak. Türkiye de devrimciler kendi dinamiklerini yaratmadığı sürece, sistemin ideolojik bütünlüğüne ve ağırlığma yaklaşık derece cevap vermediği sürece, gittikçe tecrit olma durumundan zor kurtulacağa benziyor. Eğer, T.C. bir gün, Kurt sorununun çözümü için masaya oturmak zorunda kalırsa, bu masada Türkiye devrimcilerinin yeri olmayacaktır. (Bizim yerimiz ve niyetimiz zaten yok!). Bu söylediklerimden, Kürt ulusal hareketine destek verilmesin gibi bir takım sonuçları kimse çıkarmasın. Söylediğim Kürt ulusal hareketinin varlığı, ne Türkiye'nin demokratikleşmesini, ne de devrimci durumu kendiliğinden sağlar. Zira devlet bu savaşta yıpranma potansiyeline karşı önlemlerini zaten almış durumda. Üstelik bunları güçlenmesinin bir aracı durumuna getirmeyi de başarmış durumda.

Devletin doğuda baskı politikasından başka yapabileceği pek bir şey yok. Belki güçlü bir ideolojik hazırlık döneminden sonra, federasyona oynamak işine gelebilirdi. Gerek PKK'nin Kürt halkının tek temsilcisi olarak kalması gerekse ordunun tutumu bu çözümü gerçekleştirmeyi şimdilik engelliyor. Tabi uzun vadede hesaplar nedir onu bilmiyoruz. Fakat şu kesin, federasyon Türkiye devleti için irrasyonel bir çözüm değil, aksine rasyonel çözüm. Batı'nın bu çözüme şöyle ya da böyle oynaması, Türkiye'yi sevmediği ya da halkların kendi kaderini tayin hakkına inandığı için falan, tabi ki değil. Batı uzun vadede, bölgede kendisine bağlı güçlü istikrarlı bir Türkiye istediği için bu çözüme oynuyor.

Türkiye devletinin gerek ulusal sorunları çözme gerekse düzen dışı muhalefeti eritme konusunda, Batı'nın deneyimlerinden öğreneceği çok şey var. Ve öğreniyor. Batı'da kendisine en devrimci-radikal diyen yapılara iyice bakılacak olursa; aşağı-yukarı tamamının devrime niyetli olmadığını görüyoruz. Sistem orada en radikal hareketleri bile çok çabuk marjinalleştirmeyi ve eritmeyi becerir. Mantelitesini çok iyi empoze eder. Dolayısıyla devrimci- radikal sandığımız söylemler, genelde onun kavramlarıyla, dizgisiyle konuşur. Buradan ortaya iki sonuç çıkar; birincisi devrimci kendini başkalarına geçirip ikna edemez, ikincisi ve en önemlisi kendisini ikna edemez. Sonuçta devlet onlara haşarı çocuk muamelesi yapar.

Türkiye devrimcileri için, birinci durum yani inandırıcı olmama kitleselieşememe söz konusu. İkinci durum, kendine inançsızlık bereket versinki henüz söz konusu değil. Onun içindir ki, sayıları az da olsa devletin karşısına, dönem dönem olsada zarar veren yapılar çıkıyor.

Fakat gün geçtikçe kendisine hem söylem, hem de fizik düzeyde daha zor koruyan insanları bekliyen, tehlike inançsızlık ve düzen içi muhalefettir. Gelelim devlete zarar veren ‘devrimci şiddetin artık devletin terörüne malzeme haline gelmesine’ ve devletin meşruluğunu arttırmasına. Bunlardan daha en önemlisi bütün solun meşruluğuna gölge düşürür hale gelmesine: bu konuda 2000 Doğru'nun söylediği bir çok şey doğru olmasına rağmen gerek üslupları gerekse kolay algılanabilir derecedeki niyetleri iğrençti. ‘Bireysel şiddet çizgisi fırsat verdi’ başlıklı yazı ile Kamil DEDE'nin ‘Öncü savaşı intihar ediyor’ yazılarının bende uyandırdığı net duygu mezar kazıcılığı. Bazı tesbitleri yapmak, kendi doğrularını ortaya koymak başka şeydir, ölenlerin üzerinden pay çıkarmaya çalışmak ise başka bir şey.

İşin ilginç yanı birçok sosyalist, ‘devrimci şiddetin’ yada sol terörün devletin terörüne meşruluk sağladığı tesbitinde anlaşıyor alması; bu doğru tesbitten yanlış daha da kötüsü, devletin istediği sonuç çıkıyor ki o da şu: Devlet sol şiddete karşı ideolojik askeri önlemlerini alırken- saldırırken iki şeyi birden başarıyor. Bir tanesi kendi terönünü meşrulaştırarak solun dolaylı, halkında direkt desteğini alıyor. İkincisiyse bu tür örgütlerin sol içinden dışlanmasını sağlıyor. Alın başınıza bela!

Acaba ben iktidarın politikasını olduğundan fazla zeki ve komplocu mantıkla mı algılıyorum. Hiç sanmıyorum çünkü bir dizi yetkili ağızdan yapılan açıklamalar çok ilginç ve zekice. Örneğin: istanbul Emniyet Md. Necdet MENZlR'in şu açıklamasına bakalım. ‘Bunların komple kökünün kazınacağını söylemiyoruz, biz bunları topluma zarar vermesini önleyeceğiz’. Ne kadar akıllıca bir beyan, terörün kitleselleşme, destek bulma potansiyelinin önüne geçildiğinde, devletin otoritesinin zedelenmediğinde varlığı çok önemli değil. Hatta devletin otoritesini göstermek ve ona ihtiyaç duyulması bakımından bir miktar olmasında yarar bile vardır. Halkla devlet bütünleştiği ölçüde toplum terörün varlığlını kendi

gelişiminin ve rahatının önünde engel olarak görecektir. Bu sağlandığı sürece teröründe önüne gerçek anlamda geçilmiş olunur.

80 Cuntasının bıraktığı engin deneyimlerle özlenen batı devletlerinden öğrenilenlerle T.C. bu konuda yeni bir yapılaşmaya girdi. 80 Cuntasının devrimcilere karşı uyguladığı terör ve bastırma harekatından, daha ağır, daha sistemli, daha akılcı, bir global devlet-halk terörüne doğru ilerliyoruz. 12 EYLÜL'le Türkiye'de yaygınlaşan ihbarcılık günümüzde yerini yeni boyutlara bırakıyor. O dönemdeki ihbarcılıkla bu dönemdeki arasında gerek psikolojik gerekse sosyal olarak ciddi farklar söz konusu, öncesine ilişkin, korku, aşağılık duygusunun egemen olduğu, köle zihniyetli , despota yaranmaya çalışan bir karikatür tipleme çizilebilir. Oysa şimdi olsan kalıcı olarak da kurumsallaşan ‘vatandaşlık bilinci’ içinde cereyan eden bir ihbarcılık söz konusu. Devletin ona karşı olan terörü önlemesinin gerçekten birinci koşulu budur. İkinci koşul ise Polis-Ordu teşkilatının varlık ve gözlem gücünün her alanda arttırılmasıdır. Türkiye'de son dönemlerde bu ikisi oldukça hızlı bir şekilde at başı ilerliyor. Türkiye'de devlet batıdaki örnekleriyle kıyaslandığında henüz bütün kurum ve organlarıyla her alana yerleşmiş değil. Bu eksiklik fark edilmiş ve giderilmeye başlanmıştır. Demirel'in o ünlü lafı çok yakında Türkiye'de hayata geçirilmeye adaydır. ‘Yollar yürümekle aşınmaz’. Devletin ideolojik ve kurumsal olarak güçlü olduğu memleketlerde yollar gerçekten aşınmaz. Çünkü, ‘Yollar devletin oldukça ustaca bir genişlikte çizdiği yollardır’. Ve onun çizdiği yollarda yürünür! Bu arada bir kaç aşırı, silahlı- külahlı örgütler kalabilir. Bunlar dönem dönem ortalığı biraz yakıp yıkarlarsa da, önemli birilerini öldürseler de, çok önemli değildir. Çünkü halkın tepkisiyle devletin-ki aynıdır. Nefret, naletleme başını ezme muhabbeti. Polisin artık olayları önlemek için terör estirmesine gerek kalmaz. Kameralar - ajanlar - şahitler işin oldukça önemli kısmını halletmiş olurlar. Ha! zorda kaldıklarında, her medeni devletin kendisini korumak zorunda olduğu için, işkenceyi kullanırlar.

Türkiye solu bu bağlamda, kendi içindeki silahlı - külahlı örgütlere karşı çıkarken yada dışlarken, devletin stratejisini çok iyi görmek zorunda. Bu gün ne iktidar ne de devleti yöneten ve yönetmeye aday bütün yapılar (Sosyal demokrasi hariç) ideolojik üstünlüklerinden oldukça eminler. Bunda de ne yazık ki haksız değiller. Onun içindir ki, solun siyasi legal arenada varolmasından (eskinin verdiği anlamsız korkunun dışında)

çekinceleri olmayacaktır. Legal arenada hızla bir eritme politikasının gerçekleşeceğine inanmaktadırlar. Solun kullandığı kavramlar, düşünceler, yönelimler gittikçe daha fazla varolan ideolojinin çerçevesine uygun, uygun olduğu ölçüde de, çerçevenin asıl sahiplerinden dana cılız, daha çelişkili, daha eklektik olarak ortaya çıkmaktadır. Liberal ideoloji, devlet- demokrasi konusunda gerek pratik gerekse düşünsel ağırlık olarak kendisini yetkinleştirmiştir. Konu iktidara taliplik olunca, sosyalistlerin yolda kalması, inandırıcı olamaması, liberalizmin hatta islam ideolojisinin arkasından gelmesi olağan olacaktır. Devlet- Demokrasi bağlamına girildiğinde; terör her zaman iki şeyin çerçevesinde algılanalcaktır. Çoğunluk ve yasalar. Çoğunluğu ve yasaları elinde bulunduran, MÖRFl kuralı gibi, haklı olan taraf olacaktır. Zira diğeri de iktidar talipliliğinde farklı bir şey sunmaz, sunamaz. Onun içindir ki solun genelde karşı çıktığı, 2000'e Doğru'da net bir şekilde ifade edilen, şiddetin kendisi yada haklılığı değildir. 1. Şiddetin bireysel olduğu 2. kitlesel desteği olmadığıdır. Her zaman ya da çoğunlukla en fazla desteği’ yasal şiddet başka bir söyleyişle devlet terörü sahiptir. Devlet böylesine desteğe sahip olduğu içindir ki, en yaygın en acımasız şiddeti kullanmada onun üzerine yoktur. Yasal - kurumsal şiddetin her zaman karşıtlarında daha yaygın daha acımasız olmasının örnekleri çok net olmasına rağmen nedense bireysel şiddetin başka bir deyişle hukuksal olmayan şiddetin canice acımasız, dizginsiz olacağa önyargısının genel kabul görmesi ilginçtir! Bakın Patika Dergisinde, ‘Eleştirirken Anarşizan tavır alırken sivil - devletçi bir aydınımız Levent KÖKER neler diyor: ‘Devletten veya toplum içinden kaynaklanan, siyasal nitelik taşıyan şiddet eylemlerinin çeşitli biçimlerde haklılaştırılması mümkündür. Devlet, kendi şiddet uygulama tekelini hukuki - rasyonel bir otorite anlayışının sağladığı zeminde, mevcut düzeni sürdürmek adına haklılaştırmaya çalışabilmektedir. Buna karşılık toplumsal gruplaşmaların içinde beslenen şiddet de, kurulu düzenin adaletsizliği gibi etik (ahlaki) değerlendirmelere başvurarak kendini haklılaştırmaya çalışmaktır. Devletin şiddet uygulamasını, devletin faaliyet alanını hukuk kurallarıyla ve açık, özgür tartışmaya dayanan kamusal denetim yoluyla sınırlandırarak önlemek mümkündür. Buna karşılık, ikinci tür şiddet, yaygınlığı ve sistematikliği ölçüsünde, devletin karşı şiddet uygulamasını meşrulaştırıcı bir zemin sağlayacağı ve birinci tür şiddeti önlemenin yollarını tıkayacağı için ve o ölçüde, bence herhangi bir haklılık ve meşruluk zeminine sahip değildir.’

Devlet'in terörü ancak bu kadar iyi rasyonelize edilebilir. Evet, devletin şiddeti bir ölçüde gerçekten de sınırlandırılabilir. Yalnız tek bir şartla, çizilen sınırların dışına çıkmama, yasalara uyma koşuluyla. Kabaca iyi vatandaşların olduğu sürece devlette iyi olacaktır. Levent KÖKER bazı yargıları peşin vermiş, daha sonrada el çabukluğuyla ehven-i serleri mutlak-ı kadir yapıyor. Tahakküm ilişkileri, her zaman olacak, mülkiyet tabi ki olacak, uluslarsız bir dünya düşünemiyorum. Bunların üzerinde barışı ancak BM'lere, özgürlüğüde devletin ehlileşmesine bırakmak kalır. KÖKER utanmadan devletin şiddetinin önlenmesinin önünde, ikinci tür şiddeti, bir engel olarak görüyor. Bu mantığı biraz genişletirsek, cepçilerden tutunda midye satıcılarına kadar, oldukça geniş bir kesim, devletin şiddetinin önlenmesinde engel teşkil ediyor olacaktır. Gerek KÖKER gibi liberal-Anarşist aydınlarımız gerekse bir çok solcumuz genelde yukarıda aldığım alıntının çerçevesinde teröre bakıyor. Tabi sosyalistlerde KÖKER arasında bir fark var. KÖKER bu devletten umutlu, diğerleri ise başka devletten. Sonuçta düşülen durum, yasaların asıl sahiplerinden çok yasalcı kesilmek, hukuk devleti muhabbetiyle devrimci politika yapmaya çalışmak. Bunun en çırpıcı örneği, polis infaz yapıyor! beklese sabretse canlı olarak yakalayabilirdi, serzenişlerinde ifade ediliyor!...

Aynı tesbite geri dönelim. Terör devletin terörünü meşruluk sağlıyor. Bu doğru, ama devletin şiddetini meşruluğu için illaki terörün varlığı şart değil. Yani o zaten ahlaki anlamda değil ama hukuksal anlamda meşru. Ayrıca emin olun ki düşmanın kalmadığı yerde onlar düşmanı yaratırlar. Ne ordunun ne de polisin varlığını kendi dışındaki nedenlerle açıklamak yanlıştır. Bu iki kurum, hükümet için vardır. Varlık nedenleri düşmanlar falan değil, hükmetmek istemenin, sosyolojik- psikolojik, ekonomik vs. gerekliliğinden kaynaklanır.

Sol terör devletin güçlenmesine yarıyorsa, şiddet karşı çıkılanı güçlendirip sağlamlaştırıyorsa alternatifi ne olacak? Eğer iktidara talipsek ve iktidarı ele geçirmek için, varolan iktidarın araçlarını kullanmayı zorunlu- gerekli olarak görüyorsak: bu durumda şiddetin zamansızlığından, iyi kullanılıp kullanılmadığından, kitlesel desteğe sahipliğinden değilliğinden gibi nüanslar üzerinde tartışılır. İşin komik yanı şiddet örgütsel ve kitlesel desteğe sahip olduğu ölçüde bu anlayışta olumlanır. Yani karşıtlarına

benzediği ölçüde şiddete karşı çıkılmaz. Bu mentalitenin düşeceği iki sonuç vardır. Ya şiddet varolan devletin güçlenmesini sağlayacaktır. Bu başarısız olduğu durumdur, başarılı olduğunda ise, karşı çıktığına fena halde benzemiş olur. Hatta çoğu zaman ondan daha totaliter daha militer!:

Şiddet, ancak tam anlamıyla savunmacı ve anlık olduğu, bireysel olduğu ölçüde, yaşamsal ve ahlaksaldır. Bu durumda meşruluğunu, karşı çıktığından farkıllığını ortaya koyma şansı vardır. Fakat yinede bu onu militarizme yaklaşmanın tehlikelerinden koruyamaz. Onun içindir ki, gerek devletin güçlenmesini önlemek, gerekse sağlıklı bir özgürlük mücadelesi için; ahlaki temelde Pasifist yol en anlamlısı olacaktır. Bu yol legallik illegallik gibi girdaplara düşmez. Eyledikleri yasalara uygunluğu, uygunsuzluğu, çoğunluğun desteğine sahipliği- değilliği üzerinde değil: ilkelerinin şaşmaz meşruluğuna dayanır. Açıkça eyler ve eylediğini savunur. Ne legallik ne illegallik gibi yönelimler bir çıkış oluşturabilir. Yasallık yada yasa dışılık gibi bir derdi olmayan ‘ahlaki meşruluk’ devrimcilerin özgürlükçü çıkışını oluşturabilir. Bu anlayış her türlü kurumsal şiddete karşı çıkarken, devletin istediği konuma düşmekten de kurtulur.

Sayı 5

90'ına Merdiven Dayamış Bir Adam, Neden Her Şeyini Bırakıp Çekip Gider...

Osman Uzun

Doksanına merdiven dayamış bir adam, neden her şeyi bırakıp çeker gider? Ve öylece, bir başına mutlu, onurlu ölür bir tren garında? Asıl soru bu yaşlı adamın (malumunuz üzre Tolstoy'un) gitmek niçin neden bunca zaman beklediği değil. Bu açıklamaya çalışacağım mevzu için önemli ama, merkezi değil. Ya da daha önemli olan gitmesi.

Hangi mekanizmadır ki O'nu için için kemiren, kendisiyle barışıklığını bozan, bir türlü rahatlama vermeyen ve sonuçta ve sonuçta, yola çıkaran şey? Bu adamın hiç mi kafası çalışmıyor du? Nasıl oldu da kendi durumunu, pozisyonunu rasyonelize edemedi? Veya bunca yıldır aklına gelen gerekçeler, savunma mekanizmaları, topraklarını köylülerine dağıtmış olmak,.... falan, acaba neden O'nu rahatlatamadı? Yahu adam bunamış mıydı? Zavallıca bir Isa özentisi miydi o'nunki? Bir şeyi mi kanıtlamak istiyordu? Karısından mı bunalmıştı? Doksanında onsekizinde sevgililer mi bulacağını umut ediyordu?...Falan filan... Yahu sahiden, bu adam sizce neden öyle yaptı? Ve neden bu adam onca yıl içinde partizanların çarmıhını taşımanın gerilimini yaşadı? Burası Kazancakis'ten çağrışım, hoşuna gitti, iyi bir espri, bu espriden devam edelim ve soralım...

Siz sevgili okuyucular: Başkalarının gerildiği, gerileceği çarmıhları taşımanın, ucundan tutmanın sorumluluğunu, suçluluğunu duyuyor musunuz? Başkalarının da sizin gibi çarmıh taşıyor olması sizi rahatlatmaya yetiyor mu? Ya da ara sıra küçük protestolarınız (Of yoruldum gibi) vicdanınızı hafifletiyor mu? Bazen bir birey olarak isterseniz, ama gerçekten isterseniz işlenen bunca suçlara alet olmayabileceğinizi hissediyor musunuz? Bu memlekette olan bunca katliamdan sorumlu olmayabileceğinizi ve bundan mantıksal-akılsal vs. kaytarmanın mümkün olmadığını düşünüyor musunuz? Dikkat ederseniz önlemekten söz etmiyorum, ikisi ayrı şeyler, sorgulamayı yönlendirici mekanizmaları farklı. Birisi ahlaki diğeri yapısal, nedensel, rasyonel...vs. ikincisinden

başlandığında beklemek ve havale etmek olağandır. Sizden çok yapı, koşullar, tarih... önem kazanır. Önlemek başlangıçtır. O da yapısal, toplumsal... Tarihsel...vs dir. Birincisinde ise önlemek sonuçtur. Sonuç doğal olarak diğer insanların, çarmıhı taşımaktan vazgeçip gerilmeyi göze alması ile gerçekleşecektir. Sonuç ikinci planda önemlidir. Birinci planda olan sorumlu olmamaktır. Bu bakışın kendisinde birey merkezdir. Bireyin dışarı ile ilişkisinde belirleyici olan, en azından belirleme şansı olan kendisidir. İlk bakışta sorumluluk kavramı çok edilgen gibi görünse de aslında bu kavram bireyi toplumsallığı aczinden kurtaran, kudretleştiren bir özelliğe sahiptir. Bu bilincin kendisinden, kudretleştiren bir özelliğe sahiptir. Bu bilincin kendisinden önce ve ondan daha önemli olan, kişinin onursal duyarlılığının olmasıdır. Bilinç olsa da olmasa da bu duyarlık tepkilerini her zaman ortaya koyar. Bugün dünyada ve gittikçe kronikleşen bir şekilde Türkiye'de sözünü ettiğim duyarlılığın yerini buz gibi rasyonel kafalar aldı. Sözde aynı memleketin bir yanında katliamlar yaşanırken aynı şehrin başka bölgesinde korkunç baskılar olurken, sanki her şey çok uzakta oluyormuş gibi davranabiliyorlar. (Bu yazının muhatabı tabii ki asla şu düzenin gönüllü kulları değil.) Kendime ve başkalarına sürekli sorduğum şu soru: Bağırmak, sokağa dökülmek için hala ne olmasını bekliyoruz, kimileri neyi bekliyoruz? Engelleyen şeylerden biri doğal olarak korku olabilir ama bunun fazlaca önemli belirleyici olmadığını sanıyorum. Asıl belirleyici olan, bireyin özgürlük, iyilik anlamına istediklerini, baskı ve zulme karşı tepkilerini, sürekli kurumlar, politik kanallar ve olabilirlikler içinde hapsetmesinden, ertelemesinden, güdükleşmeye seyirci kalmasından kaynaklanıyor. Bu bir anlayış - ideolojik biçimlenmenin ürünü. Bütün politik yapılanmaları-hareketleri besleyen ahlaki dürtülerdir. Bu dürtüleri dumura uğradığı yerlerde politikanın da önü tıkanacaktır. 80 sonrasında Türkiye halkının değer yitimi ya da değişimi sorgulanmadı 'ama ya biz': Kendi değer yitimlerimizi, çaktırmadan yitip gidenleri, üstelik bulunduğumuz yerlere rağmen acaba ne kadar sorguladık. Yahu dandik tepkilerle böylesine o-nursuz yaşamayı nasıl kabullenir hale geldik.

Ahlaki sorgulama acımasızdır. Her şeyi kişinin sırtına yükleyiverir. Bir kere başladı mı yani dürüst başladı mı, kaçacak yer bulamazsın. Ucu döner dolaşır sana gelir. Ne koşullara, diğer insanlara ne de tarihe-politikaya sığınamazsın. bu acımasız sorgulama ne politika yapmanın gerekliliğini ne de bulunduğun toplumun tarihini anlamaya değerlendirmeye engeldir.

Sadece kişiyi onlara bağlı - kabi kılmaz. Avunmaya, rahatlamaya engeldir. Adamı doksanında sokağa çıkaracak derecede inatçıdır.

Kuşkusuz bu bakışın kendisi tek başına ‘sorumlu olmaktan’ kaçışın önünde kesin bir engel değildir. Hatta bizahiti bu bakışın kendisi de sorumlu olmamaya sığınarak, sorumlu olmaktan kaçışın yolunu da oluşturabilir. Bugün bilebildiğim kadarıyla batıda gerek bir dizi anti-militarist, Yeşil hareket için bu kavram yaygın olarak, kaytarmanın bir aracı olarak işledi, işliyor. Onun için bu anlayış ancak kişinin dürüstlüğü ile çakıştığı oranda anlamlaşırlar. Hareketlendirir!...

Şimdi atlayalım, İsa'nın onca insan dururken ve hiç-kimse sözde çarmıh yapmazken neden çarmıh yaptığına ve taşıdığına. Aslında herkes Roma'ya çarmıh yapıyordu. (Partizanlar hariç). Ama sadece Isa çarmıh yaptığının farkında ve utancındaydı. Ortalık yerde bütün herkesin aşağılamasına maruz kalarak, o iki parça ağır kalasları taşıyordu. Diğerleri fark etmedikleri için, itiraf etmedikleri için, itiraf etseler de dayanamayıp çarmıha gerilmeye doğru gideceklerini sezdikleri için; yemediği için rahattılar. Isa çarmıh taşıdığını fark ettiği için, bildiği için bu yüke daha fazla bir şey gerilmeye aday oldu. Oysa onun yaptığı diğerlerinden asla daha fazla bir şey değildi. Sadece Kazancakis oyuncuyu aptal yerine koyduğu için durumu biraz abartmış o kadar.

Bireysel Başkaldırı Gereklidir

Bireysel başkaldırı, bütün nesnel-rasyonel toplumcu kafalar tarafından hep hafife alınmış ve küçümsenmiştir. Bu türden hareketlerin asla bir sonuca ulaşamayacağı, kendisine ve topluma zarar vereceği, bilinçten yoksun olduğu, duygusal olduğu, saçma olduğu vs. türünden yargılar nerdeyse genel doğrular düzeyinde kabul görür haldedir. Toplumsal-Politik hareketlilikler, dürtülerini, dinamiklerini aşağıladıkları türden bireysel başkaldırılara borçlu olsalar dahi, bunu asla kabul etmezler, hor görme anlayışlarını inatla sürdürürler. Çok bilinen bu türden yargılar, bireysel başkaldırıyı ya hiç anlamamışlar ya da yanlış anlamışlardır. Buna karşın bireysel başkaldırının dilinin gelişimi hem gecikmiş hem de zayıf kalmıştır. Bariz mantık, anlayış hataları öylesine su götürmez doğrularmış gibi algılana gelmektedir hayrete? şayandır. Klasik, şu yargı bireysel

başkaldırının olanaklı olmadığı yargısı ya da bireysel başkaldırı olanaklı mıdır sorusu enteresandır. Bireysel başkaldırının olanaklılığından aslında, genelde kastedilen onun başarılı olup olmadığı ile ilgilidir. Ve yine genelde yanlış anlaşılır. Zaten bireysel başkaldırı olanaklı mıdır sorusunun kendisi bile saçmadır.

Çünkü birey başkaldırıyorsa, buna karar vermişse, tıpkı başını yukarı kaldırma hareketi kadar, basit değil ama hemen olacak şeydir. Soruyu daha anlamlı sorarsak: Bireysel başkaldırı başarılı olur mu? Bu soruya verilecek cevap çok basit ve nettir. Evet, başkaldırdığı andan itibaren derecesine, uzlaşmazlığı oranında anında başarılıdır. Çünkü, burada sorun toplumsal kurtuluşun başarı şansı falan değildir. Bireysel başkaldırı bu hesaplar üzerine ne kurulur ne de başlayabilir. Sorunu, kaygıları tamamen farklı anlam boyutundan ve yargısından kaynaklanır. Ha! bireysel başkaldırı toplumsal kurtuluşu dikkate almaz, dert alanına girmez mi? Aksine toplumsal kurtuluş fena halde dert alanı içindedir. Ama onun toplumsal kurtuluşu algılayışı da farklıdır. Bu anlayış toplumsal destek olsa da olmasa da, ahlaki asgarilerin bir başına gerçekleştirme kudretini ve sorumluluğunu duyar. Toplumsallığın değişmesini, özgürleşmesini ister onun için çaba sarfeder fakat onu beklemez. 90'nında falan kapıyı açar sokağa çıkıverir.

Yahu! Tolstoy sizce neden öyle yaptı?

Yine Barış Üzerine
Ahmet Hür

Gün geçmiyor ki birileri savaşlar yüzünden bir yerlerde öldürülmesin. Ancak mikrofonu eline geçiren herkes sanki alay edercesine barıştan söz ediyor. İnsanlar yıllardır savaşların acısını yaşadılar/ yaşıyorlar. Ne yazık ki pek bir şey öğretemiyor bu acılar insanlara. Çünkü savaşlar hep var. Ama şu nedenden ama bu nedenden dolayı savaşlar değişmez gündemimiz oldu.

Herkes barıştan yana olduğunu söylüyor, sevgiden yana, kardeşlikten yana olduğunu söylüyor. Ancak fırsatını bulduğu ilk anda diğerinin gözünü oymaya hazır. Şiddet kokan sokaklar da yaşıyoruz. Ölüm her an kapımızı çalabilir. Komşunuz ile iyi geçinmiyorsanız her an meşhur 055, kurbanı da olabilirsiniz. Anarşizmi, belirsizlik, güvensizlik, kaos olarak tanımlayan dar

kafaların kulakları çınlasın. Bugünden daha güvensiz, daha belirsiz ve böylesine kaosun hakim olduğu bir zamanda yaşadınız mı?

Medya diktatörlüğünde, kapınızın önünde bile ne olup bittiğini televizyon kanallarından öğrenen ve inanan sizler ne kadar güvende hissediyorsunuz kendinizi? Geleceğiniz milli piyangodan çıkacak o-lan büyük ikramiye kadar belirgin sadece.

Kendi benliğinizden yoksun, size öğretileni konuşan, şırınga edilen tahakküm ilişkilerini savunmaktan başka ne bilirsiniz?

Siz böyle davrandığınız sürece, gönüllü kul olduğunuz sürece, barıştan, söz etmek komik. Çünkü size öğretilen barış, tahakkümün barışı. Tahakkümün barışı demek, onun yasalarını kabul etmek, karşı çıkmamak, istenene boyun eğmektir. Bu barış savaştanda kötüdür. Çünkü burada birey yoktur. Burada varolabilen tek şey köle ruhudur. İşte bu savaşlar bu barışların çocuklarıdır. Tıpkı bu barışların bu savaşların çocukları olduğu gibi.

Anarşizm ahlaki bir yaşam biçimidir. Çifte standartlara düşmemek anarşizmin erdemidir. Handikaplarını ortaya koyar ve onlarla birlikte özgürlük yolunda yürür, çifte standarta düşmeden. Anarşistler savaşlara karşı çıkarken her türlüsüne karşı çıkmaları da bundandır. (Savaş ile mücadeleyi ayrı kavramlar olarak ele almak gerektiğine inanıyorum. Mücadele her an, her yerde bir kişi ile de mümkündür. Oysa ki savaş militarist bir sözcüktür. Savaş için orduların olması bir zorunluluktur. Bu ordular düzenli yada düzensiz olabilirsede her ordu nasıl olursa olsun hiyerarşiyi, otoriteyi içinde barındırmak zorundadır. Hiyerarşiye, otoriteye karşı çıkmayan bir anarşiste düşünülemez). Anarşistler günümüzde anti-militarist mücadelenin en güçlü halkalarıdır. Onlar savaşları tahakkümün, özgürlüğü yok etme isteğinin bir sonucu olduğunu bilirler.

Bugün özgürlüğü, sevgiyi, kardeşliği savunan her birey çifte standarta düşmeden savaşa karşı olmak, savaşmanın önümüze sunulan nedenlerini kabul etmemek gereğini yüreğinde duymalıdır. Savaşlara karşı olmak sadece lafta kaldığında bir anlam ifade etmez. Aksine barış kavramının içini boşaltmaya yarar. Onun için, boş barış lafları yerine, aktif savaş karşıtı mücadele gerek ülkemiz, gerekse dünyamız için artık elzemdir.

Yüreğinizin sesini dinleyin ve köle ruhunuzdan silkinin. Özgürlük, barış, kardeşlik ellerinizdedir.

Gerek ülkemizde gerekse dünyamızda aktif bir savaş karşıtı mücadelenin oluşabilmesi için önerilerinizi bekliyoruz.

Pasifizm Non Plus Ultra
Serdar Tekin - Osman Murat Ülke

Bu yazıyı yazma düşüncem İzmir'de yayınlanan aylık siyasi dergi Amargi'nin çalışanlarından Vedat Zencir ile şiddet, pasifizm ve anti militarizm hakkında yaptığımız sohbetten sonra ortaya çıktı. Amargi'nin ikinci sayısında Vedat'ın yazdığı 'Antimilitarizme İlişkin Ayrımlar' adlı yazıyı İzmir'den ayrıldıktan sonra okuyabildim. Yazıda cevapsız kalan sorulara Serdar'la yanıtlar aramamız bu yazının ortaya çıkmasını sağladı. - Ossi

Bireysel Şiddetten Militarizme...
Vedat yazısının girişinde şiddetin insan doğasında varolduğunu mutlak olarak kabul ediyor. Biz ise şiddetin insanın doğasında vatlığının ortaya konmasının bilimsel bir temellendirmeye gerek duyduğunu bilerek, bugün her iki anlayışında insana içkin sayılmasına karşıyız. Ayrıca Vedat'ın bu çeşit bir temellendirme çabasının tehlikesine işaret ederek 'insanın doğasında şiddet yoktur' önermesinin de, insanın doğasını belirleme çabasına girdiğinden ötürü tehlikeli olduğu görüşüne katılıyoruz. Bununla birlikte 'insanın doğasında şiddet vardır’ önermesini de aynı kaygılardan dolayı bir o kadar tehlikeli buluyoruz.

Bilim ya da gelenek tarafından insana atfedilen bir özellik, insan doğası değişmez olmadığından içkinleştirilecektir. Yani 'şu özellik insanın doğasında vardır' demek, söz ettiğimiz olgu için geçerli olmasa da, iddia süreç içinde yerini alacak ve zamanla yankı bularak olumlanacaktır (yanlış anlaşılmasın; insanlık ekinin geneline yansıyacaktır demiyoruz). Bundan dolayı her iki olgunun da (şiddet-şiddetsizlik) insanın doğasına atfedilmesinin, onu belirleme çabasının bir ürünü olmasından ötürü

karşısındayız. Toparlarsak, şiddetin insanın doğasında var olup olmadığını bilmiyoruz ve bunu bilmenin de yarar ve gereğine inanmıyoruz.

Aslolan, doğal olsun ya da olmasın, şiddetin toplumsal yaşama nasıl yansıdığıdır.
Şu noktaya geliyoruz; bugün (çağımızda) kökeni ne olursa olsun insana içkin, yani bireysel olan bir şiddet vardır.

Bireysel şiddet her durumda karşı şiddeti (ilk anda açık ya da gizli) gündeme getireceği için zorunlu sonucu olan kurumlaşmış şiddet girdabına yol açacaktır.

Vedat'a göre ise bireysel şiddetin militarizme (kurumlaşmış şiddete) dönüşmesinin nedeni onun tahakküm etme amacı ve güç istemiyle kullanılmasıdır. Oysa yukarıda belirttiğimiz gibi bireysel şiddet her durumda karşı şiddete (geri besleme) yol açtığı için, öncelikle bu geri beslemeden korunmak, daha sonra da bireysel şiddetin amacına ulaşmasını sağlamak için güç kazanıp tahakküm etme isteği ortaya çıkar. Ancak günlük hayatta, bir amaca yönelmemiş, anlık ruh halinden kaynaklanan öfke dışavurumları elbette bu ilişkinin dışındadır. Dememiz şu ki; militarizmin kaynağı bireysel şiddetin tahakküm etmek için kullanılmasıdır, ancak şiddetin varlığı da tahakküm etme isteğinin ortaya çıkması için yeterli ve zorunlu nedendir. Böylelikle bireysel şiddetin militarizme dönüşmesinin kaçınılmazlığı ortaya çıkıyor. Buna dayanarak şunu söyleyebiliriz: Militarizmin, üstünde yükseldiği platformun yok edilmesi geri beslemenin engellenmesiyle mümkündür. Yani şiddeti yanıtsız bırakarak, şiddeti topyekün reddederek... Bu pasifizmdir.

Pasifizme İlişkin Ayrımlar
Tarihsel olarak metafizik kökenli olan pasifizm edilgen bir felsefedir. Bu felsefenin siyasi platformdaki somut görüngüsü olan radikal pasifizmin her tür şiddete karşıtlığını Vedat şöyle açıklıyor:

Asli olarak insan yaşamının kutsallığından yola çıkarak antimilitarizme varır. İnsan, metafizik bir önyargı olarak asla öldürmemesi gereken kutsal bir yaratık olarak kabul edilir. Öncüllerini en iyi şekilde hıristiyanlıkta bulan bu anlayış, öldürmeme yargısına, insana tanrısallık yüklemesi

kaynaklık eder. insan tanrı olma potansiyeline sahip bir yaratık olarak kabul edilir. Dolayısıyla şiddetin her türünün kullanımı tanrısallık yolunda ciddi bir sürçmedir. Şiddet 'buradaki yaşam savaşının' en kesin örneğidir. Yani 'dünyeviliğin belirleyicisidir'.

Şiddetin kullanımı, başkalarına zarar vermekten çok, kullananın ‘sürçmesiyle’ önem taşır. İnsan kullandığı şiddetten birinci derecede sorumludur. Şiddeti uygulayan aynı ölçüyle kendisine davranılmasını da hak etmiş olur.

Bu açıklamaya katılıyor ve tahakkümcü bir nitelik taşıdığından ötürü karşı olduğumuz şiddetin reddinde, insanın üzerinde başka bir gücün tahakkümünü görüyoruz; bir üst varlık - tanrı. Bu anlayış belki her tür şiddete yeğdir. Ama hedefi insanın özgürlüğü değildir. Çünkü insan ne dünyevi iktidarın (ki gücünü şiddetten alır) ne de tanrının tahakkümü altında özgür olabilir. Şiddetin her türlüsüne olduğu gibi metafizik platformdaki bir şiddetsizlik öğretisine de karşıyız.

Şiddeti silme sorunu yerli yerinde duruyor. Bize göre şiddetin yaşamın her alanından dışlanması, bunu yaparken de pasifizmin tahakkümcü bir raya oturmaması, ancak ve ancak pasifizmin kaynağını özgürlükçü etikten alan bir savaşım aracına dönüştürülmesiyle mümkündür. Dikkat: pasifizmi bir felsefe ya da bir amaç olarak değil, etiğimizden beslenen bir yöntem (araç) olarak benimsiyoruz. Ve buna militan pasifizm diyoruz.

Neden militan pasifizm? Çünkü; konjonktürel değildir. Şiddet her durumda özgürlük karşıtı olduğu için, özgürlükten yana tavır da her zaman birinci ilkemiz olduğu için, yöntem olarak militan pasifizm geçerliliğini yitirmez. Bir başka dille; militan pasifizm özgürlükçü etiğimizin doğal somutudur.

Pasifize olmaz, günlük hayatta pasifize olmak tehlikesini barındıran pasifist felsefeden genel geçer bir savaşım yöntemi olması dolayısıyla ayrılır. Yanıbaşımızda süregelen güç - tahakküm ilişkilerine etiğimizden ötürü militan pasifistler olarak hiçbir zaman ilgisiz kalamayız. ‘Ben yapmıyorum, sorumlu değilim’ mantığı özgürlükçülükten uzak olmak bir yana, tahakküme verilmiş dolaylı destektir. Zorba - totaliter değildir. Yöntemi benimseyenler, genel kavrayışlarından ötürü, bu kavrayışın dışında kalan

birey, topluluk ve veya kurumları şiddetsiz kalmaya, kendi etiklerini benimsemeye zorlamazlar. Ancak kullandıkları şiddeti geri beslemesiz bırakarak üzerimizdeki tasarruflarını geçersiz, tahakküm ereklerini sonuçsuz ve böylelikle yöntemlerini başarısız kılarak, şiddeti uygulayanların pasifize olmasını yol açmak istiyoruz. Kendilerini yenilemek ya da amaçlarında ve yöntemlerinde ısrarcı olmak arasında seçimi yine onlar yapacak. Böylelikle bugünkü süreç tersine dönecektir.

Pasifizm non plus ultra? Hayır, (kendimiz adına) militan pasifizm non plus ultra!

* Non plus ultra : Latince, daha iyisi olmayan

Şiddete Çifte Standard
Mehmet Koray

Evet. Başlıktan da anlaşılacağı üzere konumuz şiddet. Toplumun bütün dokularına işleyen, kemikleşen şiddet. Türk insanı bugünlerde şiddetle beraber yaşamaya alıştı. Üstelik bu durum insanlarda eskisi gibi rahatsızlık yaratmıyor. Düşünsenize pazar sabahı gazetesini alan vatandaş, vücudu (kurşun delikleri ile) paramparça olmuş yerde kanlar içinde yatan cesetler görmekten, fotoğrafların altında yazan ‘geçirdik’ vari haberler okumaktan, pek de rahatsız olmuyor. Rem-boların başarısı, istiklal marşı okuyan kalabalık. Havaya ateş edip, zafer dansı yapan polisler kurşun, kan ölüm v.b. Bunlar halka çok renkli gelen haberler. Belki de halkın en ilgisini çeken haberler bunlar. Ama bizim konumuz türk insanının şiddete karşı takındığı tavır değil. Asıl derdimiz şiddetin biçimleri, şiddetin nasıl meşrulaştırıldığı ve şiddetin kör mantığı.

Şu anda Türkiye'de terörizm sorunu diye adlandırılan genel ve herkesi ilgilendiren bir sorun var. Polis var, ordu var bu durumdan hoşnut olmayıp sessiz kalanı ‘yorum yok’ demeyi tercih eden yığınlar var.

Şiddet Türkiye’nin gündemine öyle paldır küldür girmedi. Aslında başından beri vardı fakat, bu kadar ayan ve beyan yapılmıyordu. Şimdileri artık devlet elinden gelse, infazları televizyondan naklen yayınlayacak ya da ne bileyim gazetelerde polislerin öldürdükleri insanların cesetleriyle

çektirdikleri hatıra fotoğrafları falan basılacak. Şu anda devletimiz allahtan şiddete karşı. Ama ne hikmetse şiddeti sona erdirme yolu olarak, şiddetin en yoğununu yine devlet kullanıyor bu da ne ölçüde asıl amaca hizmet ediyor, tartışılır.
Gelelim hangi eylemin terör eylemi olarak adlandırılıp adlandırmayacağına. Bu ayrımda temel kıstas, terörü uygulayanların ne derece örgütlü ya da organize olduğunda veya ne derece (ya da ne kadar) iktidar sahibi olduğunda yatıyor. Bu mentalite doğrultusunda, birkaç kişi ya da grubun yaptığı eylem rahatlıkla terör eylemi olarak sayılabilirken, devletin gerçekleştiridiği yargılı ya da yargısız infazlar ülkede huzuru ve güveni sağlama yolunda yararlı ve gerekli adımlar olarak görülebiliyor. İki eylem türü arasındaki yegane fark ise, devletin yaptığı eylemleri 'terörist' sıfatıyla değil, hukukun üstünlüğü savunan, kamu düzeninin koruyucusu sıfatıyla gerçekleştirmesi. Devlet terörü dedikleri meşrulaştırılmış en kapsamlı şiddet de bu olsa gerek.

Türkiye'de şu anda şiddet uygulayan grupların ve kurumların her ikisi de şiddet uygulamada birbirlerine meşruyet zemini yaratıyorlar. 'Birileri başkalarının yaşaması/ölmesi alanında kendine karar hakkı tanırsa, karşı taraf içinde aynı hak meşrulaşır. (idam cezası uygulan bir devletinde 'adam öldürdüğü' gerekçesiyle birilerini cezalandırması bu bakımdan gayri meşrudur.' (1) Şiddete karşı böylesi bir tavır alışta şiddetin her alana yayılmasını kolaylaştırıyor. Eğer şu an Türkiye'de ne kadar terörist var diye bir araştırma yapılsa (tabi ki böyle bir araştırma çok saçma olur) Devletin kurumları içerisinde, illegal terör örgütlerinin içinde bulunan adam sayısından çok daha fazla terörist olduğu ortaya çıkar. Devletin adam öldüren, sabotaj yapan, provakatif eylemlere girişen birimleri sayıca fazla olduğu gibi, çok daha fazla terörist eyleme girişmektedir.(Güneydoğu da görüldüğü üzere) (2)

Şiddet konusunda en yanlış değerlendirme ise, şiddete ilişkin eleştirimizi şiddetin kendisinden çok kimin tarafından, hangi amaç doğrultusunda yapıldığına bakarak yapmaktır. Bu bakış açsıda insanları 'iyi şiddet - Kötü şiddet' gibi aptalca ayrımlara götürür. Bu da bu tür olaylar karşısında gösterdiğimiz çifte moralin (3) bir biçimidir.

Çifte moralin diğer bir biçimide örgütlü olarak yapılan (devlet, ulus, din, parti) doğru bulduğumuz, ya da haklı karşıladığımız şiddeti, bireysel yaşantımızda reddetmemizdir. Örnekle açıklamak gerekirse, mesleği askerlik olan, muhtemelen bir savaş veya harekata katılmış bir babanın, kendi çocuğuna kardeşlik ve barış masalları anlatabilir. Üstelik bunu tüm içtenliğiyle de yapabilir. Yani mesleğinin ana unsuru şiddet ve öldürmek olmasına karşılık, günlük yaşantısında mesleğinin gereği olan şiddeti reddetmektedir. Savaştan büyük terör, ordulardan büyük silahlı şiddet unsuru var mıdır? Buradaki temel açmaz ise bireysel ahlak ile kolektif ahlak arasında yatan zıtlıktır. ‘İnsanlık tarihini bir evrim olarak ele aldığımızda bu gün bireyler arasındaki ilişkilerde pasifizmin egemen olduğunu söyleyebiliriz. Günlük hayatımıza bir bakalım. Birine kızdık mı sinirlendik mi, üstüne gitmek öldürmek isteriz. İlk tepkimiz şiddettir. Daha sonra Müslümansak ‘tövbe tövbe’ çekeriz, laik biriysek ‘medeni bir insan’ olduğumuzu düşünürüz, solcuysak ‘sinirlenince adama/kadına vurmanın devrimciliğe yakışmadığını’ hatırlarız. Kendimizi frenleriz. İlk aklımıza gelen genellikle yapmayız. Dolayısıyla günümüz insanının günlük ilişkilerinde kendini fazlasıyla disipline ettiğini söyleyebiliriz. Modem insanı ‘şiddet eğilimlerin frenlemeyi bilen insandır’ diye tanımlayabiliriz’. (4) Modern devletler bireylerin medeniyetleştirmede azda olsa başarılı olmuş, fakat dünyada henüz hiç bir devlet kendini medeniyetleştirememiştir. ‘Bireylerle, grupların ahlak anlayışları arasında uçurum, ulusal devletlerin kurulmasıyla iyice büyümüştür. Günümüz devletlerinde iki ayrı ahlâk, iki ayrı moral kurallar dizisi anlatılmakta, öğretilmektedir. (Birincisi) Tiers etat'ın. (burjuvazinin yükselen kesimlerinin) eşitlikçi karakterdeki ahlak kurallarıdır. Burada insan, Bir birey olarak insan en üst değer olarak görülür. (Diğeri) eşitlikçi olmayan derebeylerin, ve iktidardaki soylu grupların, Makyevelist kurallarına dayanan ahlak anlayışıdır. Bunun en üstün değeri bireyin bağlı olduğu kolektiftir, devlet, vatan ya da ulustur’. (5) iktidarlar nihai biçimleriyle şiddetin belli bir organizasyonu, baskıya meşruluk kazandırma mekanizmalarıdır. İktidarlar zorunlu olarak şiddete dayanma mecburiyetindedirler. Kurumsallaşmış şiddet de devletin bu yönünün bir gereğidir.

Sonuç olarak, bireylerin şiddet anlayışındaki, şiddeti kavrayışlarındaki çifte standart yıkılmalıdır. Asıl sorun şiddetin hangi amaçlar doğrultusunda ne

için yapıldığı değil, şiddetin kendisidir. Devletin elinde bulundurduğu şiddet kullanma tekeli ve şiddeti meşrulaştırma çabası uyguladığı şiddeti haklı çıkartmaz.

Devlet var olan baskıcı ve tahakküm-cü yapısıyla 'başlı başına' bir şiddet unsurudur. Daha doğrusu taşıdığı bu özellikler zorunlu olarak şiddeti doğurmaktadır. Zaten bütün tahakkümcü ve baskıcı yapılanmaların ana malzemesi şiddettir. Şiddet devletin 'olmazsa olmazıdır'.

1- Ümit Kıvanç 'isyan Hakkı'. Birikim 38/ 39

2- Bkz.() Mayıs 1992 tarihli 'Katliamı Yapanlar Korucu çıktı' başlıklı cumhuriyet haberi.

3- Bu terim Taner Akçamın Birikim 38/ 39 sayıdaki 'Niçin birbirimizi Boğazlamıyoruz' adlı makaleden alınmıştır.

4- Taner Akçam Birikim 38/39 'Niçin birbirimizi Boğazlamıyoruz?'

5- Nobert Ellas Şiddet ve Medeniyet.

Sayı 6
Nisan 1993

Politika ve İnekle Boğa Üstüne
Yavuz Atan

İdealleri ve varoluşlarını özgürlük üzerine oluşturan insanlar olarak AMARGl'yi çıkarırken en çok tartıştığımız ve zorlandığımız alan politikaydı. Halen de öyle ve öyle devam edeceğe benziyor. (Çünkü özgürlük ve politika birbirlerini dışlayan kavramlardır. Politika, iktidarı elde etme ve elde tutma yollarını ifade ediyor. İktidarı kilit sorun olarak önüne koyuyor. Politikayı 'tu kaka' olarak nitelemelerine ve özgürlüğü hedeflediklerini söylemelerine rağmen, Marksistler de özgürlüğün bir ara iktidarla elde edileceğini söylüyorlar). Çünkü, yasal bir dergi çıkarmak, özgürlük üzerine söz söylemek, bir araya gelmek iktidar karşıtı mücadele vermek, tahakkümün rasyonalize edildiği her alanda bunu deşifre etmek, tersinden de olsa, bir karşı konumlanış yoluyla da olsa politikaya bulaşmayı, güncele bulaşmayı beraberinde getiriyor. Ahlaksızlık ve entrika üzerine projeler oluşturmak politikanın özünde var olan şeyler olduğuna göre, demokrasi ya da komünist toplum idealine ulaşmak için iktidarı elde etmek ve elde tutmak amaç olduğuna ve insanlar böylece 'özgürleşeceğine' göre, amaca giden her yol mubah sayıldığına göre, politika özgürlük önyargısıyla varolan, ahlaki doğrularıyla hareket eden anarşistlerin derdi değildi. Muhalif olarak var olmak da doğru değildi çünkü muhalif olmak iktidar olma hakkını kabul etmek demektir.

Geriye kalan şu oluyor: Karşı koymak, negatif politika yapmak, politik alanı reddederek özgürlük alanları oluşturmak. Dolayısıyla iktidar alternatifi olmak da bizim işimiz değil. Sivil toplum hareketleri oluşturmak ve yurttaş inisiyatifleri oluşturmak da bizim derdimiz değil çünkü bunlar da farklı şekillerde de olsa iktidar olma hukukunu ya da en azından bir başka hukuku kabul ediyorlar.

Özgürlük konusunda tutarlı olan insan, özgürlük için verilen mücadelenin yeni ayrıcalıklara ve hükmetme ilişkilerine neden olmasını istemeyen ve bunun mücadelesini veren insandır. Statülere karşı çıkarken kendisi için

statüler istemeyen ve yakıştırılan statüleri reddeden insandır, yani politikaya karşı olan insandır.

Oysa kendini partizan, militan veya yurttaş olarak niteleyen insan kendi geleceğini bir kuruma, partiye ya da devlete tabi kılmıştır. Bu çerçevenin içinde iktidar olmanın, güç olmanın mücadelesini verecektir. Hukuktan kaynaklanan haklarını kullanacaktır. Hak ise, haksızlığın olduğu yerde ve bunun kurumlaştığı yerde vardır. Benim farkım haksızlığa karşı olmamdır. Ben hak dilenmiyorum, çünkü onun doğuştan var olması gerektiğini, ancak vakti zamanında insanlar arasında hükmetme ilişkilerinin ve politikanın oluşması nedeniyle belli ellerde toplandığını ve bunun yok edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bu nedenle tutarlı olmak için, yurttaşlıktan doğan hakların (dolayısıyla haksızlıkların) reddedilmesini öneriyorum. Hatta bazen de kötüye kullanılmasını öneriyorum. Özgürlük doğrultusunda sabote edilmesini öneriyorum. Yani bir yurttaş olmama, hareketi bir partizan, bir militan olmama hareketi öneriyorum.

Aslında bu öneri yeni değil. Askerliği reddetmek bunun örneklerindendir ve birkaç yıl önce ‘zorunlu askerliği reddetmek’ boyutuyla gündeme gelmiş ve zamanla bütünsel reddin ön plana çıktığı bir harekete dönmüştür. Son olarak da AMARGİ'nin önerisiyle İzmir'den başlamak üzere Savaş Karşıtları Dernekleri kurulmaya başlamıştır.

Bu önemli bir adımdır. Aynı şekilde seçme ve seçilme hakkının reddinin negatif-politik bir hareketin konusu olması, toplumsal normlara göre statü ifade eden işlere sahip olup bunların gereklerinin yerine getirilmesinin reddedilmesi ya da en azından rasyonelize edilmesinin önüne geçilmesi gibi şeyler negatif-politik alana girebilir.

Sözünü ettiğim alanda en çok tartışılabilecek unsurlar sözü edilen hakları kendilerine baz aldıklarını söyleyen unsurlardır. Örneğin doğayı korumak yaşadığı kentin ve doğanın düzenlenmesinde söz sahibi olmak isteyen unsurlar yeşil alanları yok ederek bunların üstüne turistik tesisler kuranlara karşı olduklarını söylerler ama bu iş adamları onlara sponsorluk yaptıktan sonra seslerini keserler. Örneğin, sömürüye karşı olanlar kendilerini

destekleyen bir işyeri sahibinin hangi şartlarda işçi çalıştırdığıyla pek ilgilenmez. Örneğin, komünist toplumu amaçladıklarını söyleyenler kendi hiyerarşik örgütlenmelerinin özgürlükle ne kadar çeliştiğini tartışmazlar. Örneğin özgürlük ve eşitlik önyargılarıyla hareket eden bazı unsurlar, medyanın kendilerini ön plana çıkarmasına pek ses çıkarmazlar. Örneğin, bilgi tekeline karşı olduklarını ifade eden bazı unsurlar, kendilerinin 'bilgili oldukları' alanlardaki ayrıcalıklarına dokunulmasından hoşlanmazlar. Özetle, politik herhangi bir tarzı benimseyen ya da rasyonalizasyonuna ses çıkarmayan unsurlar kölelik ve tahakküm sistemlerinin pay senetlerinin sahipleridirler. Bunu biliyorum, çünkü onlarla aynı yollardan geçtik. Ben de vakti zamanında onlar gibi özgürlüğün, özgürlük yanlısı bir iktidar aracılığıyla sağlanabileceğini düşünüyordum. Ama artık harç bitti, yapı paydos!
Özgürlük ve bağımsızlığın herhangi bir politikanın karakteri olabileceğine inanmıyorum artık...! Orta sınıf yeşilliklerine limon olmanın, iyi bir salata yapmak için hoş olacağına inanmıyorum artık!

Herhangi bir ulusun vatandaşı, herhangi bir ordunun askeri herhangi bir partinin partizanı/militanı, herhangi bir sistemin vergi veren iş sahibi ve adres sahibi olan yurttaşı oy veren seçmeni de olmak işime gelmiyor. Yani karşıyım.

Politik bir alanda bulunmam yanıltmasın sizi. Negatif-politik alanlardan bahsediyorduk. AMARGİ çıkarken 'Negatif Söylemin Pozitivitesi' ile kendimizi ifade etmeye çalıştık. O zaman antimilitarizmle kendimizi ifade edebileceğimizi düşünmüştük. Ettik de. Savaş Karşıtları Derneği'nin kurulmasını önererek ve yukarıda sözü edilen unsurlarla birlikte bunu gerçekleştirerek yol aldık. Yol almaya devam edeceğiz. Ama bir şeyleri unutmayarak, çünkü SKD sonuçta kitleselleşmek ve politik alanla uğraşmak durumundadır. Sözünü ettiğim politikadan kaynaklanan tehlikeler potansiyel olarak vardır. Kastım şu ki, SKD'de bir araya gelen unsurların savaş karşıtlığı ve özgürlükçülük niyetlerini samimi bulmak, birbirimize güvenmek zorundayız. Ama pratik ve tarihsel deneyimlerin gösterdiklerini göz önünde bulundurmak ve bunun güvencelerini koymak da bir o kadar zorunludur. SKD antimilitarist bir yapı olacaksa eğer, her türlü hiyerarşik ve yeni ayrıcalıklar yaratacak ilişki ve varoluş tarzlarını benimsememelidir. Bu en büyük güvencedir. Politik tarzların hakim olması durumunda, SKD'nin

geleceği olamaz, çünkü hem politikanın hem de Türkiye'de politika yapış tarzının ne olduğu artık yeterince bilinen bir şey. En azından kendimin ve AMARGİ'nin bir karşı olma pozisyonuyla, bir negatif söylemle varolacağını deklare etmek zorundayım ki ne olduğumuz ve ne olmadığımız bilinsin.

Kıssadan hisse: Boğaya ‘Neden kırmızıya sinirleniyorsun diye sormuşlar, o da 'kırmızıya sinirlenen inektir aslında, ben inek yerine konmama sinirleniyorum' demiş.

Sıra Müslümanlarda mı?
Savaş Canıtez

Aktüel yazılar yazmak pek hoşuma gitmiyor. Ama politikaya soyunulduğu zaman bunlar gerekli mi oluyor ne?.. Yazıda bu derginin potansiyel okuyucularının aşağı-yukarı paylaşacağı düşünceler olacak. Aslında bazı şeylerde ayan-beyan ortada. Yani yapılan saptamaların öyle, bir özgünlüğü, yeniliği falan yok.

Bilindiği gibi bizim devletimiz pek adil değildir. İpin ucunu genelde kaçırır. Ya da bir ucu tutarken diğer ucu unutur. (Hem yürüyüp hem de sakız çiğneyemez...) Bu dengesizliği bazı kesimlere gereğinden fazla zarar verdiği gibi, çoğu zaman kendisine de zarar verir. Bu biraz onun oturmamışlığından, biraz dar görüşlülüğünden, kendi ideolojisini kendisinin henüz tam anlayamayışından kaynaklanır. Diyebiliriz ki; devletimizin henüz kendi üzerine tam anlamıyla dönen bir bilinci söz konusu değildir. Ancak olayların zorlamasıyla, kendini idrak kabiliyeti gittikçe artıyor. Bundan dolayıdır ki, geç idrakların zararlarını eskiye göre daha akılcı, daha becerikli bir şekilde halledebiliyor. (Devleti böyle üçüncü tekil şahıs gibi anlatmak çok hoşuma gidiyor. Bu üslup, bu çocukça algılayış sizi bilmem ama, beni memnun ediyor.)

Cumhuriyetin ilk yıllarında, yetmişlere kadar devlet, islami isyanlarla uzunca bir süre uğraştı. Cumhuriyeti kuran Kemal'in ithal fikri, bu ümmeti müslüme biraz ecnebi geliyordu. Bundan dolayı Kemalist ideoloji, uzunca bir süre Kemal'in fikriyatının zorla iş başında olması olarak kaldı. Zira koskoca bir ümmetten, öyle ha deyince ‘ulus’ olmuyordu. Ümmet, ulus

olmamakta direniyor ve habire isyanlar çıkarıyordu. Cumhuriyetin ideolojik boşluğunu, uygunsuzluğunu ordu dolduruyor ve isyanları bastırıyordu. Devletin ideolojisiyle ümmetin inancı arasındaki yabancılık hiçbir zaman tam anlamıyla giderilemedi. Sanki, zorla uluslaştırılan ümmetin, sindirilmiş bir kin, öç alma duygusu hep bir yerlerinde saklı kaldı. Fakat bu arada Kemal'in ithal fikri, daha iyisi olmadığı için devletin egemen ideolojisi olmayı becerdi. Aslında Kemalizmin yerini alması gereken, liberal ideolojinin gelişmesinin koşulları, bu memleketin tarihsel sürecinde yavaş ve Kemali-yenlerin dürtükleyici anlayışı ile geliştiğinden dolayı, liberal ideoloji bir türlü devletin merkezine tam anlamıyla oturamadı. Onun içindir ki, bu memlekette bir taraftan ikinci cumhuriyet tartışmaları yapılırken, Mustafa Kemal üzerindeki tabular kaldırılmaya çalışılırken, Kemalist yazar Uğur Mumcu'nun ölümüyle, öldü denen Kemalizm hortlayı veriyor. Ordu, Yekta, sivil iktidar, millet elele oluyor. Geleneksel düşmanlıklar su yüzüne çıkıyor. Tarih amca ‘o olmadı, yeni baştan’ diye çarkı bir kez daha döndürüyor.

Cumhuriyetin tarihinde Kemaliyenlerin attığı iki önemli kazık vardır ki, bu kazıkların acısını hem atanlar hem de atılanlar sık sık duyarlar. Birisi bu memleketin müslüman evlatlarına zorla giydirilen laiklik - ulusçuluk gömleğidir, diğeri ise aynı gömleğin (Türk ulusçuluğu) Kürtlere alicengiz yapılarak giydirilmesidir. Dolayısıyla ne merkezi devlet, müslümanların ve Kürtlerin kendisini oluşturmalarına, devlet olmalarına izin verdi ne de onlar bu devleti kendilerinden gördü. İktisadi koşulların değişmesine rağmen buna uygun ideolojik değişim yavaş kaldı. Bu, tabii ki hiçbir dönüşüm olmadığı anlamına gelmiyor. Ama sonuçta kronik çatışmalara olanak tanımayacak şekilde ciddi bir dönüşüm yaşanamadı. Çok başarılı, dini bütün iş adamları yetişti. Fakat bu insanlar yükseldikleri zeminin ideolojik gerekliliklerinden uzak, burjuva değil islamcı kalmayı becerdikleri gibi, sosyal iktisadi ilişkilerini de islamiyete uydurdular. İş yaptıkları, mekanizmalarını kullandıkları batıya düşmanlıklarını da inatla sürdürdüler. Gerçekten de Türkiye'de islamiyetin bir taraftan kapitalistleştiğini gözlersek, diğer taraftan da önemli ölçüde kapitalizmin islamileştiğini görürüz. Kürt meselesinde de buna benzer çağrışımları yapacak gelişmeler insana, iktisat - ideoloji ilişkilerini keyifle araştırtacak özelliklere sahip. Kente göçen Kürtlerin normal olarak, asimile olması ve içinde bulundukları iktisadi ilişkilerin raconunda - hukuğunda oynamalarını beklerken bir de

bakıyorsunuz, bir süre sonra onlar o koskoca metropollerde kendi aşiret - soy ilişkilerini kurmuşlar. Olaya fena halde kendi renklerini katmışlar. Kent kültüründe enterasan bir feodal - aşiret ilişkileri, iktisadi yaşamın bir bölümünü bambaşka bir rotada yürütmeye başlamış. Türkiye'de üretim - dolaşım ilişkilerini değiştiren, tersyüz eden iki güç yalnızca islamiyet ve Kürt halkıdır. Bu iki güç sosyal, iktisadi, ideolojik anlamda iktidara değil devlete - T.C.'ye mualiftir. Sosyalistler de devlete muhalif olmasına rağmen başından beri böylesine bütünlüklü, güçlü bir dönüşümü gerçekleştirmekten uzaklar. Sadece yetmiş, seksen arası ideolojik anlamda sosyalistler başarılı oldu. Fakat aynı oranda da sosyal ve iktisadi alanda bir dönüşüm gerçekleştiremedikleri gibi, bu alanda zayıf kaldılar. Bunun en önemli nedeni, üretim ilişkilerinin dönüşmesini iktidarın el değişmesine bağlamaları neden oluyordu. Buna rağmen sosyalistleri, devlet olduğundan daha tehlikeli algıladı ve cezası o oranda ağır oldu. Oysa bu arada müslümanlar devletin kanatları altında, devlete muhalif olarak, devletin ve hayatın her alanında emin adımlarla ilerliyorlardı. Taaki son ara seçimlerde Refah'ın sürpriz yapmasına dek. Refah'ın oy oranlarını beklenenin ü-zerinde arttırması, geleneksel tabanının dışına çıkması, ideolojisini reforme etmesi devletle arasını ciddi şekilde açtı. Yaklaşık yirmi yıllık bir aradan sonra müslümanlara abanın altından sopanın ucu göründü. Mumcu'nun cenazesi bunun ilk ve en önemli işaretini verdi. Askeriyle siviliyle geleneksel devletin, geleneksel tabanıyla cenaze radikal müslümanlara karşı tam bir gövde gösterisine dönüştü. Olayda kontrgerillanın kokusu çok fazla hissediliyor. En azından Hizbullah gibi islami radikal/terörist örgütlerin kontrgerilla tarafından iyi bilindiğini varsaymak abartı olmayacaktır. Mumcu olayından hemen sonra çözülen cinayetler, açığa çıkan islami örgütler bu işte bir hazırlık olduğunu insana ister istemez düşündürtüyor. Sola karşı üstünlüğünü gerçekleştiren egemen ideoloji, islam ideolojisi karşısında yavaş yavaş egemenliğini yitirmeye başlamıştı. Mumcu olayı şöyle ya da böyle imdada yetişti ve egemen ideolojinin kendisini toparlamasını sağladı. Şeriatın sıkı düzeninden ürken ‘çağdaş/laik Türk vatandaşlarının’ yavaş yavaş bu korkudan kurtulduğu bir dönemde şeriatın öcülüğü Iran örneği gösterilerek, ona veciz bir şekilde hatırlatıldı. Refah Partisi son yerel seçimlerde kullandığı reklam yöntemleriyle, çağdaş görünümüyle merkez partilerin, liberal-laik tabanın bir kısmını kazanmayı başarmıştı. Refah son dönemlerde her anlamıyla bir yenileşme dönemine girdi. Ve bunda da oldukça başarılı oldu.

Müziklerinden tutun da görünümlerine kadar bir dizi konuda ‘çağdaş’ mesaj verir oldular. Refah'ın önemli ideologlarından Orhan Dilipak'ın ‘Biz demokrasiden daha fazla özgürlük istiyoruz’ gibi ö-nemli açılımlarıyla, şeriatın otoriterliğin-den korkan seçmenin kaygılarını ekarte etmeye başlamışlardı. Ekonomik olarak bunalan orta sınıf ve alt sınıf insanlara dayanışmacı cemaat ilişkileri içinde hem destek verip, hem de ideolojik açılımıyla da rahatlık sununca sisteme alternatif olmakta zorlanmıyorlardı. Mumcu'nun cenazesi ve sonrasında yapılan ideolojik bombardıman, hiç de yabana atılmayacak şeriat düzenine karşı korkuları yenilemeyi başardı. İslami cinayet örgütlerinin arkasındaki desteğin (iran'la ilişkilerin bozulması pahasına) açıkça Iran olarak gösterilmesi çok önemliydi. Zira sıradan, Türkiye'li ‘popüler müslüman’ için Iran yeterince kötü bir örnek. Bu insanlar Cuma namazına giderler, Ramazan'da oruç tutup, içki içmeyebilirler ama daha fazla sıkılığa, ekonomik dar boğazda da olsalar gelemezler. Merkez partiler bu seçmenlerini Refah'a kaptırmakla karşı karşıyayken, Mumcu olayıyla onları tekrar yakalama şansını elde ettiler.

Fakat olay burada kalmayacaktır. Zira islamın yükselişi oldukça yapısal ve sıkı sosyal ilişkiler ağıyla geliştiği için çok sağlamdır. Bunun içindir ki İslama karşı Mumcu olayıyla ilk işaretini veren ideolojik bombardımanın arkası başka şekillerde de dolarak, ama temkinli bir şekilde gelecektir. Bu aynı zamanda İslami unsurların faşistleşme sürecini de hızlandıracaktır. Zira bir dizi islami yapı devletle çatışma noktasına gelmekten çok, yakınlaşmayı yeğleyecektir. Devletin islami kendi kanalları içinde akıtmaya çalışması normal bir liberalleşme çizgisinde değil, klasik Kemali-yen tarzıyla olacak görünüyor. Zira Mumcu olayında verilen mesajlar ve sarılman ideoloji zaten İslamın içkinleşmesini engelleyen Kemalizmdir. Fakat islam böylesine güçlenmesine rağmen yine de devletin üçüncü sırada üzerine gideceği muhalif güçtür. Her şeyden önce halletmek isteyecekleri ve halletmeye çalıştıkları birincil planda Kürt meselesidir. Devlet PKK'ya ve Kürt halkına karşı askeri baskılarının dozajını ve alanını arttırarak sürdürecektir. Buna bağlı olarak Batıda gittikçe artan Kürt nüfusuna ve bu nüfusun ekonomik ilişkilerin bir bölümünde güç kazanmasına karşı İzmir'den başlayan tecrit, sindirme, asimilasyon politikasını genişleterek sürdürecektir. İzmir'de işportacıların kaldırılmasıyla başlayan olaylar, ilginçtir sahil şeridinde yayılarak devam ediyor. Çünkü bu bölgeler halledilmesi en kolay olan, Kürt nüfusun daha az ve daha fazla asimile

olduğu bölgelerdir. Sıra en son istanbul'a gelecek. Oranın çok geniş ve uzun vadeli operasyona tabi o-lacağı bugünden ortada. Kürt meselesinin yanında geleneksel sosyalist sol, ‘demokratik güçler’ diye tabir edilen kesim, zaten gittikçe artan bir şekilde yok etme politikasına maruz kalıyor.

İdeolojik ağırlığını yitiren sosyalist sol, gerek Kürt Ulusal Kurtuluş mücadelesine desteğiyle gerekse demokratik imajda sorun teşkil etmesiyle ve her zaman güçlenebilme olasılığına karşı sorun olmaktan çıkarılmaya çalışılacaktır. Devlet hazır sola karşı ideolojik üstünlüğünü sağlamışken bu fırsatı sonuna kadar kullanacaktır.

Sonuç olarak devlet geleneksel muhaliflerine karşı, geleneksel yöntemleriyle ama biraz da ideolojik yanına ağırlık vererek taarruzunu sürdürecektir. Tarihsel mirasın getirdikleri ve bu mirasın tekrarlanması çatışmaların çözüleceğini değil, olsa olsa bir başka döneme devredeceğini gösteriyor. Bu, devletin ve bir şekilde herkesin çok istediği demokratikleşmenin daha uzunca bir dönem klasik esprisiyle oluşmayacağını gösteriyor. Yine uzunca bir dönem devletin baskıcı yanı ön planda olacaktır. Beni burada ilgilendiren, solun gittikçe marjinalleşmesi ve alternatif politikalar yaratılmaması. Hâlâ Mumcu olayında olduğu 'gibi müslümanlara karşı, devletin laik kuyruğuna takılmak ve bundan medet ummak anlaşılır bir şey değil. Yine bir kısmı faşistleşmiş, bir kısmı da faşistleşme potasında olan islamcılarla ve bu çatışmadan devrimci medet ummak, anlaşılır bir şey değil. Bugün gerek solun gerekse demokratik güçler diye tabir edilen kesimin gerekse anarşistlerin yapması gereken, insani düzlemde, klasik politik jargonlardan uzak, insan hakları mücadelesinde koşulsuz en geniş bütünlüğü sağlamaktır. Devletin gittikçe fütursuzlaşan baskılarını, cinayetlerini önleyebilmenin ve politik açılım sağlamanın tek anlamlı yolu da budur. Bu başarılmadığı sürece şu anda bulunduğumuz yerleri de muhafaza etmekte oldukça zorlanacağız.

'Pasifizm Non Plus Ultra' Üzerine
Vedat Zencir

Polemik zevkinden ve kolaylığından kendimi mahrum ederek yazmak zorundayım. Çünkü cevap verilecek yazı kardeş bir dergiden, Osman ve Serdar'dan. Yazıma içerden bir eleştiri ve ben de içerden bir karşılık

veriyorum. Umuyorum ki şu mesele/mevzu olan konu, genişleyerek tartışılır. Hatta daha dışardan bakışlarla tartışırız. Buna en azından ben ihtiyaç duyuyorum. Yaklaşık görüşleri paylaştığımız için, Serdar ve Osman'la yapılacak tartışmanın kısa süreceğini sanıyorum. Belki biraz zorlamayla kendimizi biraz daha farklı yerlerde konumlayıp / oynayarak konunun tartışarak açımlanmasını genişletebiliriz.
Baştan alarak adım adım gideceğim. Zira bütün olarak kafamı toparlayacak durumda değilim.

Ben insan doğasında şiddetin varlığını, mutlak kabul etmiyorum. İnsan doğasında 'şiddet de, pasifistlik de vardır' demek başka, bundan şiddeti ayırıp, 'insanın doğasında şiddet vardır' yargısını önplana çıkarıp hem de buna mutlaklık vermek başka bir şeydir. 'insan doğasında şiddet vardır' yargısını tek başına alırsak, bilimsel bir temellendirmeye ihtiyaç duyabilir, ama ortada böyle bir şey yok. Dolayısıyla 'insan doğasında şiddet de pasifistlik de vardır' yargısı, herhangi bir bilimsel temellendirmeye ihtiyaç duymaz. Bu sadece durum tespitidir, o kadar. Bilimde ikilik yoktur, teklik vardır. Her ne kadar bu bazılarına kaba bir anlayış gibi gelse de, ikiliğin ya da üçlüğün olduğu yerde bilim de varsa pek fazla itirazım yok. Zira bu noktada seçim söz konusudur. Seçimin söz konusu olduğu yerde de özgürlük, ahlak devreye girer. Bence, Serdar ve Osman yazıda (pasifizme ağırlık verme kaygısıyla) düşünce zorlanmış ve gözlerini kapamaya varmış. (Hay Allah polemik ağzı). Ne demek, 'şiddetin insan doğasında var olup, olmadığını bilmiyoruz. Bunu bilmenin yararına da inanmıyoruz.' Ben şöyle diyorum: insan doğasında veya kendimizde ahlaki ilkelerimize ters olan bir sürü şey bulgulayabiliriz. Önemli olan bunların bulgulanması değil, insan iradesinin eyleyebilme şansının her zaman olmasıdır. İrade, insanın kendisine rağmen bile, olması gerekenlerine göre eyleyebilme olanağıdır. Bu 'irade' kavramıdır ki insana özgürlük ve sorumluluk verir. Ben insana ilişkin hiçbir ucun, bilimsel ya da metafizik kapatılmasından yana değilim. Aslında sonuçta Serdar ve Osman'la alınacak tavırda ve buna ilişkin yargıda anlaşıyoruz.

'İnsanın doğası' şu anda yazıma bakmadım ama, ben 'doğa' kavramını kullanıyorsam, ne bilimin ne de metafiziğin atfettiği kutsallığı atfediyorum anlamına gelmez. Yani değişmez, belirleyici, öz ya da tözden falan söz

etmiyorum. Eğer doğa kavramını bu anlamda kullanıyorsam ya komiklik yapmak içindir ya da bilime, metafiziğe bakışımı anlatmak içindir.

Serdar - Osman şiddetin geri beslenme yoluyla kurumlaşmış şiddeti zorunlu doğuracağını söylüyorlar. (iyi bir bölüm ama uzun, lütfen tekrar bakın) Dikkat (!) sorumluluk bilimin kavramıdır. Tarihte bu kavrama sık sık ihtiyaç duyulur. Hep zorunlu bağlar kurulur. Fakat nedense hep de arada boşluklar kalır. Daha öncede söylediğim gibi, bu mantık militarist mantıkla saptamada çakışır. Yine dikkat diyorum (!) ben sadece şiddetle, militarizm arasındaki ilişkinin zorunlu olmadığını söyledim. Yoksa ilişkisiz demedim. Ve iddia ediyorum, tahakküm ve askerler olmadan, devlet olmadan militarizm olmaz. Şiddetin bir yanında, korunma ve anlık kızgınlıklar varsa, diğer yanında tahakküm var. Şiddetin tahakküm içerdiği doğru, ama lütfen atlama yapıp, buradan militarizme zorunlu geçmeyelim. O yazıda Kızılderililer örneğini, karşı çıkışları da göze alarak bilerek verdim. Zorunluluk yargısını yıkan örnekleri bulmak, inanın hiç zor değil. Her türlü şiddeti militarizm olarak yaygınlaştırmanın ya da buna temel hazırlamanın kendisi militarizmden başka hiç kimseye yaramaz.

Pasifizme ilişkin ayrımlar, nüansmış gibi görülen önemli farklılıklar: Öncelikle ben, şiddeti silme gibi ciddi bir iddialılıkta değilim. Bunu çok anlamlı da bulmuyorum. Bence bu, tehlikeli bir zorlama. Ben sadece şiddet olmasa, özgürlüğün daha güvenli, daha sağlıklı olacağını söylüyorum. Ama militarizme ilişkin, asla bu kadar yumuşak bakışlı değilim. Tabii ki pasifizmin ahlaki/ tahakkümcü bir yapıya dönüşmemesi için, özgürlükçü etiğin gerekliliğine inanıyorum. Ben bunu ‘ahlakın önüne özgürlüğü koymak’ olarak değerlendiriyorum. Fakat bu, bütünlüklü bir bakış, hayatı ve insanı nasıl değerlendirdiğinle de doğrudan ilintili. Eğer pasifizmden ‘anlamlı bir yöntem’ olarak söz ediyor-sak, öbür taraftan da şiddetin her durumda özgürlük karşıtı olduğu yargısını vermek, bana anlayışta muğlaklık olduğunu gösteriyor. Zorlama ile pasifizmin tek yol gösterilerek zorunluluk noktasına getirip da-yatılmasının ucu açılıyor. Pratik düzlemde seçimlere izin verilirken, akli düzlemde izin verilmiyor. Bazı şeyleri tekrarlamakta yarar var. Ahlaki bakışın olduğu yerde ‘seçim kavramı’ önem kazanır. Seçim kavramının olduğu yerdeyse, artık zorunluluklardan değil, ‘gerekirliliklerden’ söz edebilirsiniz. Bilimci anlayışın kendisine çoğu zaman eleştirel baktığımızı sanırız. Fakat bilime kaynaklık eden önyargılar,

allanma kadar hepimize işlemiştir. Pozitivizmin batağından kurtulduğumuzu sandığımız bir anda, bir bakarsınız rasyonalizmin batağına gömülmüşüz. İnsanda iki önemli hastalık vardır. Birisi gerçeği ama yalnızca gerçeği bulma hastalığı, diğeri ise mantıksal bütünlük kurma derdi. Bunlardan kurtulduğunda zemin biraz kayganlaşıyor gibi oluyor. Ama merak etmeyin, çok daha sağlamdır.

Sayı 7

Neden Otonom?
İsimsiz

SKD içindeki tartışmalar bize, otonomdan ne anladığımızı daha fazla açmamız gerektiğini gösterdi. Bizim için yeterli olan genel ayrımların bir başkalarına çok az şey ya da yanlış şeyler ifade ettiğini anladık. Bilindiğini varsaydığımız ayrımların hiç bilinmediğini veya karıştırıldığını bir kez daha gördük. Ne yazık ki böylesine yanlış anlışılmalara (anlaşılamamalara) bizim kavramlaştırma, ayrım koyma, açımlama tembelliğimizin payı büyük.

Öncelikle otonom; örgüt, parti gibi kapsayıcı niteliği olan ve kitleselliği kucaklamaya çalışan siyasi yapılarla karıştırılıyor. Böylesine politik-siyasi yapıların dertleri, en genel anlamda bütün toplum adına yönetmeye ya da çözüm üretmeye adayken, otonomun böyle kapsayıcı bir derdi yoktur. Otonom yapısı gereği bütünü oluşturan, istediği anda da bütünden tamamıyla bağımsızlığını sağlama iradesi gösteren bir yapıdır. Kesinlikle siyasi bir yapılanma değildir. Politika otonomun önemli bir yanını oluştururken, bir otonom pekala politika dışı olabilir. Bize göre otonomun iki önemli ayağı vardır: Bunlardan biri; yaşamsal birliktelik, diğeriyse pozitif ya da negatif politik alanda tavır alıştır. Siyasi yapılarda insanları bir araya getiren, siyasi hedef, çıkar ve bunların içinde ya da üzerinde moral değerlerdir. Ancak moral değerlerin varlığına rağmen bu ilişkiler yapısı gereği yabancılaşmak, ‘şeyleşmek’ zorundadır. Otonom politik olarak, politik alanın ‘şeyleşme’, nesnelleşme tehlikesine bir cevap bir alternatif olarak vardır. Birebir ilişkileri aşmayacak büyüklükte olan otonomun bireyleri, birbirlerini duygusal ve yaşamsal anlamda seçmiş, her an seçebilme, ayrılabilme şansına sahip iradelerden oluşur. Bütünlük ve kapsayıcılık derdi olmadığı için, yabancılaşma tehlikesi otonoma nüfus edecek şekilde gerçekleşemez. Zira duygusal bağların zayıfladığı yerde ya otonom dağılır, ya birey otonomu terkeder, ya da otonom bireyi terk eder (Veya ‘e’ şıkkı olur!) Her koşulda dünya yıkılmaz(!) yani başkalarını geniş anlamda etkilemez, ‘cürmü kendinedir’. Oysa siyasi örgütlerin aldığı her karar etkisi ve gücü oranında, allanma kadar geniş kitleleri etkiler ve belirler. Tabir caizse bu yapılar içinde ister istemez bireysel iradeler, külli

iradeye, iradelerini devrederler ya da akli düzlemde uyum içinde olduğunu sanırlar. İslami terimlerle külli iradenin olduğu yerde cüz'i irade gerçekleşemez. Gerçekleştiği anda karşı devrimci, hizipçi, darbeci,.... falan olur. Otonom durumu gereği, politik yapılar içindeki varlığında hizip, darbeci,...... falan olamaz. Çünkü hizipler de nihayetinde karşı çıktığı külli iradeyi eline geçirmeye çalışan, dolayısıyla temelde aynı anlayış içinde o-lan yapılanmalardır. Yani bir otonomun özgür iradesiyle içinde bulunduğu politik yapıları etkilemek, değiştirmek gibi dertleri kuşkusuz ki vardır ama, asla o yapıyı, merkezi ele geçirmek, yönetmek gibi dertleri olamaz. Olduğu anda da otonom olmaktan çıkar, siyasi yapıya dönüşür.

Kitlesel politik yapılar gibi otonomun bütüncül bir iradesi olmayacak mıdır? Ya da iradelerin uyuşmadığı yerde, uymayanlar ne olur? öncelikle otonom iradesi dediğimiz şey, otonomdaki bütün iradelerin aynı yönde karar verdiği anda işler. Diğer durumdaysa az sayıdaki genelimizin dışında kalan birey en ağırından ‘hıyar’ suçlamasını alır. ‘Hıyar’, iradesini tabii ki kullanmakta sonuna kadar özgürdür. Önemli kararlarda, bir kişinin bile itirazının olduğu yerlerde, genelde kişi ikna olmadığı sürece karar uygulanmaz. İşin güzel yanı, otonomlar genelde böylesine ciddi açmazlarla karşılaşmazlar. Zira hayatın sonsuz seçenekleri ve iradelerin birbirini tanıması, kararları vahim hale getirmez. Kişi kendinden bilir, biz ‘Amargi’ otonomu olarak, iki yıllık geçmişimizde problemler yaşadık ama, bir irade problemi yaşamadık.

Siyasi yapılarda farklı iradelerin işlemeye başlaması her zaman bir kaos korkusunu beraberinde getirirken, otonomda bu korkunun yeri olmadığı gibi, farklı iradelerin birlikteliği (problemli ya da değil) otonomun bireylerine çeşitliliğin harmonisinin zevkini, yaratıcılığını duyumsatır. Yeri gelmişken kısaca üzerinde duralım; kaos düzene ait bir kavramdır. Hükmedenlerin ve hüküm olunanların korkusunun iyi bir ifadesidir. Aslında bütün tahakküm ilişkilerinin, iradesiz sorumlularının kendi zavallılıklarının açığa çıkmış halidir kaos. Kaos kavramı, salt negatif anlamda düzensizlik ifade etmez, o aynı zamanda iradelerin olmadığının iddiasıdır. Çoğunlukla toplumun, dolayısıyla kişilerin iradesizliğinin net dışavurumudur. Anarşistlerin kaos istemi, kendinden kaynaklanan şeylerle ilgili değildir. Kendi dışında iktidarın iradesiz taşıyıcılarının, kendilerini birden özgürlüğün dev aynısında görüp, ya korkularını söküp atıp kendi olabilme

şansını kullanabilmesi ya da korkak köpekler gibi sahip arayışını görme zevkine erişmek içindir. Ve iradeyken iradeliğini, sahiplik olarak algılayanlara, sahiplik yapmamanın ahlaki onurunu duymak içindir. Kötü olmak, ikinci kez nefret edilmek ve nefreti duyumsamak içindir. (Kaptırdık, konu kaydı gitti) Aslında kaymadı, yalnızca sistematik olmaktan uzaklaştı, o kadar. Kendimizi ve okuyucuyu hafif meşrep aşağılayarak, kaldığımız yerden düzenli bir şekilde gidelim.

Otonomların ve otonom kavramının ortaya çıkışı sıkı bir global sistem sunan sanayi toplumunun (kapitalist, sosyalist) sorgulanması ve alternatif kültürün - hareketin yaygınlaşmasıyla eş zamanlıdır. II. Dünya Savaşı sonrasında, felsefi boyutta sistematik felsefenin parçalanması, problematik felsefenin gelişimi, yani bütünsel metafizik sistemlerin artık kurulama-masının sonuçları bir anlamda 'otonom' kavramının felsefi alt yapısını oluşturur. Felsefede metafizik bütünlüğün yerini alan, problem ortaya koyma sosyal alanda bütünsel sistemin yerine parçasal ilişkilerin alması gerekliliği yargısına bırakır. Otonom kavramı ve otonomlar, iktidarın ve sanayi toplumunun bütünselliğinin, sistematiğinin sorgulanıp, özgürlüğün mümkünlüğünün parçalanmışlıkta aranmasıdır. Bütünlüğün parçalandığı yerde, parçadan kendi bağımsızlığını her zaman koruma şansını ve olanağını yitirmeden tekrar bütüne yönelmek söz konusu olabilecektir. Bütünlüğün yüceliği bitmiş, ütopya yerini karşı ütopyaya bırakmıştır. Gerek sanayinin doğaya ve insana tahribinin sonuçları gerekse tahakküm ilişkilerinin yapısal ve mikro düzeyde farkedilmesine bir cevap olarak otonomlar ortaya çıktı. Otonomlar antiotoriter-anti sanayici çözümün somut göstergeleri sunuşudur.

Her ne kadar otonom anlayışının sulandırılmış hallerine, sisteme angaje olanlarına ve tarihsel olarak birebir anlattığımız şekilde olmamasına rağmen, bizi ilgilendiren anlattığımız temel özelliklere sahip çıkılması gerekliliğidir. Bu özellikler otonomların negatif olarak, antiotoriter - antiteknolojist karakterleridir. Pozitif olaraksa bir anlamda metafizik boyutta insanın yalnızlığına, ölümlülüğüne, güçsüzlüğüne ve varoluşundan kaynaklanan halledilemez problemlerine, duygusal dayanışma-paylaşma sağlar.

Dayanışma ve paylaşma toplumsal düzeyde de ilk ve doğrudan duygusuyla birlikte otonomda işler. Dayanışma ve paylaşma kültürünü bireyler istediği kadar iyi özümsemiş olsunlar (ilke düzeyinde), geniş anlamdaki ilişkilerde, bu güzelim ilkeler insanların üzerine çıkmaya adaydır.

İnsanları birleştiren ve zengin bir yaşama olanağı sunabilecek, özgürlükçü moral değerlerin yaşaması için gerekli zeminler eğer yoksa, o değerler çok kısa bir süre sonra insanların üzerinde baskı kurmaya başlar. Kuşkusuz otonom özgür bir yaşamın garantisini oluşturmuyor. Sadece özgürlüğün yaşanabilirliğine en uygun toplumsal anlayıştır diyebiliriz.

Bu anlamda gerek arzuladığımız özgür toplum gerekse bugünden olması gereken ilişkileri, en azından içeride hayata geçirebilmek ve koruyabilmek için otonomların varlığını gerekli görüyoruz. Altını çizerek söyleyelim zorunlu görmüyoruz. Çünkü özgürlük mücadelesi ve özgürlüğü yaşayabilmek için otonomdan daha öncelikli gerekli olan bireysel ve özgür iradelerin varlığıdır. Özgürlük mücadelesinin ve toplumsal yaşamın otoriterleşme tehlikelerine karşı olması gereken iki önemli şey, bireysel özgür irade ve otonomlardır.

Buradan 'özgür iradelerin olduğu yerde otonom niçin gerekli?', 'Bir anlamda bu, bireyin güçsüzlüğünün veya bireysel irade dediğimiz şeyin inkarı anlamanı da gelmiyor mu?' gibi haklı sorular gelebilir. Bu türden sorular genele soyut bir insan algılayışından kaynaklanır. Onun için der ki; biz insanın evrensel ve toplumsal yalnızlığına duygu paylaşımı gibi, her zaman herkesle paylaşılamayacak, paylaşılmaya kalkılırsa duygunun gebereceğini ütopya meselesine gönderme yaparak da anlatmaya çalıştık. Yine aynı noktada devrimci, özgürlükçü toplum kuramcılarının özellikle 19.yy'da düştüğü hatalara örneklerle kafa patlatmadan, ütopyanın karşı ütopyaya dönüşmesi noktasından bakılabilir. Örneğin; kolay reddedilen aile kurumunun yerine, yabancılaşmış, insanı bir potada eritmeye çalışan ütopik arayışların veya denemelerin yanında, o iğrenç aile kurumunun da insani olarak karşımıza çıkması tam da temel bir anlayışın sonucudur. Böylece aile kurumuna alternatif olarak kurum demeye dilimizin varmayacağı otonomları koyduğumuzu söylemiş oluyoruz. Kurum diyemiyoruz çünkü, ailedeki gibi zorunlu seçim ve statiklik söz konusu değil.

Buraya kadar anlattıklarımızla her derde deva gibi, bir toplumsal model görüntüsü çizdiysek de, asla bir model önermediğimizi söyleme gereği duymuyoruz. Otonom bizim için hem bir toplumsal örgütlenme hem de özgürlük mücadelesi anlayışının en uygun somutu olarak var. Dolayısıyla umuyoruz ki aradaki model krokisini ciddiye almadınız.
Bu yazıda otonoma ilişkin düşüncelerimizin, çok azını, kaba olarak aktarabildik. 8. sayıda kitle örgütleri, federatif örgütlenmelerle otonom arasındaki ilişkileri yazmaya çalışacağız. Ayrıca 'Amargi' otonomuyla 'A-margi' dergisi arasındaki ilişkiyi irdeleyeceğiz. Buradan yola çıkarak da, ortak dergi tartışmasına ilk katkıyı vermiş olacağız.

Kavramlar, Efendiler ve Uşaklar
Necmi Bayram

Öyle iğrenç bir düzen içinde yaşıyoruz ki en güzel kavramların bile, hangi söylemde olduklarına bakılmaksızın, gösteri toplumu efendileri ve uşaklarınca içleri boşaltılıp, anlamları değiştirilip tekrardan sunuluyor. Örneğin, 'devrim sözcüğü, reklamcılıkta, sürekli kılık değiştiren bir metada yapılan ufacık bir değişikliği anlatacak kadar yansızlaştırılmışsa eğer bu bütünsel veya arzulanabilir değişim ihtimallerinin artık hiç bir yerde dile getirilmeyişindendir'.(*) İktidar ise bizim bu acizliğimizi gördükçe kavramlarımızı daha rahat devşirebiliyor. Kavramlarımız onun elinde yok edilip tekrardan bize sunuluyor. Elimizdeki bütün silahlarımız onun tarafından ele geçirilerek, kendimizi silahsız olarak seyirci koltuğunda olup bitenleri seyreden konumunda buluyoruz.

'Her türden ideologun, egemen seyirlik toplumun bekçi köpeklerinin işi budur, en tahripkar kavramların içleri boşaltılır ve sürüp giden yabancılaşmanın hizmetinde dolaşıma sokulur yeniden: yani, tersyüz edilmiş dadacılık. Böylece reklam sloganlarına dönüşürler. Radikal eleştirinin kavramları proletaryayla aynı kadere mahkumdur: tarihlerinden yoksun bırakılır, köklerinden koparılır ve iktidarın makine kafalı insanlarının öğüttüğü bir hammadde haline getirilirler. 'Mustafa Hayati'ye katılıyoruz. Örgütlü bir güç olmadan ister kendi şiirimizi/dilimizi yaratalım, ister kendi devrimci teorimizi eylemliliklerimizle oluşturalım, iktidar ve onun uşakları bizi devşirmek için ellerinden geleni esirgemeyeceklerdir.

Böylece de devrim-yeniden yaratılmayacak, sadece iktidar tarafından bize sunulan/kavramlaştırılan bir sözcük olarak kalacaktır.

Tüketim toplumunun yeni ihtiyaçlar üretmeye olan çılgınca gereksinimi, eskinin bir anlamda yeniden piyasaya sürülmesinden başka bir şey değildir. Bu 'eski' sürülürken elbetteki piyasada ihtiyaç göz önüne alınır: anarşizmle ilgili sözde eleştirel veya onu anlatan kitapları birden yayınlanması. Eskinin kimi 'sosyalistleri' şimdinin liberalleri bu oyunu çok seviyorlar. Kavramları devşirerek iktidara hizmet etmekten çok (zaten amaçları da bu) hem geçmişlerini büyük bir gururla anıyorlar hem de geçmişlerini reddetmek için ellerinden geleni esirgemiyorlar. (Kim söyledi bilmiyorum ama, ‘her darbeden sonra yeni şeyleri keşfeden hep sol olmuştur’) Liberallerimiz her ne kadar geçmişlerini reddetseler de eski kavramlarını yeniden köşe yazılarında ortaya sürmektedirler. Tarihin yıkıcı ve yapıcı anlarının birleştiği an olan topyekün devrim, bu züppelerce Özal'ın yaptıklarına indirgenecek kadar aşağılanıyor. Tabi ki bugünkü tüketimin bok yığında üreyip kanayan bu liberallerimizden, kemalistlerimizden, 68'lilerimizden ne beklenebilir.

Onların yaptıkları bu kadarla da kalmıyor. 2000 yılının kutsallığı yetmezmiş gibi, birde başımıza 68'li zırvalığı çıktı. Ey 1968 sen nelere kadirsin. Ağızlarından bırakamadıkları ‘68'li’ olmak lafı, 68'in kendilerince ne kadarda piyasaya düşürüldüğünün neticesidir. Artık bir imaj vardır, gerisi boş. Artık anılarını anlatır dururlar. (Bu ağustos ayında ölen Leo Ferre'nin arkasından Zeynep Oral, ve Hadi Uluengin geçmiş günlerini anarak birer yazı yazdılar. Yok Sorbone'da bu anarşist şarkıcının şarkıların söyleyerek nasıl kaldırım taşlarını fırlatmışlar ya da onun şarkılarından başkaldırıyı nasıl öğrenmişler. Tabi artık Leo Ferre onların elinde bir metaya dönüşmüştür. Şarkılarıyla, yaptıklarıyla, tıpkı dada, punk gibi 68 de bir imajdır, övünülmesi gereken. İçi boşaltılmış bir imaj, devrin, sosyalizm, anarşizm, punk gibi. Oyunun kuralını kabul eden imaj.)

Bütün bu kavramlar, -devrim, sosyalizm, anarşizm vs.- iktidar ve onun uşakları tarafından devşirilip tekrardan sunuluyor. Bu iğrenç oyuna karşı yapmamız gereken yıkıcı düşünceyi gündelik hayata sürmektir. Gösteri toplumunun köpekleri yıkıcı düşünce karşısında çaresizdirler, ta ki onu legale çekinceye kadar, fakat biz ne legaliz ne de illegaliz. Biz yapıcı

eleştiri sunarak iktidarın yerini sağlamlaştırmasını istemiyoruz. Yıkıcı söylemimizle onu devirmek istiyoruz, onu yeniden yaratmak değil. Yıkıcı yaratım, özgürlüğün tekrardan kazanılması için gereken silahımız olmalıdır. Köpekler ancak onu devşiremezler, ondan kaçarlar. Yıkıcı yaratımla beraber ortaya koyacağımız sürekli devrim teorimizle devrimi -bizden çalınan devrimi- tekrardan yaratmalıyız. (ancak yıkımı/yıkıcı coşkuyu ön plana çıkartmayanlar gösteri toplumunun birer parçası/aygıtı/imajı olurlar ya da yeni baştan veya daha güçlü olarak yaratırlar ve ancak yıkımı savunmayan devrimci hareketler devrime ihanet etmiş olurlar). Biz enkaz-ı kainatı istiyoruz.

(*) Uluslararası Durumcu, 'Devrimden söz etmek gülünç geliyorsa'

Pasifizm Boyun Eğiştir
Gün Zileli

Merakla beklediğim Amargi'nin 5 ve 6. sayıları, sonunda postadan çıktı. Sağolsun, Ahmet göndermiş. insan uzaklarda olunca belki duyarlılığı biraz daha artıyor. Hele ilgili olduğu konular olunca içer gibi okuyuveriyor her şeyi. Ve yazıları okuduğum gecenin sabahında Benjamin'in karşısında buldum kendimi (Benjamin, bizim, George Orwell'in akıllı eşeğinden esinlenerek bilgisayara koyduğumuz ad) Serdar ve Osman arkadaşların ortaklaşa yazdıkları ‘Pasifizm’ üzerinde kısa makale hakkında birkaç söz etmek istiyorum.

Yazıda takıldığım cümleleri buraya alayım önce:

‘Militarizmin, üstünde yükseldiği platformun yok edilmesi geri beslemenin engellenmesiyle mümkündür. Yani şiddeti yanıtsız bırakarak, şiddeti topyekün reddederek... Bu pasifizmdir.’

‘Şiddeti uygulayan aynı ölçüyle kendisine davranılmasını da haketmiş olur.’

‘Şiddet her durumda özgürlük karşıtı olduğu için...’

‘Kullandıkları şiddeti geri beslemesiz bırakarak üzerimizdeki tasarruflarını geçersiz, tahakküm ereklerini sonuçsuz ve böylelikle yöntemlerini başarısız

kılarak, şiddeti uygulayanların pasifize olmasına yol açmak istiyoruz. Kendilerini yenilemek ya da amaçlarında ve yöntemlerinde ısrarcı olmak arasında seçimi yine onlar yapacak. Böylelikle bugünkü süreç tersine dönecektir.'

Arkadaşların ele alışında öyle sakat bir nokta var ki, bu sakat nokta, militarizmi ve devlet terörünü haklı çıkaracak nitelikte. Şiddeti yanıtsız bırakırsak militarizmin üstünde yükseldiği temel yok edilecektir. Şiddeti reddedersek bir ihtimal şiddeti uygulayanlar pasifize olacaklardır. Bundan çıkan mantıki sonuç şudur: Militarizmi besleyen kaynak (ya da kaynaklardan biri diyerek arkadaşlara haksızlık yapmaktan uzak durmaya çalışalım) militarizmin şiddetine karşılık verilmiş olmasıdır. Eğer bugüne kadar şiddete karşılık verilmeseydi belki de militarizmi uygulayanlar pasifize olacaklardı ya da en azından böyle bir seçim yapmaları olasılığı olacaktı. Öyleyse kahrolsun militarizmi yaşatan karşı şiddet. Kahrolsun, halkın militarizme karşı şiddet yoluyla direnişi. Kahrolsun sömürüyü ve dolayısıyla militarizmi ortadan kaldırma gerekçesiyle yapılan (pasifist olmayan) bütün direnişler.

Görüldüğü gibi buradaki ele alışta, okun sivri ucu sömürücü sınıflara ve devlete, gerçek militarizme değil, militarizme kaynaklık ettiği iddia edilen ve kaçınılmaz olarak karşı direniş içeren halka yöneltilmiştir. Bu mantıkla sömürücü sınıflar ve onların militarizmi aklanmış olmaktadır. Örneğin bu makaleye dayanan bir devlet erkanı rahatlıkla şu mantığı ileri sürebilecektir: 'Efendim biz de şiddet uygulamaktan hoşnut değiliz. (Nitekim bu o kadar da yanlış değildir. Eğer özel bir ruhsal rahatsızlığı yoksa, militaristler de dahil hiç kimse şiddet uygulamaktan hoşnut olmaz, bunu zorunlu kaldığı için uygular), fakat ne yazık ki, sağda solda direnişler oluyor. Devlete karşı kimi kişiler ve kesimler şiddet yoluyla başkaldırıyorlar. Biz de şiddet uygulayarak onları bastırmak zorunda kalıyoruz. Eğer devlete karşı bu başkaldırılar olmasa, herkes yerinde uslu uslu otursa, hadi ondan vazgeçtik, uslu oturmasa bile bize karşı şiddet içeren başkaldırılara girişmeseler biz de o zaman şiddet uygulamazdık.'

Doğrudur da. Gerçekten de halkların, sınıfların başkaldırısı olmasa, devlet, sopasını kırmasa bile, bir yere saklayacak ve zorunlu kalmadıkça ikide bir göstermeyecektir. Bugün ingiltere'de polis sokakta silah taşımıyor. Sokakta

bu silahsız polislerin dolaştığını gördükçe devletin ‘pasifize’ olduğunu sanabilirsiniz. Ama ne zaman halk Poll Tax direnişine geçmiştir, o zaman polis Trafalgar meydanında gerekli şiddet araçlarını kullanmaktan geri kalmamıştır. Bu mantığa göre ne kadar sessiz kalınırsa, ne kadar uslu durulursa, karşı şiddet de o kadar kışkırtılmamış olacaktır. Bu, sonuçta boyun eğişi önermekten başka bir şey değildir.

Osman ve Serdar, şiddeti uygulayan aynı ölçüde kendisine karşı şiddet uygulanmasını da haketmiş olur derken acaba ne dediklerinin farkındalar mı? Arkadaşlar, militarizme direnen insanlara iki öneride bulunuyorlar: 1. Militarizme karşı şiddet içeren bir direnişte bulunup onun yaşamasına yol açmayın, 2. Eğer böyle bir şey yaparsanız, şiddet yoluyla ezilmeyi de hakketmiş olursunuz. Bu durumda Amargi'nin kapağında resmi bulunan Kürt gerillalar da silahlı bir direniş yaptıkları için devletin katliamını hakketmiş oluyorlar. Hayır arkadaşlar, demagoji yapmıyorum, sizin elbette bunu demek istemeyeceğinizin bilincindeyim, ama ne yazık ki, ettiğiniz lafların acı ve sizi de üzecek olan mantıki sonuçlarını göstermek zorundayım.

Bir diğer nokta şiddetin her zaman özgürlük karşıtı olduğu saptamasıdır. Arkadaşlarımız birarada söylediklerinin bütün mantıki sonuçlarını uzun boylu düşünmüş değillerdir. Biz de özgürlüğü savunduğumuza göre, şiddeti uygulayan kim olursa olsun hepsine karşı çıkmalı ve dövüşen taraflar karşısında özgürlük adına kesin bir tarafsızlık ilan etmeliyiz. Arkadaşlar, bunun bizi, bütün dünya çapında, ezenle ezilen mücadelesinde tarafsızlığa sürükleyeceğinin ve sonuç olarak ezenlerin sessiz köleleri haline getireceğinin bilincinde misiniz? Haklı ile haksızın savaşında tarafsız kalmak, haksızın yanında yer almak, onu sessizce onaylamaktır aslında. Tamam siz şiddet içeren bir mücadelede yer almak istemeyebilirsiniz, pasifist olarak buna hakkınız vardır elbette, ama haklı ile haksızın savaşında tarafsızlık ilan etmek, hem de bunu özgürlük adına yapmak ne demek oluyor? insan sokakta bile kavga eden iki kişiden dayak yiyenini desteklemek, onu korumak güdüsünü taşır. Sokakta bir zorbadan dayak yiyen birisini de mi savunmayacaksınız, şiddet kullanarak kendini savunmaya çalıştı diye.

Hele militaristlerin ‘kendilerini yenilemek’ gibi bir seçim yapabilecekleri olasılığını ileri sürmek artık iyice safdilce bir beklenti olmaktadır. Sömürücüler ve onların militarist koruyucuları kendi düzenlerinin çıkarlarının gerekleri dışında hiçbir seçim yapma şansına sahip değillerdir. Evet, karşılarında iyiden iyiye pasifize olmuş bir halk buldukları zaman sopalarını şöyle görünmeyen bir yere kaldırabilirler ama asla silahı terketmezler, bu onların sömürücü doğalarına aykırıdır. Bu yüzden pasifizmin silah bırakışması önerisi, eğer etkili olacak olursa yalnızca halkın pasifize olmasına ve militaristlere boyun eğmesine yol açacaktır o kadar.

Yazımı bitirirken güncel ve acı bir olaydan örnek vermek istiyorum. Serdar ve Osman arkadaşlardan bir an için kendilerini, Sivas'ta yakılan otelin içinde farzetmelerini rica ediyorum. Otel henüz yakılmamış ve dışardaki güruh devlet güçlerinin himayesinde saldırısını sürdürüyor. Yüz insanın, gencecik kızlarımızın yaşamı söz konusu. Otelden çıkmak ve güruhun arasına düşüp linç edilmemek için bir çıkış yolu arıyoruz. Biraz sonra, aşağıda gaz bidonlarının döküldüğünü ve binanın ateşe verildiğini de gördük. Bu arada içimizden biri, elini beline attı ve bir tabanca çıkarttı (ah, keşke o gün gerçekte de böyle bir şey olabilseydi.) Tek kurtuluş yolu var, o da silahı kullanarak kalabalığı dağıtmak ve otelin kapısından çıkmak. Bu durumda şiddet aracı tabancayı kullanıp yobaz sürüsünü dağıtarak içerdeki insanların kurtulmasını sağlar mıydınız, sağlamaz mıydınız? Şiddete başvurur muydunuz vurmaz mıydınız? Yaşamın kendisinin yanıtları, teorik önermelerden çok daha güçlüdür.

Sayı 8
Ocak 1994

Neden Otonom? - 2

İsimsiz

Her kavramın ve anlayışın klişe bir şekilde algılanma tehlikesi var. Ve 'otonom' da bu duruma bir istisna oluşturmuyor. Nitekim, ilk yazıdan sonra kulağımıza gelenlerin nasıl olup da o yazıdan çıkarılabildiğine doğrusu pek şaşırdık. Anladık ki, kalıpçı algılara karşı dil düzleminde yapılabilecek fazla bir şey yok. Yazma yetimiz daha iyi bile olsa pek bir şey değişecekmiş gibi gözükmüyor. Öyle görünüyor ki, otonomlar kendilerini var ettiği oranda kendilerini anlatabilecekler. Çünkü binlerce yıllık tahakküm kültürüne taban tabana zıt olan bu kültürün kapısından içeri girmek için çok şey gerekiyor. Nasıl özgürlükçü ahlak en uygun yaşam zeminini otonomlarda bulacaksa, dilin yetkinleşmesi, diğer insanlara geçebilmesi de özgürlükçü kültürün oluşmasına bağlı.

Otonomların, üzerinde yükseldiği felsefi temellerle birebir örtü-şen bir yaşam anlayışı oluşturması mümkün değil. Zira bu temelleri derinden etkilemiş olan varoluşçuluk ve nihilizm ne bir ideoloji ne de bir yaşam anlayışı üretmişlerdir. Fakat, çağımıza damgasını vuran bu iki düşüncenin farklı dışavurumları söz konusudur. Ve bu dışavurumların pek çok yerde paralelmiş gibi görünen, pek çok yerde de gerçekten yadsınamayacak paralellikleri olan anarşizm ve liberalizme etkilerini görmek hiç de zor değil. Buna bağlı olarak 'otonom' kavramı kendisine anarşizmde de liberalizmde de yer bulabilecektir. 'Saçma' ya liberalizmde olduğu gibi, 'pragmatik' olana ideolojik düzlemde alçalarak düşer/irtifa kaybeder ya da anarşizmde olduğu gibi 'özgürlüğün' anlam noktasına yükselmesine yardımcı olur.

('Yükselme' ve 'alçalma' yargıları şüphesiz ki ahlakidir ve nesnellikten uzaktır.)
Liberal ideoloji bugün, gittikçe anlamsızlaşan yaşamın içindeki bireyin çaresizliği ve çoğunlukla bireyin kendisinin de farkına varmadığı rahatsızlığı karşısında paniklemekte ve bireye bu farkına varmazlığı

perçinlemek için bir dizi yanılsamalar yaratmaktadır. Diğer bir deyişle bizim, alternatifini otonomlarda bulduğumuz, yalnızlık ve yabancılaşma çıkmazına, yaratmakta başarısız olmadığı yanılsamalarla çare arıyor liberal ideoloji. Bu yanılsamaların neredeyse sonsuz seçeneği olmasına karşın, bizce en tehlikeli olanı özellikle 70'li yıllarda ortaya çıkan yeşil/alternatif hareketlerin ‘otonom’ kavramına gayet liberal/batılı bir algılayışla sahip çıkmaları sonucu oluşan ‘liberal otonomlardı. Elbette kendilerini böyle tanımlamadılar. Ancak liberal algılayış özü gereği insana ilişkin olumsuz/negatif yargılardan hareket eder ve bu noktada ‘otonom’ insanların birbirlerine fazla geçmeksizin, karşılıklı kişilik dengelerini kişinin kendisi için gözeterek yaşadığı, rahat, yabancılaşmış bir yaşantıya tekabül eder. Ya da diyebiliriz ki liberal algılayışta kendisine yer bulan ‘otonom’, ‘saçma’dan korkan ‘Decadans’ın postmodern’ sığınağıdır; hatta liberal devletin özgürlük yanılsaması yaratarak genişlemesinin en iyi araçlarındandır. Bu anlayış dil düzleminde ‘irade’nin varlığını onayladığı halde, eyleme noktasında varolan statükoya temelde uyumlu hareket eder. Dil düzleminde kabullenilen irade pratikte insana güvensizlik üzerine işler. Güvensizliğin sonucu elde kalan pozitif iki şey ‘başarı’ ve ‘hırs’tır.

Nietsche'nin tabiriyle ‘decadans’ diye adlandırdığımız bu insan tipi kendisinde onayladığının, kendisine yapılmasını hakettiğinin gizil ahlaki farkındalığıyla, her an bozulabilecek korkak dengeler kurar. (Sırası geldiği halde buradan hukuğa geçmeyelim ve çağrışım yaptırmakla yetinelim). Bu anlayış, ideolojik düzlemde de muhalif, ama muhalifliğinde akıllı, iktidar onayıcısıdır.

Anarşizmde insana ilişkin, nesnel ya da metafizik, net bir iyilik yargısı olmamasına karşın, tersi de yoktur. Sadece ‘insan iyi olabilir’ ahlaki yargısı vardır. ‘İrade’ tercihen önceliğe sahiptir. İradenin böylesi algılanışıyla oluşturulan bir otonomun yaşamsal birlikteliğinde, kuvvetle muhtemel ki, özgür ilişkilerin önünde engel olan ‘ben’in engellerini aşmaya/ kaldırmaya yönelik bir süreç yaşanacaktır. Otonomun iç ilişkilerinde sevgi ve paylaşımın bir süreç olarak ortaya konmasıyla, aşılmasında ‘ben’in engellerinin hayli güç bir dizi engel bireyleri beklemektedir. Her şeyden önce otonom, politik ve yaşamsal düzlemlerinin birbirinin önünü kesmediği, aksine, iç yaşantıyla politik aktivasyonunun birbirini beslediği, her iki düzlemde de yaratıcılığın geliştiği dinamik bir bütünlük olmalıdır.

Ancak pozitif algı ve duygular genelde iç yaşantının payına düşerken, agresif ve negatif tavırlar dışarıya yani devlet ve topluma yöneliktir. Böyle olması gayet normal olmakla birlikte pozitiflerin ve negatiflerin birbirini parçalamaması da gerekiyor; çünkü, pozitifler parçalandığında iç yaşantı dağılırken, negatifler parçalandığında otonomun devlet ve topluma karşı çıkışı/politik yönü yok olacaktır. Basit bir dualizmle ifade edersek, ‘otonom 'batılı' eylerken, 'doğulu' yaşamak’ ister. ‘Batı’ içimize bunca sindikten sonra ne derece ‘doğulu’ yaşanabilir bilmiyoruz ama, bizce açık olan şey batı bilimci anlayışın her gün daha fazla kendi ürettiklerini bulguladığı. ‘Batılı’ doğal olarak algıladığı gibi yaşadığından her gün daha da artan bir keşmekeş ve boktanlık içinde, habire kendini yeniden bok aynasında görüyor. Öngördüğümüz bir yaşam içinde tersine bir sürecin, mikro ve makro düzeyde başlaması/başlatılması gerekiyor. Dikkat, diyoruz, binlerce yıllık tahakküm kültürünün çocuklarıyız. Ve bu iş hiç de kolay değil. ‘Gerçekçi olup, imkansızı istemek’ de eylenemeyecek iddialarla kendini var etmek değil.

Yazının birinci bölümünde otonomun ‘politika dışı’ olabileceğini söylemiştik. Bu, tüm özenimize rağmen, yanlış anlaşılmaya uygun bir anlatımdı. Özellikle ‘a-politik’değil, ‘politika dışı’ olabilir, demiştik. Özgürlükçü bir otonom aynı zamanda toplumsal mücadele ve örgütlenme perspektifleri geliştirdiğinden ötürüdür ki apolitik olamaz. Fakat varolan/verili politik alanı reddedip, politikanın paradokslarını sırtlanmaksızın politik-yaşamsal bir seçim yapabilir. Bir otonom, tahakküm ilişkilerinin içinde olmanın, karşı çıkışında da onları yeniden üretmek olduğu yargısını verebilir; karşı çıkışın sistemi yeniden -ve hatta daha mükemmel bir halde- üretme olasılığı ve riskini üstlenmeyip, radikal bir kopuşla kendini doğaya vurabilir. Bunu yaparken gidişim deklare eder, önerir. Diğer insanlara ulaşma, kendi çözümünü ve deneyimlerini anlatma derdi her zaman olur. Dolayısıyla kendi dışında olup, bitenler ne sorunları ne de sorumlulukları olmaktan hiçbir zaman çıkmaz. Sadece mücadele tarzı farklılaşmış, mücadele politik arenadan çıkarılıp, bir bütün olarak yaşamın kendisine taşınmıştır.

Otonom, toplumsal düzeyde, bütüne ilişkin çözümler üretmeye alışık politik kafaların düşünme alışkanlıklarını, algılayışlarını değiştirebilecek bazı olanaklara sahiptir. Öyle ya da böyle, politik-leşmiş kişilerin tutulduğu ciddi

bir hastalık vardır: MİSYONKARLIK. (bu kelime ‘misyoner’ ile ‘isyankar’! birleştirerek uyduruldu.) Kendi kurtuluşunu toplumsal düzeyde arayan misyonkar, kendi dışındaki iradelerin kurtuluşlarını kendi çözümüne bağlayarak onlar adına düşünmeye başlar. Otonom bu tehlikeye karşı ‘makro’ düzeydeki politika anlayışının ‘mikro’ düzeye çekilmesine ciddi bir olanak sağlıyor. Kendi kurtuluşunu toplumsal bütünlük noktasında arayan bireyin otonom yaşantısıyla çakışması bütünlük saplantısını sarsacaktır. Çeşitliliğin harmonisinin ve yaratıcılığın duyumsandığı otonom yaşantısı içinde bireyin önceden tasarlanmış bütünlükler aramasına ihtiyacı yoktur. Çünkü bütünlük arayışı ve beklentisi özgür iradenin yaşanamamasından kavranamamasındandır. Bireysel ve topluluksal iradelerin olduğu yerde toplumsal bütünlüksüzlüğün fazlaca sorun yaratmayacağını görmek pek de zor değil. Ancak iradi olan birey başka iradelerin de olabileceğini anlayabilir.Yine o başka irade, kendisinden farklı eyliyor da olsa onu tanıma söz konusudur. Bu toplumsal düzeyde birbirini tanıma ne kaosun ne de iktidarın olduğu bir toplumun istendik bütünlüksüzlüğüdür işte.

Karşı kültürün bir anlamda mihenk taşı olarak gördüğümüz otonom kavramı irade olabilenlerin otoriterleşmesine / otoriterleştirilmesine karşı özgürlüğün yaşanılabilirliğinin ahlaki ve yaşamsal sigortası olur. Politikanın handikapı ya da devrimcinin trajedisi diyebileceğimiz şey bireylerin ve politik yapıların güçlendikleri oranda iktidar olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmalarıdır. 19. yüzyıl devrimcileri içinde güçlü iradeyle otoriter kimliğin içice geçtiği örneklere sıkça rastlamak mümkünken görünen o ki, bu kimlikler hareket tarafından dışlanmamışlar, daha çok kendi yalnızlıkları içinde ‘devrimcinin trajedisi’ni yaşamışlardır. Günümüzde ise anarşist birey ve yapılar sıklıkla otoriter olmakla suçlanıyor. Güç ve iktidar ayrımı anlaşılmadığı, bu ayrımı yaşama geçirecek kanallar yaratılamadığı için buna şaşmamak gerek. Bugün güçlü politik kimlik ya da yapıların entelektüel ya da otoriter bir hale dönüp, mağrurlaşmasının iki yönü söz konusu. Bunlar da ‘politikanın handikapları’ zaten. İlki ve tali olan, irade olmayanların iradelerin güçlülüğünü otoriterlik olarak algılayıp, iradesizliklerine kılıf yapmalarıyken, ikincisi iradi kimliklerin misyonkarlık batağına iradesizlerin de desteği ile saplanıp kalmaları, iradesizlerin varlığını gerekçe haline getirip, otoriterliğin hazzına teslim olmaları. Eğer ki anarşist politik kimliklerin, politik güç dışında onları onore edecek yaşamsal paylaşımları

ve sevgi bağları yoksa sonları büyük olasılıkla trajik olacaktır. Bu var olan dünyanın değer yargılarından, plastik erdemlerinden uzaklaşıp, özgürlükçü erdemlerin yaşama geçirilmesiyle doğrudan ilintilidir. Modern dünyanın her türlü statükocu değerini karşı kültürlere yedirebilmesi, kültürel anlamda radikal kopuşların gerçekleşememesinden dolayı. Ancak bunun içinde özgürlükçü değerleri besleyecek ilişkilerin, yapıların olması gerekir. Biz inanıyoruz ki bu anlayış, direngen olunabildiğinde, radikal politikanın önündeki tıkanıklığı açmaya kadirdir. Şimdilik sadece genel ayrımlarını koyabildiğimiz bu anlayış ancak yaşamla yüz yüze geldiğinde canlanabilir. Ve biliyoruz ki bu karşılaşma olmadığı sürece telaffuz edilen ilkeler ne güven oluşturabilicektir ne de pratikte kendisini bulabilecektir. Onlar hep güzel ama uygulanamaz şeyler olarak görülmeye, görülmek istenmeye devam eder. Ahlakın yaşanabilmesi yaşamla girilecek temaslarda doğacak handikapları göze almakla mümkündür.

Kitle Örgütleri ve Otonom

Bütün kitle örgütleri, otonomlar oluşmadığı sürece, merkezi, yaratıcılıktan uzak, adının olumsuz anlamışla ‘kitle örgütü’ olarak kalacaklar. Bildiğimiz biçimiyle varolan kitle örgütleri başarılı olsalar da, yani kitleselliği yakalamış olsalar dahi özgürleşme sürecine ekleyecek yeni bir şeyleri olmayacak. Çünkü hep söylenen ama bir türlü gerçekleştirilemeyen ‘çoksesliliği’ yaratacak zeminlerden yoksunlar. Bağımsız hareket etme olanağı ve anlayışına sahip olan otonomlar kitle örgütleri içinde etkinlik göstermediği sürece de bu zeminden hep yoksun kalacaklar. Dikkat çekicidir ki, hemen her kitle örgütünde bir yandan ‘çokseslilik’ten söz edilirken, hemen akabinde bütün sesleri kendinde eritme çabaları baş gösterir. İktidar anlayışının merkeze alındığı bütün örgütlerde ‘çokseslilik’ tartışmalarının çıkmaza saplanması hiç de tesadüfi değil. İktidar ve kapsayıcılık derdi olan siyasi yapılanmaların bir araya geldiği kitle örgütlerinde olsa olsa güç dengelerinin bir tarafa eğilmesine izin vermediği hassas dengeler üzerinde, zoraki bir ‘çok seslilikken söz edilebilir. Açıkçası, iktidar mantığı içinde düşünen hiçbir kafanın ‘çoksesliliği’ gerçekten istemesi mümkün değildir. En iyimser yorumla, kurnazca kendi iktidarını güçlendiren yapının muhalefete ihtiyaç duymasından kaynaklanan hoşgörüden dem vurabilir. Bugün egemen olan liberal ideolojinin anladığı/anlattığı ‘çokseslilik’ bu söylediğimizin iyi rasyonalize

edilmiş/mantığa bürünmüş halidir, başka da hiçbir şey değildir. Egemenler iktidarlarını iyi rasyonalize ettikleri sürece, demokratiklikleri sözde radikal muhaliflerine göre çok daha inandırıcıdır. Muhalif güçlerin muhalifliklerinden kaynaklanan özgürlük istemleri ise ideolojilerinin sonuçlarında sırıtıyor. En küçük kitle örgütlerinde dahi çoksesliliğin oluşamadığını gören normal bir kafanın varacağı en muhtemel olan yer bugünün ‘sosyal refah devleti’dir. Yanlış anlayış ve zeminler-deki çokseslilik arayışlarının olumsuz sonuçları ‘olabilirliğe’ duyulan inancı da sarsmakta.
Kitle örgütleri içinde çoksesliliğin olamazlığını yaratan iktidar mantığı ile beraber, bir de liberalizmin özgürlük mavallarıyla beslenen bir anlayışın ‘çokseslilik’ ve ‘özgürlük’ iddialarına raslamak mümkün. Liberalizmin keklediği bu ‘üçüncü tekil şahıs’lar herkesin her istediğini, istediği zaman söylemeye eyleme özgürlüğü gibi çok belirsiz bir anlayışın amansız savunucularıdırlar. Kuşkusuz söyleme noktasında denilebilecek bir şey yok. Fakat herkesin her istediğini eylemesi özgürlüğü hiç anlamamak demektir. Bu kekler kendilerini anarşizmden daha ileri noktalarda görürler. ‘Sonuçta’, derler, ‘anarşizm de bir 'izm'dir. Ahlaktan bahseder. Ahlak ise sorumluluk ve sınırlama getirir’. Bu tür kocaman özgürlük lafları yapanlar özgürlükle başlarını hiçbir zaman derde sokmamışlardır. Özgürlüğün ne menem bir şey olduğunu ne ciddi olarak düşünmüş ne de eylemişlerdir. Bunun içindir ki onlara ‘üçüncü tekiller’ demeyi uygun bulduk. Bu türün özgürlük anlayışı anarşistler hariç karşı çıktıkları ile aynıdır. Kitle örgütlerindeki çokseslilik tartışmalarına başka bir çıkışsız boyut katarlar. İşin daha da boktan tarafı bu anlayışın karşısında ‘iktidarcılar’ın söyledikleri ehven-i şer o-lur, daha kabul edilebilir hale gelir.

Özgürlüğün, kuşkusuz ki, yasaları ve kuralları olamaz. Ama genel de olsa, pratikteki ayrıntılarda işleyebilecek ilkeleri vardır. Bunlar da özgürlüğün doğasından kaynaklanır. ‘Benim ve başkalarının üzerinde tahakküm kurmaya çalışmadıkça her türlü anlaşışla bir arada olabilirim’ demek böylesi bir ilkedir. ‘Aksi takdirde’, diye devam eder bu ilke, ‘Bir, hükmedilmem, buna izin vermem, olanak sağlamam. İki, karşı çıkar, mücadele ederim.’ Bu ilkenin pratikte işlemeyeceğini söyleyecek, sübjektif algı ve durumları gerekçe göstererek karşı çıkacak olanlara söylenecek tek bir şey var: Hayatın içine girin, kolay ve tavizsiz olmasa da, ilkelerin karşılığını süreç içinde bulacaksınız. Kuşkusuz ki, ‘ilke’nin de aslında bir

kural olduğunu söyleyerek, karşı çıkacak olanlar kurnaz iktidarcılarla, üçüncü tekillerden başkası olmayacak.

Otonomun kitle örgütlerinde varoluşu, şüphesiz, bu ilke temelinde olur. Kitle örgütünün dinamik ve yaratıcı bir yapıya dönüşebilmesi bu ve bunun gibi ilkelerin gelenekleşmesi ile mümkündür. İlkenin gelenekleşebilmesi içinse bu konuda direngen davranabilecek otonomlara gereksinimiz var. Yazının birinci bölümünde sorduğumuzun benzeri bir soruyu bu konuda da soralım: İlkeyi birey gerçekleştiremez mi? Elbette birey bunu yapabilir. Bu zaten önkoşul. Politika-birey ilişkisinde bireyin profesyonel politikacı olma, kendini salt bu kimlikle varetme tehlikesine karşı otonomun nasıl bir sigorta rolü üstlendiğini anlatmıştık. Bireyin politika ile ilişkisindeki dönüşüme zemin yaratan otonom, politikanın kitle örgütlerinde dönüşümünde, toplumsal düzeyde aynı işlevi görür. Bu dönüşüm, gönüllü, profesyonelleşmemiş, resmi olmayan, kendini yaşamın diğer alanlarından ayrık ve üstte konumlamayan, aksine onlarla biraradalığından beslenen bir ‘politika’ anlayışına doğru olacaktır. Otonom dahil olduğu kültürün, kendi belkemiği olan yaşamsal zeminin rengini, tarzını diğerlerinden rahatsız olmaksızın kitle örgütüne taşıyacaktır. Aynı gerekirliği federatif örgütlenme modeli için de söylemek mümkün. Bu örgütlenme tarzı kitle örgütlerinin ilişkilendirilmesinde gerekli olmakla birlikte, tek başına politik alanın dönüştürülmesini sağlayacak olanaklardan yoksun.

Politikanın handikaplarının aşılmasında, kitle örgütlerinin kendilerini ve politik alanı dönüştürebilmesinde, birey-politika ilişkisinin yabancılaşan değil, zenginleşen bir birey ortaya çıkarmasında otonom yasatısının bizim şu anda buradan görebildiklerimizden başka bir dizi olanağa daha sahip olabileceğini söylemek zor değil. Bütün bunlar anlamlarını ancak yaşam içinde bulabilirler. Verili olandan farklı, kendi yarattığımız bir yaşam içinde.

Amargi Dergisi ve Otonomu
İsimsiz

‘Amargi olarak, anarşist söylem içinde şu yada bu yolun/anlayışın savunucusu değiliz. Bütün yolların handikapları vardır, önemli olan bu

handikapların bilinmesi ve yolların bu bağlamda bir seçim niteliği taşımasıdır....'

Amargi, çıkış yazısındaki bu tespitiyle anarşist geleneği oluşturmanın ve oluştuğu kadarını korumanın perspektifini sunuyordu. Bu perspektif hiçbir anarşist tarafından reddedilemeyecek denli net ve doğru bir perspektiftir. Ancak ortada oturmuş bir tarz veya tarzlar olmamasına karşın, kendini anarşist olarak tanımlayan kişilerin ya da küçük arkadaş grupçuklarının kendini diğerlerinden üstün görme kompleksine rastlıyoruz.

Amargi Dergisi seyrek aralıklarla yayınlanarak da olsa iki yıldır yayınına devam edebilmesi ve dergi çevresinde toplanan bireylerin gerek politik zeminde varolarak, gerek politik yapılanmaların oluşmasına katılarak, gerek de yaşam karşısında bireysel tavırlarını alarak ahlaki iddialarının altını nispeten doldurabilmesi önemli bir direngenlik göstergesidir. Bu direngenliğine ve bununla orantılı olarak giderek güçlenmesine karşın Amargi Dergisi herhangi bir tarzı ya da çizgiyi savunmadı. Çünkü bizim için önemli olan tarzların bir arada olma zeminin gerekliliğiydi.

Türkiye'de henüz bir hareketliliğin oluşmaması, yakından tanıdığımız, hareketliliğin varolduğu ülkelerdeki kısır ve anlamsız kavgaların ortaya çıkmaması için bir şanstı. Bu şans bir aradalığın perspektifinin iyi aktarıldığı ve buna uygun davranıldığı oranda özgürlükçü/anarşist ahlakın oluşmasına yol açabilirdi.

Bu düşünceler Amargi Dergisinin PAN ANARŞİST bir tutum sergilemesine yol açtı. Bazı sayılarından punklardan, 'zibidilerden oluşan bir armoni öne çıkarken, bazı sayılarında antimilitarist, bazılarında da anarko-feminist ya da anarko-sendikalist söylem öne çıktı. Her ne kadar yazılarda bu söylediklerimizin iyi aktarılamadığı öne sürülebilirse de, elden dağıtılan ve birebir ilişkiyi önemseyen derginin okuyucusu tartışmalardan Amargi Dergisi'nin bu kaygısından ve çabasından haberdardır. Amargi Dergisi azca bizden, çokça Türkiyeli anarşistlerden kaynaklanan problemlerden dolayı tam bir platform dergisi olamadıysa da, platform dergisini oluşturmanın anlayışını ve koşullarını hazırladı/hazırlıyor.

Olamayanların birarada olması mümkün değil. Varmış gibi olanların birarada olması da, olacak olanların en kötüsüdür. Öyle ya da böyle olanların ise temel perspektiflerinin oturmamışlığı bilinen bir gerçek ise bir platformdan söz etmek, sanırız ki günümüz Türk solunun kısır, yaratıcılıktan yoksun platformlarının ötesine geçemeyecektir.

Amargi Dergisi bir otonom tarafından çıkarılmaya başlanmıştı. Bu otonomun ilk hatası da dergiyi kendi dışına taşırmaya çalışıp, platform dergisi iddiasını gerçeklemek isterken otonomun adını dergi ismi olarak kullanması oldu. Böylelikle otonom, bir yandan - istememesine karşın- dergiye katılımı zorlaştırmış olurken, diğer yandan da kendi potansiyellerini kısırlaştırdı.

Otonom iddiasının altını yaşamsal olarak dolduramamanın acısını politik alanda da çekti. Ancak bireylerin politik yaklaşımındaki farklılıklar dergi için olabilir ve gerekirken, ‘otonom’un kendimizi tanımlayışta kolay söylenmiş bir kavram olduğunu ortaya çıkardı.
Bugün ‘Amargi Otonomu’ böylesine iddialı bir kavramın tekrar düşünülmesi gerektiğini söylemektedir. Şapkamızı önümüze koyduk düşünüp tartışıyoruz. Kendimizi de otonom olarak tanımlamıyoruz.

Hemen söyleyelim, mütevazi olmadığımız bir nokta varsa o da ‘Amargi Otonomu’nun politik arenada anarşizmin hakkını veren kendini var ediş biçimiydi. Bugün artık çeşitli çevrelerde anarşizm ve anarşistler birkaç yıl önceki olumsuz imajlarından kurtulmuşlarsa, bunda ‘Amargi Otonomu’nun önemli ve yok sayılamaz katkısı vardır.

Amargi Dergisi cephesine bakarsak, Türkiyeli anarşistler için bir platform dergisi olma şansına sahip tek dergi olması nedeniyle önümüz daha açık. Amargi Dergisi, çıkarken söylediklerini sahiplenerek bir platform dergisi olabilir. Bu demektir ki her tarza, tarz olması şartıyla sayfalar açıktır. Şart koşmamızın nedeni tarz olabilmenin o tercihin gerekirliklerinin yerine getirilmesiyle mümkün olabileceğini düşünmemiz. Herhangi bir tarzı / çizgiyi savunmayan bireyler de kendilerini Amargi'de var etme şansına ve yetisine sahiptir.
Amargi Dergisi yeni döneminde günlük yaşama çok daha duyarlı, aynı zamanda anarşist ahlakın altını doldurmada da çok daha özenli olacaktır.

YAŞASIN ÖZGÜRLÜK!

Sayı 9
Şubat 1994

Amargi'ye Yazan Herkesin ve Özellikle Çetin Yel'in Dikkatine!
İsimsiz

Arkadaşlar, kaç defadır söylüyoruz, yazılarınızı daktiloya çekilmiş olarak gönderin. Aksi takdirde derginin angaryası iki katına çıkıyor. Ömrümüz daktilo başında mı geçecek bizim? Yazılarını daktiloya çekme olanağına sahip olmayanlar da kelime ve satır aralarında geniş boşluklar bırakarak, okunaklı bir el yazısıyla yazsınlar.

Bu bağlamda, zat-ı muhterem Çetin Yel'i de burada ifşa etmek boynumuzun borcudur. Çetin yazılarındaki alıntıları bile yazmaya üşenerek alıntıladığı yerden kesip yazıdaki yerine yapıştırarak, bize yamalı bohça gibi yazılar göndermekte, mazaret olarak da daktilosu olmadığını söylemektedir.

Üstüne üstlük bir de daktilo istediğini beyan ediyor. Biz de gözlük parası istiyoruz.
Böylece biline.

Hadi, kalın sağlıcakla.

Şiddetsiz Devrim Mümkün mü?
Serdar Tekin

Pasifistin 'toplumsallık' gibi bir derdi olduğu noktada, o kendisini reddedişe dayalı metafizik düzlemde değil, bir başka yerde konumlamalıdır, Çünkü toplumsallık, eninde sonunda devrim kaygısıyla çakışır, Ve bu noktada pasifist, 'Şiddetsiz devrim olabilir mi? sorusuyla karşı karşıyadır.

1.

Pasif direniş ya da sivil itaatsizlik şimdiye dek pasifizmin ta kendisi olarak algılana geldi. Gerek şiddetsizlik savunucuları / pasifistler gerekse şiddet

yanlıları pasifizmi sivil itaatsizliğe endeksli algıladıklarından ya pasifist düşüncenin önündeki tıkanıklıkları aşamıyorlar ya da onunla alay ediyorlar.

Pasifistlerin -hele bir de kendilerine anarşist diye tanımlıyorlarsa- önemli bir açmazı gibi görünür 'Şiddetsiz devrim mümkün mü?' sorusu. Oysaki sivil itaatsizliğin kendisini oluşturduğu, oradan beslendiği metafizik düzlemde pasifistin devrim diye bir derdi pek de yoktur. Bireyin otorite ile tek başına kavgası yaşanır bu metafizik düzlemde. Aslına bakarsanız bir kavga da denemez buna. Pasifistin bir başına kendi 'haçına' doğru yürüyüşüdür. Yol uzun ya da kısa olabilir, ama sonuçta, o 'haçını' İsa gibi taşımak ister. Yani çarımıha gerilecektir. Bir kavga değil bu, çünkü böylesi bir metafizik düzlemde pasifist başkaldıran devrimci değil, otoritenin meşruluğunu tanımayan birisidir. Onun 'devrim yapmak' gibi bir derdi olamaz, çünkü o zaten devrim olmuştur. At gözlüğüyle toplumsal devrime gözünü dikmiş kafaların anlayamayacağı bir şekilde anlamalıdır böylesi bir pasifizm. Onun anlamı, çoğunlukla karşımıza dinsel kökenli bir şiddetsizlik öğretisi olarak çıkıp, insana kutsallık / tanrısallık atfeden teolojik bakış açısında değil, ahlaki sorgulamasındadır.

Söylenenleri yeniden söylemektense şu alıntıyı yapayım: 'Ahlaki sorgulama acımasızdır. Her şeyi kişinin sırtına yükleyiverir. Bir kere başladı mı yani dürüstçe başladı mı kaçacak yer bulamazsın. Ucu döner dolaşır sana gelir. Ne koşullara, diğer insanlara ne de tarihe, politikaya sığınamazsın.. Avunmaya, rahatlamaya engeldir. Adamı doksanında sokağa çıkaracak denli inatçıdır.' (1)

2.

Pasifistin 'toplumsallık' gibi bir derdi olduğu noktada, o kendisini reddedişe dayalı metafizik düzlemde değil, bir başka yerde konumlamalıdır. Çünkü toplumsallık, eninde sonunda devrim kaygısıyla çakışır. Ve bu noktada pasifist, 'Şiddetsiz devrim olabilir mi?' sorusuyla karşı karşıyadır. Şurası açık ki, bu soruyu sorup da cevabını sivil itaatsizliğe -dolayısıyla onun reddedişe dayalı metafizik düzlemine- endeksli aramak bir hayli yoracaktır insanı. Sonuçta da pek bir şey bulunamaz. Çünkü devrimcinin duygu ve algılayış düzlemleri yani gerçekliği farklıdır. Gücünü, fütursuzca kendisini ortaya koyuveren reddedişten değil, başkaldırı duygusundan alır.

Başkaldırının kendisi ise nefret ve şiddet duygularıyla gayet yakinen ilgili. (Toplumsallığın işin içine girdiği her yerde şiddet ve nefret duygularını da keşfetmemiz bir tesadüf olmasa gerek.)

Pasifist, başkaldırı ve devrim kaygılarıyla hareket ettiğinde bir dizi çelişkiyi göğüslemek zorunda kalır. Öncelikle, pasifizmi sivil itaatsizilğe endeksli algılayarak, otoriteyle yüzleşilen noktada konumlamak, büyük ihtimalle devrimi yeniden yaratamayacaktır. Ya gerizekalı, rasyonel kafalı toplumsal devrimcilerin pasifizmi algıladıkları noktaya gelir, yani pasifize olur ya da davası bireyselleşir, yani ‘devrim yapma’ kaygısının yerini devrim olma durumu alır. Öte yandan başkaldırının kendisi bireyin şiddet duygularını da açığa çıkaracağından ahlaki sorgulamasını özgürlük temelinde değil, şiddetsizlik temelinde oluşturan pasifist, algılayışı gereği, sırtlanamayacağı bir paradoksla yüzleşir. Tam yerine rast gelmişken, şunu da söyleyeyim ki içinde insan olmasa dahi, bir hapishaneyi yerle bir ederken şiddet duygusundan alınan hazzın düşündürücü olduğunu söyleyinlerin özgürlük duygusundan böylesine bihaber oluşları gerçekten düşündürücüdür.

Şiddetsizliği otorite ile yüzleşilen noktada konumlayan ve şiddet duygusundan dahi arınma iddialılığında olan böylesine radikal bir söylem, yukardaki örnekte olduğu gibi birçok yerde şiddetsizliği özgürlüğün önüne koyacaktır. Ve bu noktada şiddetsizliğin ne devrimciliği kalır ne de özgürlelştiriciliği.

Şiddetin yaşamın her alanından dışlanması gerektiğine tüm benliğimle inanmakla beraber, binlerce yıllık şiddetçi tahakküm kültürünün mirasçıları olan bizlerin, bu soysuz 20.yy'ın insanları olarak bunu nasıl yapacağımızı, yapma çabasına girdiğimizde de özgürlüğü şiddetsizliğe nasıl yedirmeyeceğimizi ben bilmiyorum. Ancak bildiğim şu ki, bugün devrimi yeniden yaratmak isteyenler varolan düzenin değer yargılarından radikal bir kopuşu gerçekleştirip, özgürlükçü bir kültür oluşturmak zorundalar. Ve bu kültürün öncelikli ahlaki gerekirliklerinden biri şiddetşizlik olmalıdır. Böylesi bir şiddetsizlik, şiddet duygusundan arınma, şiddeti yaşamın her alanında dışlama gibi iddialılıklar anlamına gelmez. Şiddetin ne menem bir bok olduğunun gayet iyi bilincinde olarak onu hiçbir şekilde olumlamama, haklılığını rasyonalize etmeme anlamına gelir. Ben pasifizmimi bu noktada oluşturuyorum. Ancak, diyorum, şiddetsizilk öncelikli bir ahlaki gerekirlik

olduğunda içindeki herkesin tek tek irade olduğu birliktelikler ve özgürlükçü bir kültür oluşabilir, yaşayabilir. Ve bu kültürün kimi insanları da otorite ile yüzleştikleri yerde şiddet kullanmayı seçebilirler; çünkü onlar iradedir, yani özgür ve sorumludurlar. Aynen diğerleri gibi, yani otorite ile karşı karşıya geldiklerinde pasif direnişi seçenler gibi.

Pasifizmi böylesi bir algılayışta önemli bir soru işareti şiddetin kendisini üretme ve geri besleme mekanizmalarına / dinamiklerine sahip oluşu. Bu anlamda şiddet çok çabuk yaygınlaşabilecek bir salgındır. Öznesi insan olan hiçbir şeyin garantisi olamayacağı açık olduğuna göre şiddete karşı böyle bir garantinin de olmadığı aşikar. Ancak, bir sigortadan söz edebiliriz ki, o da irade olan bireyin her koşulda, kendi beninin isteklerine rağmen özgürlükten yana tavır koyacağına olan güvendir. Özgürlük duygusu, kendi kültürüne dair böyle bir güvenceyi yaratabilecek olanaklara sahiptir.

3.

Yukarda söylenenleri kısaca toparlamaya çalışırsam, bugün devrimi ve başkaldırıyı yeniden yaratabilecek olan yegane şey varolan düzenden radikal bir değer kopuşunu gerçekleştiren özgürlükçü bir kültür olabilir. Bu kültürün yaşayabilmesi ve değer kopuşunu / kendi değerlerini yaşatabilmesi şiddetsizliği öncelikli bir ahlaki gerekirlik olarak kendi içinde / temelinde oluşturabilmesine bağlıdır; bunun için de yeni bir pasifizm algılayışına gereksinim var, diyebilirim. Bu yeni pasifizm varlık koşulunu ne durumda olursa olsun şiddet kullanmamanın ahlaki onurunda değil, özgürlük duygusunda bulur. Elbette biliyorum ki, özgürlük duygusu ile bu ahlaki onur birbirini dışlayan apayrı şeyler değiller, aynen reddedişle başkaldırı gibi. Ama yine de gerçeklik düzlemleri farklı. Bu farklılığı, genelde algılarımı, dil düzlemine çıkarmaya çalıştığımda, yazma çabasına girdiğimde varolan dil bana daha fazla bir olanak da sunmuyor.

Pasifizmin bu yeni algılanışında sivil itaatsizlikten farklı olarak başkaldırı duygusundan beslenen bir dizi yeni eylem tarzı da olacaktır. Ve bu eylem biçimleri de birçok yerde şiddet duygusuyla geçişler gösterebilir, maddeye/eşyaya yönelik tahribat ve sabotaj eylemleri gibi, işçilerin (olmaz ya öyle bir şey) fabrikayı yerle bir etmeleri gibi. Buralarda sorgulanması gereken şiddet duygusunun yaşanıyor olması değil, eğer bir öğütlenme

varsa bunun modelinin nasıl olduğudur. Çünkü içine kapalı, adını açıkça böyle koymasa bile hiyerarşik, paranoya yaratacak denli gizlilik esasına göre işleyen, planlı programlı bir örgütlenme şiddetin doğrudan kullanıldığı birçok eylemden daha şiddetçi bir yapıdır. Çünkü militarizm ve otorite yaşama zeminlerini en iyi buralarda bulur.

Pasifizm, sorgulamalarını yaşam birlikteliklerinin ve örgütlenme modellerinin şiddetşizlik temelinde oluşturulmasına yönelterek özgürlükçü bir kültürün oluşmasına etkileyebildiği oranda şiddetsiz bir başkaldırı hareketini oluşturabilecek şansa sahip olabilir. Bu anlamda kendisini oluşturduğu zemin şiddetsizliğin ahlakiliğinden çok özgürlüğün yaşanabilirliği olmalıdır. Bu noktada farklı iradeleri anlama ve bir kültür içerisinde onlarla birlikte eyleme ve yaşama yollarının açık olabilmesi için başka iradelerin şiddet kullanmayı seçebileceğini kavramak gerekir. Önemli olan otoriteye karşı bireyin ya da bireylerin verdiği bu tepkinin özgürlükçü kültür içerisinde kendi yapısını oluşturup, oluşturmadığı, şiddetin rasyonalize edilerek olumlanıp, olumlanmadığıdır. Çünkü ne bok yediğinin bilincinde olarak şiddet kullanmak ayrı bir şeydir, şiddetin teorisini ve rasyonalizasyonunu yapmak apayrı birşeydir.

- Ne o, protesto mu?

- Hayır bayım. Bu bir Devrim.

Sayı 10 - 11
Mart - Nisan1994

Batı’da İç Savaş mı?
Vedat Zencir

Sorunun gelip dayandığı şu aşamada ise açıktır ki, kanlı bir iç savaş sonucunda ya taraflar masaya oturmak zorunda kalıp, yeniden yapılanma zorunlu olarak gerçekleşecek ya da Kürtler bastırılarak T.C.'nin bu geleneksel sorunu yeniden su yüzüne çıkmaya aday olarak ertelenecektir. Olayın öyle ya da böyle çözümü/çözümsüzlüğün ün sonuçları her şartta boktan olacaktır. Ulusalcılık - devletçilik çözümünde gerçekleşecek bütün çözümler özgürlüğün yeni bir katli olacaktır.

Türkiye'de son günlerde yaşanan siyasal gelişmeler, devletin her yönüyle çözüldüğünün yeterli göstergelerini veriyor. DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması, Kürt sorununda demokratik çözüm yollarının tamamen rafa kaldırıldığının net dışavurumuydu. Devlet bunu yaparken, görüntüsel demokrasisine ve Avrupa Konseyi'nden alacağı tepkilere aldırmayacak kadar çıldırmış görünüyor. Türkiye Cumhuriyeti tarihinden ve yapısından kaynaklanan geleneksel düşmanlarını alt etmek için geleneksel yöntemlerini kullanıyor. Ama bu sefer durum oldukça farklı. Kürtlere ve İslamcılara karşı zorda kaldığında başvurduğu oyun ilk etapta islamcılara karşı sonuç verdi gibi göründüyse de kazın ayağının öyle olmadığı görüldü. Hasan Mezarcı olayını devreye sokarak Refah'ın Batı'daki yükselişini durdurmaya çalışan devlet, Refah'ı aynı zamanda Doğu'da PKK'ya alternatif olarak destekleyip, olası bir iç savaşın MHP ile birlikte sivil faşist gücü olarak hazırlamayı tasarlamıştı. Ancak, Batı'da da golü atan Refah oldu. Kürt hareketine gelince, bu hareket gerek ulaştığı güç düzeyi gerekse yapısından ötürü T.C.'nin geleneksel militarist politikalarıyla bastırılabileceğe benzemiyor. Devletin kurmayları bunun şöyle ya da böyle farkındalar. Ordunun önünde demokratik - hukuki herhangi bir engel olmamasına karşın militarist yöntemlerin sonuç vermediğini onlar da görüyor olsa gerek. Bunlara bir de 80 Darbesi'nde yıpranmış ordu imajını eklersek, olası bir darbenin salt çaresizlikten, ne yapacağını bilemezlikten olacağını söyleyebiliriz. Daha yakın bir ihtimal olarak görünen Milli Birlik

hükümeti gibi arayışlar da çözüm olamayacaktır. Radikal demokratik - siyasi çözümün önü açılmadığı her koşulda iç savaş kaçınılmaz olarak yaşanacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinin başından beri izlediği inkar ve baskı politikaları ile özellikle son on yıldır kendi sonunu hazırlamıştır. Türkiye Devleti bu gidişle tarihe kendini yiyen devlet olarak geçecek. Bu kadar irrasyonel bir devlet yapısını anlamakta insan gerçekten zorlanıyor. PKK'nın ve DEP'in sunduğu çözüm planlarına baktığımda, çoğu zaman devletin izlemesi gereken akılcı politikayı yana yakıla anlatmaya çalıştıkları izlenimine kapılıyorum. Bu izlenimimde pek de haksız olduğumu sanmam. Çünkü PKK'nın çözüm önerileri gerçekten de her iki tarafın da işine gelecek şeyler. Eşit ve adil birliktelik, federasyon, demokratik hakların tanınması ve en önemlisi devletin yeniden yapılanmasını istemeleri bu devletin önünün yeni bir yolda açılması anlamına geliyor. Türkiye Cumhuriyeti Devleti kısmi reformlardan yana ama, bunu gerçekleştirme girişimlerini PKK sürekli engelledi. Dolayısıyla T.C.'yi ya, radikal bir reform ya da militarist çözümsüzlük kıskacına iteledi. PKK kendisini devre dışı bırakarak yapılacak herhangi bir reform girişimine izin vermedi. Olaya nereden bakarsak bakalım, T.C.'nin çözülmesi zorunlu hale gelmiştir. Belki üç-dört yıl önce radikal bir reform başlatılması, sorunların demokratik kanallar içinde çözümünü sağlayabilir, daha sancısız bir yeniden yapılanma gerçekleşebilirdi. Sorunun gelip dayandığı şu aşamada ise açıktır ki, kanlı bir iç savaş sonucunda ya taraflar masaya oturmak zorunda kalıp, yeniden yapılanma zorunlu olarak gerçekleşecek ya da Kürtler bastırılarak T.C.'nin bu geleneksel sorunu yeniden su yüzüne çıkmaya aday olarak ertelenecektir. Olayın öyle ya da böyle çözümü / çözümsüzlüğünün sonuçları her şartta boktan olacaktır. Ulusalcılık - devletçilik çözümünde gerçekleşecek bütün çözümler özgürlüğün yeni bir katli olacaktır.

İç savaş söz konusu olduğunda bir memleket tarihinde ender görülebilecek bir noktaya temas ederek devam edelim. Çok yakın bir zamanda aynı memleketin sınırları içerisinde hem ‘savaş’ hem de ‘iç savaş’ bir arada olacak. Savaş malumunuz üzere devam ediyor. İç savaş da yakın bir zamanda buna eklendiğinde savaşla tam anlamıyla içli dışlı olacağız. Kürdistan bölgesi tarihsel sosyal şartların tecellisi sonucu iç savaşı yaşamadan doğrudan savaş durumuna geçmiştir. Bunun nedeni açıktır ki

dışlanan bir toplumun zorla içerde tutulmasından kaynaklanıyor. İç savaş ise kuşkusuz Batı'da, şimdinin cephe gerisinde yaşanacaktır.

Var olan savaştan duyulan rahatsızlık, yenilgi psikozu, fiziki olarak içerde olan dışlanmış Kürt nüfusuyla Türk nüfusu arasında kışkırtılmış şoven duygular insanları birbirini boğazlamaya hazır hale getirmiştir. İç savaş PKK için de devlet için de çantada kekliktir. Her ikisi'de bunu istediği anda gerçekleştirme gücü ve potansiyeline sahip. Fakat bu tehlikeli oyunun yine her iki taraf için son koz olarak kullanılacağı da kesin. İç savaşın provalarının Uğur Mumcu, Sivas, Mezarcı, Kapalı Çarşı, Tuzla vs. olaylarında yapıldığını biliyoruz. DSP, MHP ve Refah'a biçilen rollerin neler olduğunu kestirmek de hiç zor değil. Belki de bu memleketin tarihinde hep olduğu söylenen FAŞİZM ilk defa tam anlamıyla gelme koşullarına sahip. Ne ordunun ne de Milli Birlik Hükümeti'nin sivil faşist güçlere gereksinim duymaksızın bunalımı atlatması mümkün olamayacaktır!

Bu bağlamda sosyalist solun tavrı genelde geçmişteki aymazlık tavrının devamı niteliğinde. İktidarın çözülmesini her koşulda kendi iktidarlarının gününün gelmişliği olarak görmeleri 80'de olduğu gibi hazin sonuçlar veriyor. Açıktır ki devletin çözülmesini sağlayan güç PKK olduğundan, bu dağılmadan sonuç alabilecek tek güç de odur. Sosyalistler kendi politik güçlerini ve gündemlerini yaratamamaları sonucu bu savaşta cılız bir taraf konumuna itilecekler. İşin başka bir kötü yanı taraflıktan medet umulmasıdır. Sosyalistler kendi taraflarını yaratmadıkları sürece savaşın her türlü sonucunda keleğe gelen kesim olacaklar.

Resmi iktidarın parçalanış şekli ve koşulları, sonrasında ortaya çıkacak yeni egemenlik ilişkilerinin ya da iktidarsızlaşma boyutunun ve sürecinin habercisidir. Dolayısı ile iktidarın çözülme sürecini başlatan toplumsal güç ya da siyasi yapıların niteliği, eski egemen ile arasındaki güç paylaşımının sonuçları yeni egemenlik yapısını oluşturacaktır. İktidarın kendi yapısal çelişkilerinden dolayı çözüldüğü ve egemenliği sağlayacak denli güçlü iktidar yapılarının oluşamadığı koşullarda duruma küçük iktidarların savaşı hakim olur. Ki bu durum Kaos'un oluşma koşullarından birisidir. Doğal olarak özgürlüğün, negatifleriyle beraber, bereketli toprağını oluşturur. Fakat böylesi Kaos durumlarında kitlelerin özgürlükten korkuları Kaos'un

dehşeti ile birleştiğinde genelde kutsanan totaliter iktidar talebi olur. Bütün bunların dışında devleti ve iktidar ilişkilerini iktidarsızlık ve özgürlük talepleri doğrultusunda yıkmak süreci vardır ki, bu durumda Kaos düzen bekçilerinin ve yardakçılarının sürdürmeye çalıştıkları dünyalarının olamayan hali olarak cereyan eder. İktidarın yıkılması ancak böyle koşullarda özgür bir yaşamı doğurabilir.

Kuşkusuz ki bu tespitlerin hepsi statik olmak zorundadır. Oysa geleceğe yön verecek olan yaşayan özgür iradelerin eyleyebilme kudretleridir.

Sonuç olarak, iç savaş koşullarında anarşistler açısından bireysel direniş göstermekten ve bunu önermekten başka bir yol şimdilik görünmüyor. Yine de çok küçük de olsa iç savaş koşullarında bireysel direnişlerin ulusal güçlere tabi olmadan kısmi toplumsal direnişlere dönüşmesi olasıdır.

Kel Başa Şimşir Tarak
Burçak Ekinci

Türkiye'nin gündemi kronikleşmiş sorunlarla birlikte sürekli bir değişim halinde. Parlementer demokrasinin cılızlığı ve basiretsizliği sayesinde bir yandan iktidar mantığının gerçek çirkin yüzü ortaya çıkarken, diğer yandan da iç savaşın mide bulandırıcı kokusu sokaklara yayılıyor.

Türkiye Devleti'nin irrasyonel tutumları sistemin miladını doldurmuş sosyal, siyasal ve ekonomik yapısının iflasıyla birleştiğinde ortaya çıkan tablo gerçekten ilginç.
Açık olan şu ki, T.C. Devleti'nin üç temel sorunu var. birincisi, silahla kurulmuş olan Cumhuriyet'in İslamcı kesimle bazen dost, bazen de düşman olarak devam eden ilişkisi. Devletin çözülme aşamasına geldiği şu günlerde ve sonrasındaki olası iç savaş sürecinde islamcı kesim sivil faşistler olarak örgütlenerek devletin yanında yer alacak; ama bunu yaparken de ayrıklığını koyacağa benzer. Bu durumda devletini islamcılara karşı hep son koz olarak oynadığı laiklik de etkisini yitirmeye başlayacak. İkincisi, Cumhuriyet ile birlikte gerçekliği yadsınan, Türk ulusçuluğu içerisinde eritilmeye çalışılan Kürt realitesi. PKK, a-çıktır ki, şu aşamadan sonra iç savaş da dahil olmak üzere her türlü gelişmeden en büyük parsayı toplayacak olan taraftır. Üçüncü olarak da TC liberal demokrasiyi ayakta tutacak, ona dinamik

kazandırarak Türkiye Devleti'nin sigortasını oluşturacak sivil toplum yapılarından yoksundur. Son yıllarda oluşturulmaya çalışılan takat gerçekliği -mış gibinin ötesine geçmeyen bu sivil toplum yapılarının içi boş balonlar olduğu ve hiçbir işe yaramadığı gelişen gündemlere müdahalesizlikleriyle daha sert görüldü.

Gelelim TC Devletinin irrasyonalitesine? Sivil toplum yapılarından yoksun olmasının yanı sıra liberal demokrasi makyajı da aktıkça akıyor. Devletin eline yüzüne bulaşıyor. DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması ve 'muhafaza altına' alınmaları Avrupa Konseyinin sert tepkisiyle karşılaştı. (Gözaltı, gözlem altı derken hukuk literatürüne bir de 'muhafaza altına almak' kavramı katılmış oldu. Bir yetkili çıkıp anlatsa da biz de anlayıversek) İmdi, her ne kadar üstümüze vazife olmasa da anlamadığımızdan dolayı temas etmeden geçemeyeceğimiz bir nokta şudur: Hem Avrupa ile birleşmeye çalışacaksın hem de 'İç işlerime karışamazsınız' diye poz yapacaksın. Yeri ve zamanı olmadığı için Avrupa İnsan Haklan Sözleşmesi, Avrupa Konseyi vb. konulardan bahsetmeyeceğim amma ve lakin kuralların bunca açık konduğu bir oyunda iktidarın kendi iç mantığının nasıl bu denli çarpık işlediği anlaşılamaz. Çarpıklık o boyuttaki iktidar mantığı iğrençleştirmekten öte, gün be gün komikleşiyor. Devlet yardakçısı liberal aydınlarla sivil toplumcu hiçbir iktidar kendi topraklan üzerinde yaşanacak bir savaşın böylesine meşru zeminlerini yaratacak fütursuzlukları göstermez. Devlet federatif bir yapılanmaya sürecin başlangıcında yönelmeyi reddederek kültürel özerklik ve/veya askeri çözüm formülasyonunda direnmiş ise de bunu da beceremediği görülüyor. Üstüne üstlük bir de DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması ile TC devleti beceremediği şiddetçi politikayı kutsamış oldu.

Tüm bunları söylerken, Amargi Dergisi'nin kendine özgü, enterasan okurları ve yazarları olduğunu bildiğim için (çünkü dergiyi düzenli olarak ediniyorum), aktüel bir tespit dışında herhangi bir savunumun olmadığını belirtmeliyim.

Türkiye Devleti'nin hükümetleri ektikleri şiddetçi ve söven politikaları elbette bugün ve yarın biçeceklerdi. Devletin çıkışsızlığı açıkça görülüyor ki kronikleşmiş durumda. Buna karşın, komik olan hala yapabilecekleri

bulunan sol kesimin aymazlığıdır. Sol muhalefet, esnasında kendisini tam da devletin işine gelecek bir şekilde konumluyor. Kendi dar kabuğu içerisinde politika yapmaya devam ediyor, bunu pek çok zaman PKK kuyrukçuluğu ile karıştırıyor. Bir zamanlar Anadolu'yu sallayan sosyalist görüşlerin bugün bu denli dar çevrelerde onay buluyor olması ciddi bir aczin belirtisinden başka ne olabilir ki? Politika üretmekten aciz olan sol muhalefetin halen başkalarınca üretilen şiddetçi politikalara çanak tutuyor olması kendini yok etmeye yönelik bir süreci yaşamaktan ve beslemekten başka bir şey değil. İç savaştan meded uman, köhnemiş bakış açılarının içi de öylesine boş ki, kendi idam fermanını okumaya benziyor. Eğer ki sol muhalefet kitleselleşmek yönünde, toplumsal meşruluğunu sağlayacak, politikalar üretemezse iç savaş ve sonrasında etken güç olacak faşist dinamiklere karşı toplumsal bir mücadeleyi örgütleyemeyecek ve zaten cılız olan varlığı yok olacaktır. Tüm bu koşullarda Türkiye solu kendi iç dinamiklerini değiştirmek yoluyla toplumsal politik bir güç haline gelebilir. Bu değişimin nasıl olabileceği çok u-zun ve çok bileşenli bir tartışma konusu olmakla beraber ne yönde olması gerektiği açık gözüküyor. Devletin şiddet politikalarına cevaz veren ve savunucusu durumunda görünen halk, çok kısa zamanda olmasa da bu psikolojiden çıkacağa benzer. Çünkü uzun vadede ekonomik ve sosyal güvenliğin ötesinde can güvenliğinden endişeye düşecek olan Türkiye halkının barıştan, daha doğrusu savaşmama halinden yana olacağı azımsanamayacak bir ihtimaldir. İşte sol, bunun üzerine oynadığı ve kendi iç dinamiklerini bu yönde değiştirebildiği ölçüde toplumun çeşitli kesimlerine yayılabilme olanağına sahip olabilir. Bu sağduyunun gösterilmemesini öğrenme özürlülüğe yormaktan başka şansı yok insanın. Anarşistlere gelince, sol muhalefet kadar dahi marjinal olmalarına rağmen köhnemiş ve çıkışsız değil.. Eğer ki sol kendi durumuna uyabilirse, anarşistlerin zaten gömülecek bir karış toprağı olmadığına göre, onlar için elle gelen düğün bayram olsa gerek.

Seçim Sahtekarlığına Paydos! Kendi Komünlerimizi Kuralım!
Gün Zileli

Her türden siyasal parti, halkı bir kere daha kandırıp oyunu alarak belediye arpalıklarının tepesine konmak için yarış halindeler. Politikacılar artık satılık eşya gibi ordan oraya transfer olmakta, başkan adayları bu satış işlemlerinin objesi olduklarını halktan gizlemeye bile gerek

görmemektedirler. Bütün rezalet halkın gözleri önünde cereyan etmektedir. Medya bu rezaleti, son derece doğal bir olaymış gibi ballandıra ballandıra anlatmaktadır.
Halk aslında bu oyunun kendi sırtından oynandığını, kime oy verirse onun gelip kendi çetesine menfaat dağıtacağını çok iyi biliyor. Bu rezaleti, bu oyunu dudağında hafif bir gülümsemeyle sessizce izliyor. Sosyalist partiler de dahil olmak üzere verdiği oylarla belediyeleri ele geçirecek olanın kendi dışında birileri olduğunu çok iyi biliyor, seziyor.
Burjuva düzeninin bu seçim dolabının halkı pasifleştirmeye, düzenin ipleriyle elini kolunu bağlamaya, cendereyi gönüllü olarak kabul ettirmeye ya da boyunduruğa başını uzatmaya hizmet ettiğini görmek zamanıdır.
Seçimler burjuvazinin hokkabazlığından başka bir şey değildir. Seçimlere katılıp halkı oy sandıklarına koşmaya çağıran sosyalist partiler de bu hokkabazlığın gönüllü destekçileridir.

Burjuva düzeninde belediyeler halkın üzerinde düzeni yerelleştirmenin araçlarından başka bir şey değildir. Bu bir dümendir ‘Artık biz yöneteceğiz’, türü sol görünümlü sloganlar halkın aldatılmasından başka bir şey değildir. ‘Artık biz yöneteceğiz’ diye ortaya çıkanlara hemen ‘kimi?’ sorusunu sormak gerekir. Siz yöneteceksiniz. Ve yönetilen yine büyük çoğunluk, parti dolaplarından, yerel çetelerden uzakta olan halk kitleleri olacaktır. Burjuva düzeninde ele geçirilecek her belediye sol söylemde ortaya çıkanları düzene daha fazla bağlayacaktır.

Seçimleri reddedin;

Belediyeleri reddedin;

Belediyelere alternatif kendi yerel komünlerinizi bugünden kurun!

Sayı 13
Temmuz - Ağustos 1994

İrade Olabilme
Ahmet Nazım Hür

Hep söyledik, yine de söylüyoruz / söylüyorum. Anarşizm, iradesizler topluluğunun hareketi olamaz. Anarşizm, iradelerin oluşturduğu tahakküm karşıtı bir ahlaki hareketliliktir. Ne yazık ki, pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de genel kanı, anarşizmin iradesizlerin bir aradalığını savunan bir hareket olduğu noktasındadır. Bunun bir nedeni tahakküm karşıtı iradelerin azlığı ise de diğer nedeni iradesizlerin köle ruhudur. İradesizler, irade olanlara karşı iki türlü davranırlar. Ya iradelerin kölesi olurlar -eğer irade anarşistse bu köleliği reddeder- ya da tahakkümcü iradelerin söylemine eklemlenerek kendilerini özgürlükçü iradeleri olumsuzlayarak var ederler.

Tahakkümcü iradeler, sistemi devam ettirenlerdir. Kimisi meclistedir, kimisi iş yerinde, kimisi de sokakta. İçimizde de bu iradelere raslamak mümkündür. Tahakkümcü irade genelden bahseder. Büyük düşündüğünü iddia eder. Amaç büyük düşündüğünü savunarak küçük iktidarlar kurmaktır. Kim ki, ağzından büyük projeleri, genel soyutlamaları düşürmüyor bilin ki, o kişi küçük iktidarlar peşinde koşandır. Genellik onun maskesidir. Söylediklerine kendisi de inanmaz, ama bu sayede iradesizler güruhundan kendi küçük iktidarları için köle toplar. Küçük düşünen iradelerden korkmayın. Hastalıklı da olsa cürmü kendinedir. Yani hastalık taşımazlar. Küçük düşünceler genelde pratik ve somuttur. Günlük yaşantımızdaki küçük dönüşümler, değişimler ya da bir alanla sınırlı çalışmalardır. Buralarda hem kendine anarşist diyerek hem de iktidar peşinde koşulamaz. Sırıtır, kolay ele verir kendini.

İradesizlik ise, zavallılıktır. Zavallılara acınmaz. Acımak bilinmelidir ki, kendini oluşturama-manın, kendini tamamlayamamanın ya da başka deyişle irade olamamanın dışa vurumudur.

Tahakkümcü iradeler, iradesizleri rahatsız etmezler. Çünkü kendi küçük iktidarları için onlara ihtiyaçları vardır. İradesizler de pek severler bu küçük iktidar düşkünlerini. Gönüllü kullan olurlar.

Bu olumsuz iradelerin en büyük düşmanı anarşistlerdir. Çünkü küçük iktidarlarına her zaman çomak sokarlar. Bunun için ilk hedef olarak anarşistleri gösterirler. Bolca çamur atılır, kumda oynadıkları söylenir. Basit ayrıntılarla boğuştukları, küçük şeylerle uğraştıkları gevelenir ağızlarda. Büyük genel düşünceler olmalıdır onlara göre. Soyut düzlemde tartışmalar yapılmalı sonra da herkes kendi evine çekilmeli, konuşulanları unutmalıdır. Bu yaşamı tekrar tekrar üretmenin formülasyonudur kısaca bunların yaptıkları. Kötü olan iktidarcı iradelerin dışında ki zavallılar bilmez bu durumu. Gördüklerinde de zorlanırlar, vazgeçerler bu konulan düşünmekten. Ne de olsa konumlan zavallılıklarım gizler kendilerinden. Ayrıca onlar için düşünen her zaman bulunur.

Günümüz iktidarları kendi varlıklarını sürdürmenin negatif katkısını çözümlemişlerdir. Aykırılık, sistemi yeniden üreten biçimine dönüşmüştür. Sistemi devam ettirmeye çekilen set, irade olmaktan geçer. Doğal ki; özgürlükçü iradeden.

Bir anarşist bilir ki, genel, bütünlükçü soyutlama düzlemindeki karşı çıkışlar yaşama hemen geçiliremiyeceği sürece karşı çıkılanı sağlamlaştırmaktan başka işe yaramaz. Zordur bunun için anarşist olmak. Dışarıyı yıkmak için önce kendini yıkmak gerekir. Ciddi kırılmalar yaşanması gerekir benliklerde.

Anarşist karşısındakini olumsuzlayarak var edemez kendini. Yaratmak zorundadır binlerce yıllık tahakküm kültürüne karşı özgürlükçü benliğini. Küçük ayrıntılarla başlar değişim. Bitmeyen ve ertelenemeyen bir süreç başlamıştır, geri dönülemez.

İradesizler iradelerin düşüncelerinin kırıntıları ile beslenirler. İradeleri taklit eder, kötü birer kopya olurlar. Öze ulaşamazlar. Çünkü öze ulaştıklarında ya irade olacaklardır ya da intihar edeceklerdir. Kendilerini o saatten sonra kandıramaz, zavallılıklarını gizleyemezler. O yüzden öze ulaşamadıkları gibi, ulaşmak da istemezler. Öze ulaşmanın, kendi ile boğuşmanın

düşüncesi bile korkutur onları. Kendilerini en rahat, en huzurlu hissettikleri durum, iktidar düşkünü bir iradeye kapılanmaları durumudur. Burada hem rahatsız olmazlar kendilerinden, hem de birilerini ya da yapılan bir şeyleri olumsuzlayarak yansıtırlar zavallılıklarını. Anarşist olabilmek önce irade olabilmek, sonra da tahakkümün her türünü reddetmek ile mümkündür. Özgürlükçü irade yaratıcıdır. Bu yaratıcılık tahakkümü reddederken kendini ona endeksleyerek var etmemekten, özgürlükçü düşünceyi somut olarak, hemen şimdi yaşama geçirmekten geçer. Bunun için de küçük düşünmek gerekir. Çünkü küçük düşünceler büyük patlamalar oluştururken, büyük düşünceler küçük değişimler bile oluşturamaz:

İrade kavramı bir iki yazı ile çözümlenecek bir kavram değil. Ayrıca anarşist ahlaktan ve ‘politikadan’ söz ediyorsak irade kavramını çözümlemek zorundayız. Bunun için Amargi'de fikir uçuşturmaları yapmak bir zorunluluk. Bu konuda ki yazılarınız kafalardaki soru işaretlerini açma yolunda hepimize yardım edebilir. Düzeyli polemiklerin sadece Amargi'nin okur/yazarlarına değil, kendine anarşist diyen herkese yararlı olacağına inanmaktayım. İşinize geliyorsa yazın, hep beraber tartışalım.

Saçma Sorulara ‘Makul’ Yanıtlar
Ümit Kabuli

1) SORU: Anarşizm iktidar olunca ne olacak?

YANIT: Anarşizm iktidar olmaz. Anarşizm OLUR. Erksiz bir özgürlüğün dışında ne olacağını kestirmek istemlerimizi dışa vurmaktan başka bir anlam taşımaz. Aslında anarşizmin olurluğu da bir olasılıktan başka bir şey değildir. Bu bizim (hepimizin) ellerindedir.

2) SORU: Nasıl bir gelecek planlıyorsunuz?

YANIT: Bir planımız değil ama kaba hatlarını çizdiğimiz bir eskizimiz var: Daha küçük, teknolojik değil emek yoğun, doğayı tahakküm altına alınacak kaynaklar topluluğuna indirgemeyen, yalnız iktisadi, siyasal, yasal (devlet, polis, anayasa, hukuk, mahkeme, hapishane, parti, özel mülkiyet vb.) değil, fakat her türlü toplumsal ve kültürel baskı mekanizmalarını da (aile, tımarhane, yetimhane, bakımevi, tahakkümü içeren her türlü örgütlenme

vb.) ortadan kaldıracağımız (kaldırıldığı değil); tahakkümü doğurduğu ölçüde her türlü teknoloji, bilim, felsefe, eğitime karşı çıkan, çok yönlü bireyin mutluluğunu; özgürlüğünü hedef edinen, bireyi yabancılaştıran bir karmaşıklığa (iletişim denizinde iletişimsizlik doğuran ‘iletişim araçları’ gibi) karşı çıkan, daha yalın, mutluluğun bulaşık makinesinden ve elektrikli diş fırçasından geçmediğinin ayırdına varmış bir toplum arzuluyoruz.

3) SORU: Anarşizm hangi felsefeyi savunur?

YANIT: Anarşizm bir doktrin oluşturup onun kölesi olmama tavrını felsefe alanında da sürdürür. Her felsefi sistemin kendi paradigması içinde doğruluklar taşıdığını ve bu felsefi sistemlerin politik bir anlam ifade ettiğini bilir.

Ahlaki-politik-kültürel-felsefi bir hareket ve düşünüşler bütünü (doktrin, ideoloji, sistem değil) olarak anarşizm salt tek bir felsefi sistemin egemenlik kuracağı bir toplum ütopyalamaz. Çoğulluğun düşünsel felsefi ilerleme için vazgeçilmezliğini görür. Kendi adıma tutarlı olmak için sahiplere olduğu kadar ‘Sahiplerin Sahibine’ de gereksinim duymuyorum (düşünsel anlamda). Ama herkesin ateist olduğu bir dünya herhalde çok sıkıcı olurdu. Tanrı'yı korkulacak bir otorite olarak değil sevilecek bir dost olarak alabilen ve diğerlerine baskı uygulamanın vesilesi haline getirmeden Tanrı'ya inanan anlayışların anarşizme ya da en azından onun bir türüne karşı olduğunu sanmıyorum. Bu anlamda ülkemizdeki tasavvuf ve Alevi düşüncesinde umut ışığı görüyorum...

Feyerabend'in ‘Anything goes’ (’ne olsa gider’) düşüncesini anarşizmin çoğulculuğuna en yakın düşünce olarak görüyorum.

Bir anarşistin felsefi seçimini yaparken otoriteye kapı açmamayı bir ölçüt olarak belirlemesi gerektiğini düşünüyorum.

4) SORU: Anarşizmin şiddet karşısındaki tavrı nedir? Bombacı mıdırlar yoksa güvercine! mi?

YANIT: Bu noktada anarşizmlerin ortak bir tavır sergilediği söylenemez. Birçok bireyci ve tüm pasifist anarşistler (ki bunlar otoriteye karşı ve

özgürlükten yana oldukları için anarşist nitelemesini hak ederler) insana karşı doğrudan şiddeti reddederler. Bazıları planlı kanlı şiddeti reddederken meşru müdafayı kabullenirler. Kimileri devrimin kanlı şiddeti kaçınılmaz kıldığı temel tezinden hareketle yeni'yi kurmanın; kaçınılmaz kalındığı noktada kan dökmeyi de gerektirebileceğini söylemektedir. Kanlı şiddetin olmadığı bir dünyaya 'gerekirse' kan dökerek de olsa varılması gerektiğini ileri süren bu düşünceler birçok sosyalist kesimin militarist radikalliğini paylaşır. Bugün için planlı kanlı şiddeti reddedip gelecekte ki devrimci durum için 'ona o gün bakarız' biçiminde belirsiz yanıt verenlerde bulunmaktadır. Politik olduğu kadar ahlaksal da bir hareket olan anarşizmin 'ne olacak', 'bu işin olması için ne yapılması gerekir' gibi politik soruları kendilerine sormaları kadar; 'amaç-araç uyumluluğunu koruyacak çabalar nasıl olmalı?', 'bir insanı öldürmek en şiddetli otoriter tavır değil midir?' gibi ahlaksal soruları da kendine sorması gerekir.

Burada dikkat edilmesi gereken; kanlı şiddeti savunmayan, yalnızca devletinkine değil geleceğin devlet adayı olabilecek muhalif militarizme de karşı çıkan anarşistlerin illa da pasiflik, yasallık, liberallikle suçlanmaması gerektiğidir. Aktif; liberal mülkiyet ve eşitlikçi erk dağılımı düşüncesinin dışında kalan yasal sınırlılıklar tanımamakla birlikte kanlı şiddete ahlaksal düzeyde karşı çıkan bir 'mücadele' anlayışı savunulabilir.

- - - - - - - - - - - - - - -